

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ 2014-2020г.

гр.Любимец, юни, 2014г.

Съдържание

I. ВЪВЕДЕНИЕ	5
ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА.....	6
Местоположение и граници	6
Историческа справка	6
Място в регионалната йерархия.....	7
Действащи планове и разработки.....	7
Междинна оценка за изпълнение на ОПР, включваща три годишен период от неговото приемане	8
Последваща оценка за изпълнение на ОПР, за периода на действие на плана....	8
Общ устройствен план на община Любимец	9
II. АНАЛИЗ НА СОЦИАЛНОИКОНОМИЧЕСКОТО И ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА.....	10
2.1.0. СЕКТОР ПРИРОДНИ РЕСУРСИ И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ..	10
2.1.1. Климатично – ландшафтна характеристика.....	10
2.1.2. Почви и земеползване	11
2.1.3. Полезни изкопаеми	11
2.1.4. Водни ресурси	12
2.1.5. Нарушени терени.....	12
2.1.6. Третиране на отпадъците	12
2.1.7. Флора и фауна	13
2.1.8. Защитени територии и биоразнообразие.....	13
2.1.9. Екологична оценка	15
Природна среда	15
Антропогенна среда.....	17
2.1.10. Оценка на дейностите по използване на природните ресурси и опазване на околната среда	18
2.2.0. СЕКТОР ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ	20
2.2.1. Демографска характеристика на община Любимец.....	20
2.2.2. Динамика на населението	20
2.2.3. Качествени характеристики (структури) на населението.....	23
2.2.4. Икономическа активност и безработица	25
2.2.5. Оценка на демографския потенциал.....	27
2.3.0. СТОПАНСКИ СЕКТОР	29
Секторно-отраслова структура на икономиката на община Любимец	30
2.3.1. Първичен сектор	33
2.3.2. Вторичен сектор.....	35
2.3.3. Третичен сектор	36
2.3.4. Оценка на стопанския потенциал.....	37
2.4.0. СЕКТОР ТЕРИТОРИАЛНИ РЕСУРСИ.....	39
2.4.1. Функционално площоразпределение	39
2.4.2. Селищна мрежа	40
2.4.3. Подсистема „Обитаване”	41
2.4.4. Подсистема „Труд”	42
2.4.5. Подсистема „Социална инфраструктура”	43

Общинска администрация.....	43
Делово обслужване.....	44
Образование и образователна инфраструктура.....	44
Изграденост на образователната инфраструктура.....	46
Здравеопазване и социални дейности.....	48
Оценки на социалните дейности и социалната инфраструктура.....	50
Култура и културна инфраструктура.....	50
Изграденост на културната инфраструктура.....	50
Туризъм.....	51
2.4.6. Подсистема „Отдых“.....	51
2.4.7. Културно-историческо наследство.....	52
2.4.8. Оценка на териториалните ресурси.....	53
2.5.0. СЕКТОР ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА.....	56
2.5.1. Транспортна инфраструктура.....	56
Автобусен транспорт.....	57
Железопътна инфраструктура.....	58
Таксиметрови превози.....	58
2.5.2. Електроснабдяване.....	58
2.5.3. Телекомуникационни мрежи.....	59
2.5.4. Водоснабдяване и канализация.....	60
2.5.5. Възобновяеми енергийни източници.....	61
2.5.6. Оценка на техническата инфраструктура.....	61
2.6.0. АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ.....	63
2.7.0. SWOT – АНАЛИЗ.....	65
2.7.1. Природните ресурси и екология.....	70
2.7.2. Човешки ресурси и социална среда.....	72
2.7.3. Стопански ресурси.....	73
2.7.4. Териториални ресурси и техническа инфраструктура.....	75
III. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА - 2014-2020.....	77
3.1. Стратегическа рамка за приемственост, планиране и програмиране на развитието на община Любимец 2014 – 2020.....	77
3.2. Принципи при разработването на приоритетите и целите за развитие на ОПР 2014-2020.....	79
3.3. Визия за развитие.....	80
3.4. Стратегически цели и приоритети на ОПР Любимец 2014-2020.....	81
3.5. Обвързаност на Стратегическите цели с приоритети, специфични цели и мерки на ОПР на община Любимец.....	81
IV. ИНДИКАТИВНА ФИНАСОВА ТАБЛИЦА.....	88
V. ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕТО И ОЦЕНКАТА НА ПЛАНА.....	91
5.1. Подход при разработване на системата от индикатори.....	91
5.2. Видове индикатори.....	91
5.3. Наблюдение, оценка и актуализация на плана.....	95
VI. ПРИЛАГАНЕ ПРИНЦИПА НА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ.....	100
Цели и значимост на информироваността, публичността и партньорството.....	100
Дейности по прилагане на принципа за партньорство, информация и публичност в процеса на разработване на ОПР Любимец 2014-2020 г.....	100

Дейности по прилагане на принципа за партньорство, информация и публичност в процеса на реализация на ОПР Любимец 2014-2020 г.....	101
VII. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ.....	102
Същност на Програмата за реализация.....	102
VIII. ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ПЛАНА	117

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Общинският план за развитие е един от базисните документи за стратегическо планиране и програмиране на регионалното развитие в България, регламентирани със Закона за регионалното развитие и Правилника за неговото прилагане. Съгласно чл. 13, ал. 1 от ЗРР Общинският план за развитие определя средно сročните цели и приоритети за развитието на общината в съответствие с Областната стратегия за развитие.

Общинският план за развитие на община Любимец е документ за стратегическо планиране, който определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на територията на общината. Като планов документ от последно йерархично ниво, Общинският план за развитие осъществява връзката между стратегическите планови документи на национално, регионално и областно ниво - Национална стратегия за регионално развитие, Регионален план за развитие на Южен централен район за планиране, Областните стратегии за развитие на Област Хасково.

Обхватът на разработката включва цялата територия на община Любимец. Съдържанието на Общинския план за развитие е съобразено с изискванията на чл. 13, ал. 2 на ЗРР и тези на Методическите указания на МРРБ за разработване на Национална стратегия за регионално развитие на Република България (2012–2022 г.), Регионалните планове за развитие на районите от ниво 2 (2014– 2020 г.), Областните стратегии за развитие (2014–2020 г.) и Общинските планове за развитие (2014–2020 г.).

Използваният подход, методите и принципите при разработването на Общинския план за развитие гарантират в значителна степен, че стратегическият документ е в съответствие с нормативните изисквания в областта на регионалното развитие, както и с определените национални и регионални цели и приоритети на развитието в България.

Планът е съобразен със специфичните условия, ред и изисквания за прилагане на нормативните документи, свързани с местното самоуправление, териториалното устройство, опазването на околната среда, кадастъра и имотния регистър за територията на общината. Като стратегически документ, ОПР обвързва сравнителните предимства и потенциал за развитие на местно ниво с ясно дефинирана визия, цели и приоритети за постигане на стратегически цели, свързани общо от стремежа към по-висок жизнен стандарт на хората в общината и устойчиво и интегрирано развитие.

Съответствието на Общинския план за развитие с изискванията, залегнали в стратегическите насоки и законодателството на ЕС в областта на регионалната политика, се отнася до това, в каква степен плановият документ, разработен и прилаган на местно ниво, отразява общия европейски контекст на политиката за балансирано и устойчиво развитие на регионите и местните общности в ЕС.

Стратегическите цели на тази политика са насочени към намаляване на икономическите, социалните и териториалните не равновесия и подобряване на жизнения стандарт. Освен по отношение хармонизацията на целите и приоритетите в контекста на регионалната политика на ЕС, съответствие е необходимо да се търси и по отношение на методите за управление, наблюдение и оценка в процеса на разработване и изпълнение на общинския план за развитие. Така например, биха могли да се използват утвърдените в европейската практика инструменти за определяне на физически и финансови индикатори за отчитане на постигнатите резултати и въздействие от прилагането на мерките и проектите в рамките на общинския план за развитие.

ВРЕМЕВИ ХОРИЗОНТ

Заложените в плана приоритети обхващат 7-годишния период от 2014 до 2020г. Периодът на изпълнение на плана съпада с новия програмен период в Европейския съюз

(2014-2020 г.) и с редица стратегически документи на национално ниво, като Споразумение за партньорство на Република България и основаващите се на него оперативни програми.

ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА

МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ И ГРАНИЦИ

Общината заема най-югоизточната част на района, в област Хасково. Спрямо общата площ на ЮЦРП – 22,365 кв.км., общината заема 344,26 кв.км, или 1,54% от територията и 0,69% от населението (ЮЦРП – 1,479 мил./ община Любимец – 10,255 хил. жители).

По своята територия, община Любимец се нарежда на шесто място в областта. Средната географска гъстота е 32 д/кв.км, при 54 д/кв.км за областта и 75 д/кв.км за страната. По този показател общината се нарежда на седмо място в областта.

На изток граничи с община Свиленград и Република Гърция, на юг - с община Ивайловград и на запад - с общините Маджарово и Харманли. Населението на общината (2013 год. – ГРАО община Любимец) наброява 10255 души.

ИСТОРИЧЕСКА СПРАВКА

Земята на Любимец има хилядолетна история. Първите селища в тази област датират от 6000 години преди новата ера. През тракийско време - третото, второто и първото хилядолетие преди новата ера, този край преживява материален и културен възход, който го поставя на едно ниво със забележителната Средиземноморска култура. По това време този край е обитаван от тракийското племе одриси, запазило най-дълго етнически облик, създадо държавна организация и висока материална и духовна култура.

Свидетелства за обитаването на тези земи е откритото късно неолитно ямно светилище край Любимец, датирано към 5400-5000 год. преди н.е. Южно от с.Малко Градище е археологическия обект „Глухите камъни“ – предполагаемо тракийско светилище – сложен комплекс с култов характер, от първото хилядолетие преди н.е. При археологическите разкопки има открити и останки от ранно християнска трикорабна църква от V – IV в. от н.е., едно от свидетелствата, че християнството е било разпространено в тези земи по-рано, отколкото в другите части на България.

Град Любимец е наследник на старо селище, което се е намирало на 7км от днешния град в местността Дервента. В непосредствена близост до града е местността Хасар, където са намерени останки от римската крепост Реме.

По време на кръстоносните походи и по късно селището е опожарявано и населението му се е пръснало. Една част от него основава селище в местността Ютрицата, а друга в местността Старо селище. И двете селища били на три километра от днешния гр.Любимец.

В стари документи те се споменават през 1572 г. Към 1762 г., двете селища се обединяват с името Хебибчево (Хебибча), на управляващия тогава тази околия Хебиб Бей. С това име селището е познато до 1906г., когато е било преименувано на Любимец.

В миналото Любимец е бил известен с износа на зърнени храни и овощия по плавателната тогава р.Марица.

С прокарането на жп линията “Мустафа паша” (Свиленград – Белово) в 1873г., тук се изгражда гара Хебибчево. Около нея се заселват търговци на зърно и дървен материал, кръчмари, гостилничари и др. Изграждат се мелници, маслобойни, тухларни и памукопредачна фабрика. Отглеждат се памук, тютюн и зеленчуци.

Този край заживява с нови темпове след Освобождението. Той е включен в пределите на България след Съединението 1885г.

Статут на град, Любимец получава през 1969 год.

МЯСТО В РЕГИОНАЛНАТА ЙЕРАРХИЯ

Община Любимец е разположена в Южен централен район за планиране, който в северната си част, граничи със Северния централен район, а главното било на Стара планина представлява природна северна граница на района; на юг граничи с Република Гърция и Република Турция; на изток граничи с Югоизточния район за планиране, а на запад – с Югозападния район за планиране. На територията му се намират 5 области – Пазарджик, Пловдив, Смолян, Хасково и Кърджали.

Тук още от древността се пресичат важни пътища, свързващи Западна и Северна Европа със земите от Средиземноморието и тези от Близкия Изток. През землището на общината и през общинския център преминава международния път Е-80 (част от евро коридор №10), който свързва Западна и Централна Европа през София, Пловдив, Хасково, Любимец и Свиленград с Истанбул, Близкия Изток, Азия и Северна Африка.

Край гр.Любимец преминава и Автомагистрала Марица, която поема транспортните потоци на Е-80.

Важно значение за територията има и третокласния път Любимец – Ивайловград, който, освен че при с.Славеево, общ. Ивайловград, има връзка с Гърция, образува съществен и важен надлъжен (север-юг) - за общината транспортен коридор, с потенциал – обслужване на отдиha, в т.ч. и трансграничния.

Освен шосейния коридор от тук преминава и ж.п. линията, свързваща Западна и Централна Европа през София – Пловдив – Димитровград – Любимец за Свиленград, Истанбул и Близкия Изток.

Основната връзка със страната е чрез първокласен път Е80 Свиленград – София (от 2014 год. магистрала "Марица"), а връзките със съседните области се осъществява с третокласна пътна мрежа. Тези пътни връзки са и основните разпределители на транспортните потоци в общината. Разклоненията от тях принадлежат на общинската пътна мрежа, която обслужва населените места, разположени встрани от основната.

Разстоянието до границата с Република Гърция е 15 км (гр. Свиленград), а до границата с Република Турция 35 км (ГКПП Капитан Андреево), на 17 км от Харманли, на 45 км от Хасково, на 120 км от Пловдив и на 300 км от София.

ДЕЙСТВАЩИ ПЛАНОВЕ И РАЗРАБОТКИ

Община Любимец има Общински план за развитие за предходния планов период 2006 – 2013 год., разработен от Общинска администрация и консултантски екип на „Сити план“ ООД Пловдив през 2005 год., одобрен и влязъл в сила с Решение № 176/04.04.2006 год. на Общинския съвет при общината.

„ОПР 2006-2013 год.“ е разработен на базата на Методическите указания на Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) и в съответствие с предвижданията на Областната стратегия за развитие на Област Хасково, План за развитие на Южен централен регион и наличната към онзи момент информацията относно действащи и предстоящи европейски политики и тяхното транспониране в Националната стратегическа референтна рамка, оперативни програми и програми за развитие на селските региони и т.н.

Планът е разработен в режим на консултации със заинтересованите страни – общински съветници, представители на бизнеса, неправителствени организации във връзка с идентифициране на външните и вътрешните фактори за нуждите на SWOT анализа, както и за уточняване на визията и приоритетите за развитие, с цел отчитането на обществен интерес в плана и осигуряване на обществена подкрепа при неговата реализация.

МЕЖДИННА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОПР, ВКЛЮЧВАЩА ТРИ ГОДИШЕН ПЕРИОД ОТ НЕГОВОТО ПРИЕМАНЕ

За „ОПР 2006-2013 год.“ има изготвена Междинен доклад изготвен във връзка с разпоредбата на чл.9, ал.1 и л.2, и чл.33, ал.1, и чл.36, ал.1 от Закона за регионалното развитие. Представена се информация за:

- постигнатия напредък в изпълнението на целите и приоритетите за развитието на общината;
- възникналите проблеми и предприетите действия за тяхното преодоляване;
- прогноза за очакваното изпълнение на целите и приоритетите на ОПР до края на периода на неговото действие

Проектите, по които се осъществяват дейности в Община Любимец през този период са ориентирани главно към стратегическите цели на ОПР свързани с приоритетно развитие и модернизиране на инфраструктурата, подобряване качеството на живот и социалната инфраструктура, повишаване на административния капацитет, изграждане на партньорства на различни нива, възстановяване и опазване на околната среда и развитие на екологичната инфраструктура. Целите на тези проекти са обвързани с възможностите за финансиране и ресурсите на община Любимец.

Основната препоръка в Междинния доклад е насочена към Индикативните финансови таблици, в които „...индикаторите, целите и показателите, следва да се обвържат с прецизни количествени и качествени стойности, които трябва да бъдат достигнати при реализация на ОПР“.

Според разработчиците на Доклада, „...при подготовка на следващия план за развитие е необходимо да се намали броя на стратегическите цели и мерки, като се изведат на преден план тези, които имат отношение към овладяване на негативните демографски процеси и негативната динамика в движението на населението“.

Тази препоръка, безспорно е важна, но едва ли изчерпва проблемите на общината и не би следвало да се приема като ограничение на целите и мерките за развитие през следващия програмен период.

ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОПР, ЗА ПЕРИОДА НА ДЕЙСТВИЕ НА ПЛАНА

Съгласно изискванията на чл.34, ал.1 от Закона за регионално развитие е изготвен и Доклад „Последваща оценка на изпълнението на Общински план за развитие на община Любимец 2007-2013 год.“. Докладът е изготвен непосредствено преди разработването на настоящия план за новия програмен период 2014-2020 год., което е предимство, тъй като съдържащите се в последващата оценка препоръки могат да бъдат отразени веднага в новия ОПР.

Докладът съдържа:

- Анализ и оценка на условията, в които е изпълняван ОПР в периода 2007-2013 год.
- Анализ на изпълнението на целите и приоритетите, заложи в ОПР
- Оценки, препоръки и ефекти от изпълнението на ОПР

В анализа на условията за изпълнение на ОПР, са отразени настъпилите промени в икономическата среда, изразяващи се във влошаване на икономическите параметри, довело до стагнация в социално-икономическото развитие – намаляване на заетостта, нарастване на безработицата, емиграция на част от населението. Разгледани са измененията в ресурсната среда, като особено внимание е отделено на негативното развитие на демографския фактор. Едновременно с това анализите и оценките на привлечените в общината средства по спечелени проекти, заложи в ОПР 2007-2013, показват положителна тенденция на нарастване на тези средства в анализирания програмен период. Отчитат се и

положителни промени в институционалната среда, свързани с подобряване на административния капацитет на общината - подобряване структурата и капацитета на местното самоуправление, създаването на партньорства за местно икономическо развитие, включително и по линия на трансграничното сътрудничество.

Извършен е задълбочен и подробен анализ на изпълнението на отделните цели и приоритетите на ОПР 2007-2013, като за всяка цел, приоритет и мярка за неговото изпълнение, са изведени обективни оценки и препоръки за следващия програмен период.

- Основните изводи от действието на ОПР на община Любимец за изтеклия програмен период са:
  - ОПР 2007-2013 год. се е утвърдил като основен документ за провеждане на интегрирана местна политика за комплексно устойчиво развитие
  - Съществува съотнесимост на визията, целите и приоритетите на ОПР с тези на ОСР на област Хасково и на РПР на Южен централен район
  - На основата на ОПР са приети редица общински документи – секторни, стратегически и програмни.

Като слаби страни, в процеса на изпълнението на ОПР, са посочени:

- Системата за мониторинг и не добре работещи индикатори
- Не осъществени действия за актуализиране на някои от заложените мерки, които по обективни причини не могат да бъдат реализирани
- Препоръки и изисквания към ОПР 2014 – 2020 год.

С оглед осигуряване на приемственост (прилагане на принципа за надграждане) между ОПР (2007-2013) и ОПР (2014-2020) г. се правят следните препоръки по отношение на:

- ОПР 2014-2020 да бъде разработен в съответствие с новите стратегически насоки на ЕС в областта на регионалната политика
- Визията, заложена в ОПР 2007-2013 да бъде запазена с малки промени, произтекли от допитвания с гражданите и заинтересованите страни
- С оглед постигане на необходимите положителни резултати от реализацията на ОПР е необходимо да се води постоянен ежегоден мониторинг на неговото изпълнение.

Прилагането на подобен подход за запазване същността на формулираната визия, цели и приоритети, и с нейната незначителна модификация, на практика ще се приложи *принципа за приемствеността* (съответно надграждане) на ОПР за двата програмни периода – 2007-2013 г. и 2014-2020 г

ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ

Освен Общински план за развитие, община Любимец е извършила и първите стъпки в реализацията на важен етап в устройственото ѝ развитие – изготвено и одобрено е Планово задание за разработването на Общ устройствен план на общината (ОУПО - Любимец).

След изготвянето, приемането и одобряването на ОУПО Любимец, следва да се пристъпи към изготвянето/актуализацията на Подробни устройствени планове, както за града, така и за селата. Сега действащите ПУП са морално и физически остарели и се нуждаят от актуализация и изготвяне на нови, с което ще се създадат необходимите законови предпоставки и условия за прилагането на предвидените в ОПР социално икономически и устройствени мероприятия.

II. АНАЛИЗ НА СОЦИАЛНОИКОНОМИЧЕСКОТО И ПРОСТРАНСТВЕНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА

2.1.0. СЕКТОР ПРИРОДНИ РЕСУРСИ И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

2.1.1. Климатично – ландшафтна характеристика

Община Любимец се намира в континентално-средиземноморската климатична област, което определя и континентално-средиземноморският тип климат на общината. Най-характерните белези на този тип климат са топлото лято и меката зима (януарските температури са над 0°C), сравнително малката годишна температурна амплитуда, есенно-зимният максимум на валежите и липсата на ежегодно устойчива снежна покривка.

- **Радиационно - топлинен баланс**

Територията на Община Любимец се характеризира с положителен радиационен баланс (разликата между погълнатата и излъчената радиация от земната повърхност е положителна) през цялата година – над 2250 MJ/m²/годишно. Тази стойност е сред най-високите за страната.

- **Температура на въздуха**

Средната стойност на годишната температурата на въздуха в общината варира в границите между 12,6°C и 13,6°C. Средните юлски температури са между 22-24°C, а средните януарски температури за общината се колебаят от 0 до 1-2°C над нулата. Сумата на температурите през активния вегетационен период достигат 4000°C и е една от най-големите за страната.

- **Атмосферно налягане и вятър**

Вътрешно годишният ход на атмосферното налягане се характеризира с един максимум през декември или януари, и един минимум през юли, т.е. той е обратен на този на температурата на въздуха. Стойностите му за месеците януари и декември са съответно 1020.78hPa и 1020.22hPa, а за месец юли 1011.41hPa. Средногодишно за страната при температура на въздуха 0°C атмосферното налягане е 1013hPa. Приведени към морското равнище годишните стойности за всички станции в страната са между 1015 и 1018hPa.

Преобладаващите ветрове са северозападни и североизточни. През студеното полугодие често духат югозападни и южни ветрове с фьонов ефект.

- **Влажност на въздуха**

Броят на сухите (с относителна влажност под 30%) и влажните (с относителна влажност над 80%) дни е важен индикатор за атмосферната влажност. Община Любимец попада в групата на райони с най-много сухи дни през годината и съответно най-малко влажни дни. Това определя една средна годишна стойност на влажността на въздуха около 69%. (По данни на Агростанция – Любимец).

- **Валежи и снежна покривка**

Годишната сума на валежите на територията на общината е около 500 мм. Максимумът на валежите е зимен (ноември-януари), а минимумът – лятно-есенен (юли-септември). Наблюдава се вторичен майско-юнски максимум на валежите. Много чести са интензивните и поройни валежи през май и юни, като случаите на валежи от град през периода от месец май до месец август са 1-2 пъти.

Зимните валежи са най-често от дъжд. Участието на снега (5-6% от годишната сума) е най-малко в сравнение с всички останали райони на страната. Обикновено първата снежна покривка на територията на общината се формира през средата на месец декември. Тя е непостоянна и се топи няколкократно. Средният годишен брой на дни със снежна покривка на територията на общината е около 5.

• Ландшафт

Ландшафтът на Община Любимец е разнообразен. Наблюдава се както равнинен, така и хълмист и нископланински. Северната и централната част е заета от Горнотракийската низина, характерна с обширни приречни ниски земи и високи подпочвени води, които благоприятстват използването на земеделските площи.

На изток се разполагат ниските разклонения на Сакар планина, на юг Източно Родопския рид Гората, а на запад Хасковска хълмиста земя. Средната надморска височина варира от 70 м (гр.Любимец) до 703 м (вр..Шейновец).

Скалната основа е много пъстра, срещат се южнобългарски гранити, кристалинни шисти, гнайси, мрамори, варовици, андезити и др.

2.1.2. ПОЧВИ И ЗЕМЕПОЛЗВАНЕ

Според Почвено-географското райониране на България (по Нинов, 1997) територията на Община Любимец се намира в Средиземноморската почвена област - в Източно Родопско-Сакарската провинция.

Тя се характеризира с доминирането на плитки почви (Leptosols) – ранкери с литосоли, на ранкери с канеленовидни лесивирани (chromic, LVx) почви. Уникални тук са червените канеленовидни лесивирани почви (ferric, LVf) , андосолите (Andosols) и планосолите (Planosols), площите на които са ограничени. Почвите на провинцията са предимно от IV бонитетна група – лоши. Проблем за опазване на почвите е ерозията.

Почвената покривка на територията на общината е представена главно от три основни вида почви:

- Канелените горски почви заемат предпланинските части на Източните Родопи. Тези почви се характеризират с високо съдържание на глина (до 30%) и притежават глинен хоризонт.
- Богати наносни (алувиално-ливадни) почви по поречието на р.Марица.
- Плитки почви (ранкери, литосоли и рендзини) – на изток по ниските разклонения на Сакар. Тези почви се развиват върху твърди скали, които бавно изветрят и се характеризират с протичането на ерозионни процеси.

Почвеният фонд на общината в комплекс с хидроклиматичните условия, предлага много добри възможности за развитие на земеделието. Съществуват добри условия за отглеждането на зърнени и технически култури. Зеленчукопроизводството е съсредоточено главно по поречието на р.Марица.

2.1.3. ПОЛЕЗНИ ИЗКОПАЕМИ

Територията на Община Любимец не се характеризира с голямо разнообразие от находища на полезни изкопаеми.

• Рудни изкопаеми

В средата на осемдесетте години е било разработено и експлоатирано Лозенското рудно поле (на територията на с. Лозен, местността “Св. Марина”). Добивани са метални

полезни изкопаеми с основни компоненти олово и цинк. В находището са открити и незначителни запаси на сребро.

• Инертни материали

Добивът на инертни материали е съсредоточен в находища:

Руслото на река Марица, десният бряг на р. Марица, преди вливането в нея на р. Бисерска. С разрешително за ползване на воден обект, издадено от МОСВ, се осъществява добив от участък с площ 37780 кв.м. (дължина 485 м. и средна ширина 100 м). Определеният за изземване обем е 33652 куб.м., състоящ се предимно от средно зърнест пясък.

- Находище „с. Лозен” - обектът е за добив на строителни материали (риолити) с площ от около 100 дка като за целта е отдаден на концесия през 2004 г. за срок от 20 години. През 2011 е договорът е прекратен временно поради обявяване на фирмата в несъстоятелност и не внасяне на концесионната такса. Теренът е силно нарушен и се нуждае от рекултивация.

Находище с. Георги Добрево – кариера за глина с площ около 102 дка, която не се експлоатира от 20 години. Територията е нарушена и има нужда от рекултивация.

2.1.4. Водни ресурси

Водните ресурси в общината са под нормалните за страната, а малкото количество валежи характерни за общината (средногодишно 500 л/кв.м), предполагат задължително интензивно напояване, което от своя страна затруднява питейно-битовото водоснабдяване в някои населени места.

Като цяло територията на общината се характеризира с малка водоносност. Това са дължи на малката водоносност на Сакар и Хасковска хълмиста земя, които заемат значителна част от нейната територия.

Водните ресурси се формират главно за сметка на оттока на р. Марица и нейните притоци, по значителен от които е р. Бисерска. Дължината на р. Марица на територията на общината е около 9,897 км. Друг източник за формиране на водно-ресурсния потенциал са подземните грунтови води. Те са акумулирани главно в речните тераси на Марица и притоците и. Използват се за питейно и битово водоснабдяване.

Общият брой на изградените водоеми, на територията на общината е 148, с обща площ 151,8 ха. Използват се предимно за напояване на обработваемите площи. Освен тях са изградени и 7 язовира с обща площ от 383,8 ха, от които частта от яз. Ивайловград, попадаща в общинските граници – 347 ха.

2.1.5. НАРУШЕНИ ТЕРЕНИ

Нарушените терени имат локален характер и се дължат основно на: ерозия - ветрова и водна, която е сериозен проблем, от който потенциално са застрашени около 3 / 4 от площите в планинските и хълмисти южни и северни части.

Делът на водната ерозия е по-значителен от този на ветровата. На водна ерозия са подложени всички обработваеми земи с наклон над 6 градуса в хълмистите части.

Причина за нарушения на терена е антропогенната дейност, свързана с изграждане на инфраструктурни обекти (пътища, външни ВиК мрежи) и добив на инертни материали и руди, но те имат локален характер.

Свлачищата са също с локален характер.

2.1.6. ТРЕТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Единственият значим генератор на отпадъци на територията на община Любимец е населението. Съществуващата система за управление на отпадъците е представена като услуги по поддържане на чистотата в населените места, събиране, извозване на отпадъците и тяхното депониране.

Организираното сметосъбиране в община Любимец се извършва на територията на цялата община. За една година се депонират около 5000 т отпадъци. За събирането на битови отпадъци се използват кофи за смет от 110 л и контейнери тип „Ракла“ 1100 л.

В съответствие с Националната програма за управление на дейностите по отпадъците е изградено регионално депо в гр. Харманли за депониране и обезвреждане на битови отпадъци. Регионалното депо обслужва общините Маджарово, Любимец, Симеоновград, Свиленград, Стамболово и Харманли.

Събрани на територията на община Любимец, отпадъците не се преработват преди крайното им депониране и се извозват директно към Регионално депо Харманли. Не са изградени и внедрени системи за разделно събиране на масово разпространени отпадъци, отпадъци от опаковки и биоразградими отпадъци.

Проблем за територията на общината е изхвърлянето на отпадъци от населението на нерегламентирани места. През зимните месеци се изхвърля не загасена сгурия в съдовете за смет, което предизвиква запалването и много бързото им изхабяване.

Очаква се организацията на работа да бъде значително подобрена чрез оптимално планиране на дейностите и чрез въвеждане на системи за разделно събиране на масово разпространени отпадъци, отпадъци от опаковки и биоразградими отпадъци. За това свидетелства факта, че общината е в процес на сключване на договор с Екобулпак за реализиране на дейността по разделно събиране на отпадъците.

2.1.7. ФЛОРА И ФАУНА.

В миналото растителната покривка е била представена от ксеротермни горски фитоценози от формациите на космат и виргилиев дъб, благун и цер. Понастоящем освен селскостопанските територии са разпространени и остатъчни гори съставени почти само от космат и виргилиев дъб, източен чинар, черен бор, благун, цер, мъждрян, габър и бук, храсталаци от драка и тревни екосистеми от белизма, садина, луковична ливадина. Порядко са разпространени кедри, шестил, бреза и други. По поречието на р. Марица се наблюдават петнисти формации от бяла и черна топола.

Фауната е представена от сърна, дива свиня, дива котка, чакал, лисица и всички видове грабливи птици.

2.1.8. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И БИОРАЗНООБРАЗИЕ

На територията на общината са обособени защитени зони от националната екологична мрежа Натура 2000:

- **по Директивата за место обитаванията:**

- „Река Марица“ – BG0000578 – в землището на гр. Любимец;
- „Сакар“ – BG0000212 – в землищата на с. Васково, с. Георги Добрево, с. Йерусалимово и с. Оряхово;
- „Остър камък“ – BG0001034 – в землищата на гр. Любимец и с. Белица;
- „Родопи-Източни“ – BG0001032 – в землищата на с. Малко градище, с. Дъбовец и с. Вълче поле.

- **по Директивата за птиците:**

- „Сакар” – BG0002012 – землищата на с. Васково и с. Георги Добрево;
- „Радинчево” – BG0002020 – землищата на гр. Любимец, с. Йерусалимово и с. Оряхово;
- „Язовир Ивайловград” – BG0002106 – землищата на с. Дъбовец и с. Вълче поле.

На територията на Общината има и две защитени местности – „Бакърлия” и „Долната Ова”.

Защитена местност „Бакърлия” е с площ 387.15 ха и заема част от територията на община Любимец в землището на с. Йерусалимово. Обявена е с цел дългосрочно опазване популациите на световно и европейско застрашени видове земноводни, влечуги, птици, бозайници и растения, типични за Сакар местообитания и ландшафти, както и част от орнитологично важно място.

Защитена местност „Долната Ова” е в землището на гр. Любимец и е обявена с цел опазване на естествено находище на блатно кокиче. Това е едно от малкото останали находища в страната с площ от 20 ха. Блатното кокиче е с голямо икономическо значение. Използва се като суровина за добиване на алкалоида Галантамин, на чиято основа се произвежда уникалното българско лекарство за лечение на детски паралич - Нивалин. Галантамина е основен компонент за производството и на други лекарствени препарати /Нивалет, Ниватонин/, лекуващи редица неврологични заболявания.

Регионалната инспекция по околна среда и водите гр. Хасково, със съдействието на специалисти от общината, работят за запазването и поддържането на това находище.

Освен защитените зони и защитените местности, на територията на община Любимец има още и две природни забележителности – „Птичи камък” и „Глухите камъни”.

Природна забележителност „Птичи камък” представлява огромна скала, наподобяваща орел, в землището на с. Вълче поле. При археологически разкопки е установено, че скалата е била древен тракийски култов комплекс. Предполага се, че е бил ограден от крепостна стена и вероятно е бил свързан с другият такъв скален комплекс – „Глухите камъни”.

Природна забележителност „Глухите камъни” е един от най-големите тракийски скален култово-погребален комплекси в землището на с. Дъбовец в Източни Родопи. Възникнал е през ранно желязната епоха и е функционирал през античността и средновековието. Представлява комплекс от над 200 трапецовидни ниши, които са издълбани върху монолитен скален блок, изсечени в скалата две гробници и стълба водеща към водохранилище и тракийско селище съществувало южно от скалата.

Изградена е и църква от 5-6 в. част от манахеска обител, която вероятно е разрушена и разграбена от войниците на Третия кръстоносен поход. Светилището е разположено върху четири скални масива, разделени от дълбоки проломи.

Таблица 1.
ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ

Статут и име на ЗТ	Заповед на МОСВ за обявяване на обхвата на ЗТ	Землище	Площ ха	фонд	Стопанисвани от
ЗМ* „Долната Ова”	№ 19388/03.07.1970	Любимец	22	ССФ	Чатни стопани
ЗМ „Бакърлията”	№ РД 472/11.07.2001	Йерусалимово Изворово	279	ДГФ ССФ	ДЛ Свиленград
ПЗ** „Глухите камъни”	№ 3702/29.12.1972	Вълче поле	2	ДГФ	ДЛ Свиленград
ПЗ „Меден камък”	№ 3702/29.12.1972	Вълче поле	1	ДГФ	ДЛ Свиленград
ПЗ „Птичи камък”	№ 3702/29.12.1972	Вълче поле	1	ДГФ	ДЛ Свиленград

*ЗМ – Защитена местност; **ПЗ – Природна забележителност

2.1.9. ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

Нарасналите изисквания към условията на средата, настъпилите необратими изменения в резултат на човешката дейност и глобализацията на проблема, поставят на преден план в урбанистичните проучвания и планове, проблема за екологическото единство. Защото средата в която се реализира целокупната човешка дейност, удовлетворявайки утилитарните и обществени потребности на човека, трябва да обезпечава и неговите естествени изисквания, като биологично същество.

В процеса на еволюцията, у човека са се формирали строго определени изисквания към средата и тези изисквания, за разлика от материалните, социално-икономическите или политическите, за милиони години не са претърпели никакви промени. А в процеса на урбанизация, се създава една "изкуствена среда", твърде различна от естествената, поради което се изисква особено внимание и отношение към проблема на нейното взаимодействие с естествената природа и с човека като част от тази природа.

За изследването на компонентите на околната среда основен критерий е задоволяване на естествените, физиологични потребности на човека. Затова една от задачите на всяко проучване е изявяване на пределите на екологическото равновесие, т.е. "границите" на допустимите отклонения в отделните компоненти на природната, урбанизираната и селищната среди, осигуряващи здравословни условия на живот. На базата на тези критерии е съставена матрица-критерии, а "отлагането" ѝ върху територията отразява екологическите ѝ потенциали и степента на благоприятност на отделните ѝ части. Отклоненията от матрицата – критерии, отчитат посоката, нуждата, вида и степента на мероприятията за доближаване на отделните показатели до критериите за екологическо равновесие.

Изводите от този анализ, разкритите причини за формираната екологична ситуация и степента на нарушение на екологическото равновесие, очертават пътищата, насоките и мероприятията на неговото възстановяване.

Обратната връзка - на очакваните промени в качеството на средата, като следствие от предвижданите в плана мероприятия и степента на доближаване до матрицата-критерии, отчита ефективността на плана и очертава екологичната прогноза.

Целта на проведенния анализ, следователно е не само да се разкрият причините за деградация на средата, но и да се посочат пътищата за нейното възстановяване и оптимизиране. Поради това в процеса на проучването, в концепцията за пространствена и функционална организация на средата, се отрежда равностойна, балансираща роля на екологическото единство наред с обществените и утилитарни потребности на човека.

ПРИРОДНА СРЕДА

Върху климата съществено влияние оказват елементите на ландшафта (природен и антропогенен) - релеф, ориентация на склоновете, падини и възвишения, в населените места - застройката, нейната плътност, ориентация и характер, вид и ориентация на уличната мрежа, наличието или отсъствието на растителност, водни площи, изкуствени покрития и т.н., които довеждат до формирането на съответния микроклимат, характеризиращ се с различни екологически потенциали.

Оценката на тези екологични потенциали на природната среда и степента на тяхната благоприятност е отнесена към физиологичните човешки изисквания спрямо средата и оценява степента на „комфорт или дискомфорт“ за „изпълнението на нормална работа в нормално за сезона облекло“. Това уточнение е много съществено, защото касае показатели като „работоспособност“, „активност“, „умора“, „невъзможност за нормална работа“ и т.н., а не степен на благоприятност „въобще“. Въз основа на специална методика, за общината е изготвен „Биоклиматичен паспорт“, в който са отразени благоприятните и неблагоприятни проявления на климата:

Таблица 2.

Продължителност		Фактори на климата			Биоклиматична оценка
бр.дни	% от год.	t°C въздух	Влажност %	вятър м/сек	
36.30	9.93	под 0°	над 80	под 1	Дискомфортно охлаждане
57.03	15.62	0 – 5	30 - 70	3 -3.5	Студено
113.20	31.01	5 – 15	30 - 70	0.5 - 3.0	Прохладно
136.75	37.48	15 - 25	30 - 70	0.5 - 3.0	Комфорт
21.72	5.96	> 25	< 30	< 0.5	Дискомфортно прегряване

БИОКЛИМАТИЧЕН ПАСПОРТ

Както се вижда от Биоклиматичния паспорт на община Любимец, най-голям дял от времето заема периодът от време, класифициран като „комфорт” – 21,72 дни, или 37,48% от времето в годината. Периодът „комфорт” започва от средата на м. май и приключва в края на м.октомври. Тук е мястото да се отбележи, както и във всички други „биоклиматични” проявления на климата, че не става въпрос за денонощия, а за определен брой часове от денонощието, в които основните проявления на климата, са в съчетания посочени в таблицата.

На второ място е периодът „прохладно” – 113,20 дни, който започва от третата десетдневка на февруари и с прекъсване от средата на юни до средата на октомври, заема 31,01% от времето в годишен разрез.

В сравнение с други територии в страната, времето оценено като „студено” и „дискомфортно охлаждане” заема по-ограничен период от време и в денонощен разрез често се редува с „прохладно”.

За сметка на това, периодът „дискомфортно прегряване” е сред най-дългите в страната и често продължава и през цялото денонощие. През този период се наблюдава ниска трудоспособност и натоварване на организма, което трудно се понася и от здрави хора.

В резултат на съчетанието, на изведените „биоклиматични” показатели, с елементите на ландшафта, е отчетена степента на благоприятност на отделни части от територията.

Така, в проучването се изявяват четири зони, класифицирани по степен на благоприятност, както следва:

Зона А1 - най-благоприятна - обхваща по-високите южни части на общината и горските насаждения, зелените части на хълмовете и непосредствено прилежащата им територия. В тази зона микроклиматичните условия, през топлите сезони, се отличават с по-ниски температури (и амплитуди в денонощен разрез), по-висока относителна влажност на въздуха и по-добри условия на проветряване. През зимата, обратно, тук проявлението на периода „дискомфортно охлаждане” е по-голям (повишена относителна влажност -10-18%, вятър - 3-5 м/сек).

Зона А2 – относително благоприятна - изолиниите на тази зона се очертават - от юг - от подножието на ридовете, приблизително по линията на хоризонтал 220-240 над село Малко градище и обхваща една територия с ширина между 3 и пет километра – на север. Тук микроклиматичните условия са по-неблагоприятни от тези в Зона А1. Периодът „дискомфортно прегряване” е по-голям с 18-22%, а за сметка на периода „комфорт”. За сметка на това през студеното време на годината, периодите „студено и прохладно” са с 8-12% повече, за сметка на „дискомфортното охлаждане” в сравнение със зона А1.

Зона А3 - неблагоприятна - обхващаща равнинните части на общината – на север от зона А2 – до поречието на р.Марица. В тази зона са увеличени и двете неблагоприятни проявления на климата и „дискомфортно охлаждане” и „дискомфортно прегряване”. През зимата, при преобладаващото безветрие, тук се формира „езеро на студа”, увеличена про-

дължителност на мъглите. През зимата с t^0 са с $1 \div 3.6^0$ по-ниски, в сравнение със зона А2, а през лятото - с $3-8^0$ по високи, при повишен период безветрие и значително понижена относителна влажност -8-15%.

Зона А4 - неблагоприятна - обхваща териториите южно от изолинията на зона А3 по линията Оряхово – Йерусалимово р.Марица – по северния ъ бряг, а по южния бряг по линията с.Бисер (община Харманли) - Лозен– Белица – Сива река (община Свиленград). В тази зона са увеличени и двете неблагоприятни проявления на климата и “дискомфортно охлаждане” и “дискомфортно прегряване”. През зимата, при преобладаващото безветрие, тук се формира “езеро на студа”, увеличена продължителност на мъглите. През зимата с t^0 са с $1 \div 3.6^0$ по-ниски, в сравнение със зона А2, а през лятото - с $3-8^0$ по високи, при повишен период безветрие и с 8-15%. понижена относителна влажност.

По поречието на реката се очертава една тясна ивица с климатично-ландшафтни характеристики на зона А3 – благодарение на въздушните течения по реката и нейната водна площ, където изпаренията в най-горещите летни дни, са причина за увеличение на относителната влажност с около 15% и в резултат - понижение на температурите с $3-4^0$. Североизточно - между ядрото на общината – гр.Любимец и с.Георги Добрево – масива по „Хасаря” е причина също за локално проявление на зона А3.

АНТРОПОГЕННА СРЕДА

Екологичната диагноза показва, че с малки и лесно отстраними изключения, общото състояние на околната среда, не само че не е пречка за развитието на всички сектори, но е качества, предпоставка за тяхното развитие. Проблемните аспекти са:

- **Замърсяване на водите:**

Ядрото на общината – гр.Любимец няма пречиствателна станция за отпадни води. В населените места отпадните води се заустват без пречистване – директно в реките. Проблемът ще се реши с изграждането на ГПСОВ в Любимец и модулни пречиствателни станции в избрани селища с по-голямо население.

За опазване и подобряване на количествените и качествени показатели на питейните водоизточници е необходимо възстановяване санитарно-охранителните зони и спазването на определения режим в границите на отделните им пояси.

- **Замърсяване на атмосферата**

На територията на общината не са регистрирани наднормени количества на вредни емисии в атмосферата. Тук липсват големи промишлени предприятия, замърсители на околната среда. Единственият значим проблем за чистотата на атмосферният въздух е свързан с това, че по-голяма част от населението през зимния сезон се отоплява с твърдо гориво – дърва и въглища. Това създава неприятна атмосферна обстановка през зимния сезон, най-вече през ранните сутрешни и късните вечерни часове на денонощието.

Проблем за града са изгорелите газове от автомобилния транспорт и особено прах от замърсяване от непочистени и неблагоустроени улици.

- **Акустично натоварване на средата:**

Шум над ПДН се отчита в града – основно от автомобилния транспорт – за кварталите, през които преминава главен път Е80 – в посока контактен пункт Капитан Петко Воевода – Гърция. Над ПДН е и шума от ЖП линията, който макар и с импулсивен характер, затормозва кварталите около жп линията. За облекчаването на акустичния режим, следва да се предвидят мероприятия в бъдещите устройствени разработки .

- **Радиационна обстановка:**

Проведените изследвания не съдържат данни за наличие на радиоактивно замърсяване на почвите и водите.

• **Замърсяване на почвите:**

Локализирано е в района непосредствено тангирац Е80 – подложен на екологичен риск от вредния ефект на автотранспорта. По Е80 преминава интензивен поток от леки коли, товарен и пътнически автотранспорт вкл. и с дизелова тяга. Замърсяването има локален характер. Изследванията на почвата с профил 0,30 см (известен като “орен” слой в който е разположена основната биомаса на кореновата система при тревистите растения) показва, че основния екологичен проблем постъпва от акумулирането на оловото в повърхностния слой на почвата. Успоредно с оловното замърсяване, в резултат на изгорелите газове от автотранспорта и въздушния аерозол от микрочастици от износването на гумите формират допълнително замърсяване, не само с тежки метали, но и с други вредни газове.

• **Третиране на отпадъците**

Отпадъците не се преработват преди депонирането им. Продължава изхвърлянето на отпадъци от населението на нерегламентирани места в селата. Необходимо е планиране на дейностите и въвеждане на системи за разделното им събиране, в т.ч. и на отпадъци от опаковки и биоразградими отпадъци.

2.1.10. ОЦЕНКА НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Природните ресурси, при големият им потенциал се използват рационално за развитието на общината:

- По отношение на стратегическия отрасъл – земеделието - 59% от територията е заета от земеделски земи, като 79% от тях са обработваеми, а 19% са мери и пасища - предпоставка за развитие на животновъдството.
- Земеползването съдържа резерви за оптимизиране, поради:
  - Раздробената собственост и липсата на ефективен пазар - бариера за ефективното ползване на земята
  - Въпреки наличните потенциални възможности – пасища, мери и ливади, животновъдството е не достатъчно развито, особено овцевъдството и отглеждането на кози, за чиято продукция в ЕС няма квоти.
  - Формите на стопанисване са уязвими и рискови. Все още сдруженията са в начален стадий на формиране, а връзката добив-реализация не е устойчива форма на земеползване.
- Отказът от структурното значение на горското стопанство в икономиката на общината и фокусирането върху рекреационните функции на гората е положително явление, което следва да се подкрепя. Въпреки това, макар и в ограничени количества, не рационално е изнасянето на сурова дървесина за преработка в други територии.
- На този етап значението на една бъдеща добивна промишленост е неясно и не може да се даде оценка нито за стопанския ѝ потенциал, нито за евентуалните проблеми при въздействието ѝ върху екологичните потенциали на територията.

„Допълващият“ – стопански потенциал – земеделски и горски фонд, предоставят благоприятни условия за развитие на селското стопанство и особено на традиционните негови отрасли – лозарство, зеленчукопроизводство, производство на дини и пъпеши, горското стопанство, животновъдството, билкарството и др.

Обобщения извод, които може да се направи, е:

- Природния комплекс от разнообразен ландшафт, съставен от равнини и хълмове, сравнително добри водни потенциали и почви, създава благоприятни условия за развитие и на земеделието и на животновъдството.
- На територията на общината липсват застрашаващи екологическото равновесие дейности.
- Природната среда и благоприятната екологична обстановка на община Любимец са нейно богатство и предпоставка за развитието - нейният стратегически ресурс, в т.ч. и за развитие на туризма, както селски, така и познавателен.

Като цяло - структурата на поземлените ресурси и екологичната обстановка се оценява като балансирана и адекватна за развитието на общината и на нейните основни функционални подсистеми: труд, обитаване, отдих, обслужване и транспортно-комуникационни връзки, както и в аспекта на един от основните потенциали на общината – селското стопанство, а също така, при развитие на съответна инфраструктура и на туризма.

2.2.0. СЕКТОР ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

2.2.1. ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ

Анализите и оценките на демографското състояние, които са разработени за целите на Общинския план за развитие на община Любимец включват следните демографски проучвания:

- Характеристики на моментното състояние на община Любимец
- очертаване на тенденции в демографското развитие на общината в изминалия планов период -2007-2012 г.

Аналитичните проучвания на демографското състояние на община Любимец се представят в два разреза:

- анализи и оценки на количествените параметри на населението и трудовия ресурс на общината;
- качествени характеристики на населението

2.2.2. ДИНАМИКА НА НАСЕЛЕНИЕТО

Основният демографски показател, използван за оценка на степента на населеност на територията е „брой на населението“. Този показател е с динамичен характер и зависи от състоянието и тенденциите на естественото и механичното движение на населението в рамките на определен период.

• Брой на населението

Към края на 2012 г. в община Любимец броят на населението по данни от текущата демографска статистика възлиза на 9961 д. По отношение на този важен демографски показател след 2011 г. община Любимец попада в категорията на много малките общини (с население до 10 хил. д.). До тогава с брой на населението над 10000 д. тя бе включена в групата на средните общини (от 10 до 30 хил. д.).

За анализирания 6 годишен период, за който има официална статистическа информация, се наблюдава процес на намаляване на броя на населението на общината, която е характерна за почти всички общини в страната. В териториален разрез, тенденциите в броя на населението на община Любимец – по населени места са показани чрез данните в таблица 3.

Таблица 3.

ДИНАМИКА НА БРОЯ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПО НАСЕЛЕНИ МЕСТА

Населени места	население към				Темп 2012/2007
	2007 г.	2009 г.	2011 г.	2012 г.	
Общ. Любимец	10620	10400	10087	9961	-6,2
с.Белица	371	366	314	312	-15,9
с.Васково	91	97	90	87	-4,4
с.Вълче поле	359	335	289	285	-20,6
с.Георги Добрево	269	274	258	255	-5,2
с.Дъбовец	68	62	51	48	-29,4
с.Йерусалимово	155	153	118	111	-28,4
с.Лозен	507	480	456	447	-11,8
гр.Любимец	7755	7670	7581	7526	-3,0
с.Малко градище	676	628	641	609	-9,9

с.Оряхово	369	335	289	281	-23,8
-----------	-----	-----	-----	-----	-------

Източник: НСИ. Текуща демографска статистика

През 2012 г. броят на населението на общината е намалял в сравнение с 2007 г. с 6,2%. В сравнение с намалението на броя на населението средно за страната (4,7%) и за област Хасково (7,7%), община Любимец не попада в групата на силно обезлюдените общини. При отделните населени места обаче са налице съществени различия в процеса на обезлюдяване. Най-силно намалява броят на населението на селата Дъбовец (29,4%) и Йерусалимово (28,4%). По-слабо засегнати са общинския център – гр. Любимец (с отрицателен ръст за анализирания период от – 3,0% и селата Васково (-4,4%) и Георги Добрево (-5,2%).

Териториалното разпределение на населението по населени места показва, че към 2012 г. три четвърти от него (75,6%) живее в гр. Любимец. Заедно с двете най-големи по брой на населението села (Лозен и Малко Градище) делът на населението в трите населени места стига до 86,2%. Тази подчертана концентрация на население в трите най-големи селища в общината създава определени затруднения за осигуряване на място на условия за самостоятелно функциониране на детски заведения, училища, амбулатории на общопрактикуващи лекари и др., т.е. на ежедневни обслужващи функции в част от малолюдните села.

По отношение на демографския показател “брой на населението“, по действащата в България градоустройствена класификация на населените места, отделните селища в община Любимец попадат в следните групи:

- Много малък град (с население до 10 хил. д.) – гр. Любимец;
- Малки села (от 200 до 1000) – селата Белица, Вълче поле, Лозен, Малко градище, Оряхово;
- Много малки села (до 200) – селата Васково, Дъбовец и Йерусалимово

Намаляващият брой на населението на общината при непроменената площ на територията ѝ (344,3 км²) дава отражение и върху *гъстотата на населението*. Този показател е един обективен критерий за степента на населеността на общината. При средна гъстота на населението през 2007 г. от 30,9 д./км², през 2012 г. тя е 28,9 д./км². Обективно, община Любимец се очертава като една от общините със средна гъстота на селието в рамките на област Хасково. При средна за областта гъстота от 44,1 9 д./км², община Любимец се нарежда на 6 място сред останалите 11 общини в областта. Това се очертава като един от проблемите свързани с възможностите за ефективно използване на разполагаемите по-землени ресурси.

• Движение на населението

Основните фактори за промените в броя на населението в община Любимец са резултат от комбинираното влияние на естественото и на механичното му движение. През последните две десетилетия в страната под влиянието на разнородни по своя характер фактори се наблюдава неблагоприятна тенденция в състоянието и развитието както на естественото, така и на механичното движение на населението. Това се отнася и за община Любимец. Израз на това са и неблагоприятните коефициенти на естествен и на механичен прираст на населението (често с отрицателен знак).

• Естествено движение

То се характеризира със състоянието на раждаемостта и на смъртността, от които се формира и естественият прираст на населението.

Раждаемостта в община Любимец бележи тенденция на спад. Причините за това са от демографско, икономическо и психологическо естество. Като резултат от влошаващата се възрастова структура на населението, от намаляващия фертилен контингент и редица други причини, раждаемостта е в по-ниски граници, което се отразява и върху естественото възпроизводство на населението.

Броят на родените през 2007 г. в общината е 117 лица. През следващите години този брой варира в тесни граници – между 111 родени (2009 г.) и 112 родени (2010 г.). Коефициентът на раждаемост – средногодишно за периода 2007-2012 г. е 11,4‰. Раждаемостта в общинския център е по-висока от средната за общината и варира от 11,0‰ (2007 г.) до 10,4‰ (2012 г.), или средногодишно е 10,8‰. Независимо от това и за гр. Любимец се наблюдава, макар и по-слабо изразена тенденцията за намаляване на раждаемостта. С по-висок коефициент на раждаемост от средния за общината се наблюдава и в селата Георги Добрево и Вълче поле. До голяма степен това се дължи на ромската етническа група в тези две села.

По-сериозен проблем, свързан с естественото движение на населението в община Любимец е запазващата се по-висока от раждаемостта смъртност, което е и основната причина за отрицателния естествен прираст на населението. Смъртността превишава раждаемостта като абсолютен брой и като коефициент на смъртност. Броят на умрелите лица средногодишно е 203 д., като варира от 222 д. (2007 г.) до 183 д. (2012 г.). Средногодишният коефициент на смъртност е 19,6‰, което е над средния за страната показател. Коефициентът на смъртност за община Любимец за 2012 г. е 18,4‰, при 15,0‰ средно за страната и 15,8‰ средно за област Хасково.

По-високата от раждаемостта смъртност на населението на община Любимец е причина и за отрицателния естествен прираст на населението. Данните показват, че само по пътя на естественото движение на населението броят на населението в общината намалява с по около 80 – 90 д. През 2012 г. естествения прираст е отрицателен – 79 д, или коефициента на естествен прираст е минус 7,9‰. Данните за естественото движение на населението в общината по населени места към 2007 и 2012 г. са показани в таблица 4.

Таблица 4.

ДИНАМИКА НА ЕСТЕСТВЕННОТО ДВИЖЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПО НАСЕЛЕНИ МЕСТА

Населено място	Естествено движение							
	2007 г.				2012 г.			
	Брой население	родени	умрели	Ест. прираст	Брой население	родени	умрели	Ест. прираст
Общ. Любимец	10620	117	222	-105	9961	104	183	-79
с.Белица	371	1	20	-19	312	0	11	-11
с.Васково	91	3	0	3	87	1	3	-2
с.Вълче поле	359	4	11	-7	285	4	11	-7
с.Георги Добрево	269	2	7	-5	255	5	8	-3
с.Дъбовец	68	0	1	-1	48	0	5	-5
с.Иерусалимово	155	1	5	-4	111	2	6	-4
с.Лозен	507	2	19	-17	447	4	16	-12
гр.Любимец	7755	101	113	-12	7526	82	96	-14
с.Малко градище	676	2	26	-24	609	6	19	-13
с.Оряхово	369	1	20	-19	281	0	8	-8

Източник: НСИ. Текуща демографска статистика

- Механично движение

Върху броя на населението, освен естествения, важна роля играе и механичният прираст. Той се формира от броя на заселените и изселените лица. След интензивната миграция на населението, свързана и с емиграция на част от него, през последните няколко години тези процеси не са с висока интензивност.

За анализирания период община Любимец е напускана от по-голям брой изселили се лица от този на заселените. Това формира и съответния отрицателен механичен прираст на населението.

През 2007 г. броят на заселените в общината (204 д.) надвишава незначително този на изселили се (229 д.). Тази пропорция между заселени и изселени лица в общината е характерна за всички години от периода 2007-2012 г. През 2009 г. механичният прираст е – 10 д. Коефициентът на механичен прираст през отделните години варира от минус 2,4‰ (2007 г.) до минус 4,7‰. Отрицателният механичен прираст, макар и с не високи стойности, в съчетание с отрицателния естествен прираст на населението е причината за намаляване на общия брой на населението в общината.

Данните за броя на заселените и изселените лица и за формирания механичен прираст по населени места са отразени в таблица 5.

Таблица 5.
ДИНАМИКА НА МЕХАНИЧНОТО ДВИЖЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПО НАСЕЛЕНИ МЕСТА

Населено място	механично движение на населението към:							
	2007 г.				2012 г.			
	Брой население	заселени	изселени	Механичен прираст	Брой население	заселени	изселени	Механичен прираст
Общ. Любимец	10620	204	229	-25	9961	102	149	-47
с.Белица	371	6	7	-1	312	12	3	9
с.Васково	91	4	4	0	87	0	1	-1
с.Вълче поле	359	28	12	16	285	4	1	3
с.Георги Добрево	269	11	7	4	255	4	4	0
с.Дъбовец	68	2	9	-7	48	3	1	2
с.Иерусалимово	155	1	1	0	111	2	5	-3
с.Лозен	507	14	16	-2	447	7	4	3
гр.Любимец	7755	90	144	-54	7526	60	101	-41
с.Малко градище	676	30	16	14	609	5	24	-19
с.Оряхово	369	18	13	5	281	5	5	0

Източник: НСИ. Текуща демографска статистика

2.2.3. КАЧЕСТВЕНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ (СТРУКТУРИ) НА НАСЕЛЕНИЕТО

От качествените характеристики на населението на община Любимец, обект на анализ и оценки са различните му структури. А такива са половата, възрастовата, образователната и етническата. За някои от тях - етническа и образователна – официалната статистическа информация се осигурява единствено при преброяването на населението и на жилищния фонд. Поради тази причина за анализа на тези качествени характеристики на населението се оперира с данни от преброяването през 2011 г.

- Полова структура

Половата структура на населението на община Любимец не се различава от тази, която е характерна за страната. И в община Любимец незначително преобладава броят на жените, които са 5015 д., или 50,3 % от общия брой на населението на общината. В сравнение с предишни години е налице е тенденция на леко нарастване на относителния дял на жените. В териториален аспект, броят на мъжете преобладава над този на жените в няколко от селата – Вълче поле, Белица и Георги Добрево. Като цяло, обаче в община Любимец не се наблюдава съществена диспропорция по признака „пол“ на населението.

• Възрастова структура

Данните от текущата демографска статистика за 2012 г. сочат, че община Любимец е с проблемна възрастова структура на населението. Обект на анализ и оценки са т.нар. *стандартните възрастови групи*. Те обхващат населението в *под трудоспособна, в трудоспособна и в над трудоспособна* възраст. Те имат отношение към фактическото състояние, за броя на активното население, в т.ч. и на броя на заетите лица и др., т.е на трудовия потенциал на общината.

От общия брой на населението към 2012 г. – 9961 д., разпределението им по основни възрастови групи е както следва:

- лица в под трудоспособна възраст – 1586 д., което е 15,9% от общия брой на населението;
- лица в трудоспособна възраст – 5697 д., което е 57,2%
- лица в над трудоспособна възраст – 2678 д., което е 26,9%

В сравнение с 2007 г. не се наблюдават съществени изменения във възрастовата структура на населението – незначително намалява относителния дял на населението в под трудоспособна възраст (0,1%), намалява делът на населението в трудоспособна възраст (2,9%) и се увеличава делът на населението в над трудоспособна възраст (2,9%). Изводът, налагащ се от съпоставката между отделните стандартни възрастови групи през 2007 и 2012 г. е , че за сметка на контингента от населението в трудоспособна възраст нараства този в над трудоспособна възраст, т. е налице е слабо изразен процес на продължаващо застаряване на населението.

Коефициентът на възрастова зависимост, изразяващ броя на лицата от населението в „зависимите“ възрасти (населението под 15 и на 65 и повече години) на 100 лица от населението в „независимите“ възрасти (от 15 до 64 години) за община Любимец към 2012 г. същият е 42,8%. В сравнение с 2007 г. същият намалява от 45,6%, което е резултат от влошаващата се обща възрастова структура. Не много голямото нарастване на относителния дял на населението в над трудоспособна възраст причината за увеличаване числовата стойност на коефициента на възрастова зависимост.

• Образователна структура

Образователната структура на населението е един от важните критерии за качествената характеристика и на разполагаемата работна сила. В периода между двете последни преброявания на населението в страната се наблюдава процес на подобряване на образователното равнище на населението на община Любимец. Като цяло то не е в полза на високообразованите лица, които са по-малко от половината от населението над 7 годишна възраст. Това личи и от данните в таблица 6.

От населението на общината, което е над 7 годишна възраст, с висше образование са 11,9%, а със средно – 34,8%. Сравнително високи са броят и относителния дял на пониско образованите лица в общината - 4828 д, или 50,9% - малко повече от половината от населението над 7 години. Като неграмотни са се определили само 204 д. лица, или 2,2% от анкетираните през 2011 г. В общинския център броят на лицата с висше образование е 999 от общо 1127 лица в общината с подобно образование. Това е 88,6% от всички лица с

висше образование в община Любимец. В останалите населени места с по-високообразовано население (с висше и средно образование) са селата Лозен (47,0% от лицата над 7 годишна възраст) и Белица (42,7%).

Таблица 6.
ОБРАЗОВАТЕЛНА СТРУКТУРА НА НАСЕЛЕНИЕТО КЪМ 2011Г. ПО НАСЕЛЕНИ МЕСТА

Населени Места	Степен на образование					
	Бр. население над 7 год.	Висше	Средно	Основно	по-ниско	неграмотни
Общ. Любимец	9490	1127	3302	2731	2097	204
Гр.Любимец	7056	999	2691	1806	1380	160
с. Белица	316	16	119	97	81	3
с. Васково	83	..	..	24	48	5
с. Вълче поле	278	7	53	71	127	16
с. Георги Добрево	241	5	32	93	107	..
с. Дъбовец	51	..	15	24	7	..
с. Йерусалимово	113	..	23	40	46	..
с. Лозен	438	49	157	176	56	..
с. Малко градище	616	33	158	266	146	..
с. Оряхово	298	10	50	134	98	..

Източник: НСИ. Преброяване на населението и жилищния фонд – 2011 год.

• Етническа структура

Етническата структура на населението в община Любимец показва, че преобладава българската етническа група. Като българи са се определили 82,2% от населението на общината. От турската етническа група са само 124 д., а от ромската – 1606 д., или 16,0% от населението на общината. С население изцяло от българската етническа група са селата Белица и Йерусалимово. С най-компактно ромско население е гр. Любимец – тук живеят 1322 д. от общо 1606 лица от ромския етнос. Други селища с относително по-голям брой лица от ромската етническа група са селата Вълче поле (112 д.), Васково (58 д.) и Георги Добрево (42 д.).

2.2.4. ИКОНОМИЧЕСКА АКТИВНОСТ И БЕЗРАБОТИЦА

• Икономически активно население

Населението, освен като демографски ресурс, се оценява и като трудов потенциал. Част от него изпълнява ролята на важен фактор за развитие на социално-икономическия комплекс на община Любимец. Тази част от населението формира т.нар. икономически активно население. То включва работната сила (заети и безработни лица).

В Икономически активното население попадат лицата във възрастовите групи над 15 години. През 2011 г. броят им е 4035 д., което е 46,6% от броя на населението над 15 годишна възраст. Броят на икономически неактивните лица е малко по-висок от този на икономически активните – 4625 д.

От данните в таблица 7 е видно, че единствено в общинския център – гр. Любимец, относителния дял на икономически активното население е над половината от лицата над 15 годишна възраст (53,6%). В останалите населени места този дял е значително по-нисък и варира от 11,5% (с. Васково) до 35,9% (с. Вълче поле).

Таблица 7.

СТРУКТУРА НА ИКОНОМИЧЕСКИ АКТИВНОТО НАСЕЛЕНИЕ ПО НАСЕЛЕНИ МЕСТА – 2011 ГОД.

Населени места	Население над 15 год., бр.	Икономически активни лица			Икономически не активни
		Общо	В т.ч. заети	безработни	
Общ. Любимец	8660	4035	2984	1051	4625
Гр.Любимец	6385	3421	2481	940	2964
с. Белица	303	82	..	..	221
с. Васково	78	9	..	..	69
с. Вълче поле	251	90	84	6	161
с.Георги Добрево	209	66	63	3	143
с. Дъбовец	50	15	15	-	35
с. Йерусалимово	111	25	25	-	86
с. Лозен	425	118	72	46	307
с. Малко градище	568	144	124	20	424
с. Оряхово	280	65	52	13	215

Източник: НСИ. Преброяване на населението и жилищния фонд – 2011 год.

• Заетост на населението.

Значимостта на икономически активното население се свързва с броя на заетите лица, както и този на безработните. Добрата пропорция е – висок дял на заетите и нисък – на безработните лица. Данните от преброяването показват, че броят на заетите лица в общината е 2984 д. Този брой е доста по-висок от реално заетите в икономическите дейности (различните видове отрасли) на територията на община Любимец. Причината за това разминаване се дължи на обстоятелството, че при преброяването като заети са отчетени и лицата, които работят извън територията на общината – в други общини.

Статистическата информация за броя на заетите в община Любимец към 2012 г. показва, че в различните икономически дейности (отрасли) са били трудово ангажирани 1150 д., в т.ч. наети (работещи по трудов договор – без работодателите и самонаетите) – 896 д. В сравнение с 2007 г. броят на заетите (1247 д.) е намалял с 97 д.). Този спад в броя на заетите лица е резултат от последиците от икономическата криза, проявила се в анализирания период.Промените в заетостта на населението в община Любимец са представени в таблица 8:

Таблица 8.

ДИНАМИКА В БРОЯ НА ЗАЕТИТЕ/НАЕТИТЕ ЛИЦА ЗА ПЕРИОДА 2007 – 2012 ГОД.

№ по ред	години	Брой заети лица	В т.ч. брой наети лица
1.	2007	1247	1104
2.	2008	1540	1379
3.	2009	1509	1255
4.	2010	1435	1081
5.	2011	1202	949
6.	2012	1150	896

Източник: ТБС - Хасково

Анализите и оценките на данните за трудовата заетост на населението в община Любимец показват, че след 2008 г. е налице трайна тенденция на намаляване броя както на заетите, така и на наетите лица в социално-икономическия и инфраструктурен комплекс

на общината. Причината за това, както бе посочено са последиците от икономическата криза засегнала и община Любимец.

• Безработица

Вторият компонент на икономически активното население в общината е контингентът от безработни лица. Очертаната тенденция на намаляване броя на заетите/наетите лица естествено дава отражение и върху броя на безработните и върху коефициента на безработица.

Равнището на безработица в общината към 2012 г. е с по-високи стойности от средното за страната (11,4%) и в област Хасково (12,3%). С изключение на 2009 г. в останалите години е налице траен ръст на равнището на безработица, което е сериозен социално-икономически проблем за общината.

Таблица 9.
БРОЙ БЕЗРАБОТНИ ЛИЦА И РАВНИЩЕ НА БЕЗРАБОТИЦАТА 2007 – 2012 ГОД.

№	Показатели	Брой по години			
		2007	2009	2010	2012
1.	Безработни лица	545	444	501	556
2.	Регистрирани безработни до 29 години, вкл.	140	84	91	107
3.	Регистрирани безработни с регистрация над 1 година	363	110	172	163
4.	Равнище на безработица (%)	11,33	9,24	11,72	14,0

Източник: Агенция по заетостта

2.2.5. ОЦЕНКА НА ДЕМОГРАФСКИЯ ПОТЕНЦИАЛ

- По брой на населението към 2012 г. община Любимец попада в категорията на много малките общини (с население до 10 хил. д.)
- Общината е с голям дял на градското население - в центъра на общината град Любимец е съсредоточено три четвърти, или 75,6% от общия брой на населението на общината;
- Наблюдава се тенденция на намаление на населението на община Любимец, характерна и за област Хасково и ЮЦР. В сравнение с очертаните тенденции на намалението на броя на населението средно за страната (4,7%) и за област Хасково (7,7%), община Любимец не попада в групата на силно обезлюдяващите се общини. При отделните населени места обаче са налице съществени различия в процеса на обезлюдяване;
- По-високата от раждаемостта смъртност на населението на община Любимец е причина за отрицателния естествен прираст на населението. Механичният прираст е със стойности, по-благоприятни от средните за страната и област Хасково, но те не могат да компенсират отрицателния естествен прираст, поради което броят на населението на общината намалява средногодишно с около 70-80 д.
- Съпоставката между отделните основните възрастови групи през 2007 и 2012 г. показва, че за сметка на контингента от населението в трудоспособна възраст нараства този в над трудоспособна възраст, т. е налице е слабо изразен процес на продължаващо застаряване на населението. Този процес на остаряване е по-силно изразен при селското население;
- В периода между двете последни преброявания на населението се наблюдава процес на слабо изразено подобряване на образователното равнище на населението на община Любимец. Като цяло, обаче то е по-неблагоприятно от средното за страната

- и не е в полза на високообразованите лица, които са по-малко от половината от населението над 7 годишна възраст;
- Относителният дял на икономически активното население е относително благоприятен само за общинския център – гр. Любимец – 53,6% от лицата над 15 годишна възраст. В останалите населени места този дял е значително по-нисък, което дава отражение и върху работната сила;
  - За анализирания период 2007-2012 г. се очертава тенденция на спад в броя на заетите лица, която е резултат от последиците от икономическата криза, засегнала най-силно промишлените отрасли в общината;
  - Равнището на безработица в общината към 2012 г. е с по-високи стойности от средното за страната и област Хасково, като се очертава трайна тенденция на нарастване на стойностите на този показател.

2.3.0. СТОПАНСКИ СЕКТОР

В икономическо отношение община Любимец заема по-скромно място в социално-икономическия комплекс на област Хасково. Това се дължи на по-ограничените ресурси и на по-малкия икономически потенциал, с които разполага община Любимец. Независимо от това, икономическият сектор на общината до голяма степен съответства на възможностите на общината и на влиянието на външните и вътрешни фактори. Икономиката на общината, като отворена система, изпита последствията на световната икономическа криза, която се прояви в периода след 2007-2008 г. и в България. Съпоставките на данните, характеризиращи състоянието на икономиката на общината в отделните години на периода 2007-2013 г. показват, че за разлика от икономиката на повечето други общини в страната, това неблагоприятно влияние не засяга сериозно община Любимец. Тази констатация се подкрепя и от данните в таблица 10:

Таблица 10.

ДИНАМИКА В РАЗВИТИЕТО НА ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ - 2007 – 2012 Г

Показатели	ГОДИНИ					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Предприятия (брой)	228	230	352	345	350	369
Произведена продукция (хил.лв.)	30404	73590	42584	44080	35872	41549
Размер на ДМА (хил. лв.)	28257	46303	47958	38402	41945	90322
заети лица (брой)	1247	1540	1509	1435	1202	1150
наети лица (брой)	1104	1379	1255	1081	949	896

Източник: ТСБ - Хасково

Анализите и оценките на данните от посочената таблица показват, че по основните икономически показатели състоянието през 2012 г. е по-добро в сравнение със стойностите им през 2007 г. Спад се наблюдава единствено в заетостта. През 2012 г. броят на заетите/наетите лица е по-нисък от съответния през 2007 г. Като най-добра за икономическото развитие се очертава 2009 г., което се дължи на т.нар. „инерционно“ развитие на икономиката. Данните за броя на стопанските единици (предприятия/фирми), размера на произведената продукция, на дълготрайните материални активи и на работната сила за 2009 г. са с по-високи числови стойности от тези за 2007 г. След 2009 г. е налице определен спад, който е характерен до 2011 г. Резултатите от икономическата дейност в общината за 2012 г. са по-благоприятни в сравнение с тези за 2011 г. Влияние за тази икономическа ситуация през 2012 г. оказват по-доброто развитие на отраслите от първичния (аграрния) сектор и някои от отраслите от третичния сектор.

За община Любимец, в периода 2007-2012 г., броят на заетите бележи спад с 7,8%, докато това намаляване в броя на заетите за областта е почти три пъти по-високо – 22,1%. Изводът, налагащ се от посочените данни е, че в резултат от икономическата криза местната икономика е по-слабо засегната и значението ѝ в областния икономически комплекс - леко нараства.

• Място на общинската икономика в икономиката на област Хасково

Важни критерии за обективната оценка на икономиката на община Любимец са тези определящи мястото ѝ в областния социално-икономически комплекс. Същите могат да бъдат измерени с относителни дялове по отделните анализирани икономически показатели. Резултатите в това отношение по данни за 2012 г. показват следното:

- Относителен дял на предприятията в община Любимец от тези в област Хасково:
– 2007 г. - 1,8%

– 2012 г. – 1,9%

- Относителен дял на произведената продукция в община Любимец от тези в област Хасково:

– 2007 г. - 2,3%

– 2012 г. – 3,3%

- Относителен дял на ДМА в община Любимец от тези в област Хасково:

– 2007 г. - 3,1%

– 2012 г. – 6,9%

Приведените данни за относителните дялове на посочените икономически показатели за община Любимец в тези за област Хасково потвърждават направената констатация за нарастващата значимост на общинския социално-икономически комплекс в този на област Хасково. Независимо от това, икономиката на община Любимец, заема скромно място в икономиката на областта. Този извод се потвърждава от данните за произведената продукция, отнесена към едно лице от населението. За 2007 г. стойностите по този показател са съответно – 2862 лв./лице (община Любимец) и 6589 лв./лице (област Хасково). За 2012 г. стойностите са съответно – 4169 лв./лице за община Любимец и 9329 лв./лице за област Хасково. По показателя „размер на ДМА“ стойностите за 2012 г. са съответно – 9064 лв./лице за община Любимец и 5407 лв./лице за област Хасково. По този показател община Любимец е с по-добри позиции със средните за областта стойности. Причината за това е в по-големия размер на средствата насочени като инвестиция в общината в някои сектори на икономиката.

Оценките за **икономическата активност** в периода 2007-2012 г. са положителни на фона на икономическата стагнация характерна за преобладаващата част от общините в страната. Това се потвърждава от съществения ръст както в броя на фирмите, така и в размера на произведената продукция и размера на дълготрайните материални активи. Показателите по посочените три показателя за 2012 г. са по-високи от съответните за 2007 г.

СЕКТОРНО-ОТРАСЛОВА СТРУКТУРА НА ИКОНОМИКАТА НА ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ

• Изменения в секторната структура

Секторната структура на икономиката показва тежестта, която имат отделните икономически сектори в социално-икономическия комплекс на община Любимец. Тя до голяма степен определя и икономическия профил на общината. През анализирания период се наблюдават определени промени в развитието на отделните сектори на икономиката на общината.

Анализите на секторната структура на икономиката са ориентирани във времеви и в секторен аспект. Времевият аспект засяга промените, които протичат в периода 2007-2012 г., а секторният – промените в самите икономически сектори.

По основните икономически показатели, използвани за целите на анализа на икономическото развитие, водещо място в социално-икономическия комплекс на община Любимец има третичния сектор. Това се дължи не толкова на значимостта на обслужващите функции на общинския център, който в сферата на публичните (т.нар. „бюджетни“) услуги е в сферата на ежедневното и на епизодичното обслужване, т.е. само с общинско значение. Важна роля в развитието на третичния сектор имат отрасли, които се развиват на пазарен принцип и са свързани с благоприятното транспортно – географско значение на общината. Такива са отрасъл „Транспорт, складиране и пощи“, отрасъл „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“, отрасъл „Хотелиерство и ресторантьорство“ и др. На второ място, значимостта на третичния сектор нараства за сметка на по-слабото развитие на отраслите

от вторичния сектор (Промисленост), който изпитва в най-голяма степен последиците от икономическата криза.

Представа за промените в секторната структура на социално-икономическия комплекс на община Любимец, настъпили в периода след 2007г. дават данните от таблица 11.

Таблица 11.

СЕКТОРНА СТРУКТУРА НА ИКОНОМИКАТА НА ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ – 2007, 2010 и 2012 ГОД.

Показатели	Състояние към:		
	2007 г.	2010 г.	2012 г.
Първичен сектор			
Предприятия (брой)	17	35	41
Произведена продукция (хил. лв.)	6816	3491	10 215
ДМА (хил. лв.)	15088	19 435	24 941
Заети лица (брой)	159	220	125
Вторичен сектор			
предприятия (брой)	22	22	22
Произведена продукция (хил. лв.)	15329	8 815	5 487
ДМА (хил. лв.)	6063	4 788	3812
Заети лица (брой)	444	285	176
Третичен сектор			
предприятия (брой)	189	284	300
Произведена продукция (хил. лв.)	8196	31 459	24679
ДМА (хил. лв.)	6969	2838	55899
Заети лица (брой)	640	650	637

Източник: ТСБ - Хасково

Анализите на данните от таблица 10 показват, че в секторната структура на икономиката на община Любимец се утвърждават водещите позиции на третичния сектор. За разлика от състоянието на секторната структура в 2007 г, през 2012 г. третичния сектор е с водещи позиции по използваните икономически показатели. Икономическата криза също засяга, но в много по-малка степен, състоянието и възможностите за по-нататъшно развитие само на някои от отраслите (икономическите дейности) от третичния сектор. То се изразява в намаляване на броя на предприятията, на размера на произведената продукция, на броя на заетите и броя на наетите лица, размера на дълготрайните материални активи (ДМА).

Посочените неблагоприятни тенденции са по-ясно изразени за вторичния сектор. Това дава възможност третичния сектор да увеличи значимостта си по отношение на останалите да сектора. В него към 2012 г. са 82,6% от всички регистрирани предприятия в общината (при 6,1% във вторичния и 11,3% в първичния сектор). Предприятията от сектора на услугите са от типа „микро“ (с брой на заетите до 9 д.) и малки (с брой на заетите от 10 до 49 д.). Делът на произведената продукция, реализирана от отраслите от третичния сектор е 59,4% при 16,0% във вторичния и 24,6% в първичния сектор. При оценките на данните за произведената продукция, следва да се отчита и обстоятелството, че част от отраслите в третичния сектор са със социална значимост – образование, здравеопазване, култура, социални дейности и др.

Втора важна констатация, свързана с измененията на секторната структура на икономиката, за анализирания период, засяга положителните промени в първичния сектор – селско и горско стопанство. Данните за 2012 г., в сравнение с тези за 2007 г. показват на-

личие на тенденция на положително развитие на първичния сектор. Това се дължи основно на развитието на селското стопанство и то на производството на интензивни култури и на трайни насаждения. Размерът на произведената продукция в този сектор нараства от 6816 хил. лв. на 10215 хил. лв., или с 49,9%. Подобни положителни тенденции се наблюдават и при другите показатели. Изключение прави броят на заетите лица, чийто брой намалява с 34 д.

• Изменения в отрасловата структура на икономиката

Констатираните промени в секторната структура на икономиката са резултат от измененията, настъпили в отделните отрасли. За някои от тях те са положителни, а за други е налице неблагоприятно развитие. Отрасловата структура е представена в таблица 12

Таблица 12.

ОТРАСЛОВА СТРУКТУРА НА ИКОНОМИКАТА НА ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ ПО ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ КЪМ 2007 И 2012 ГОД.

Отрасли	Показатели					
	предприятия (брой)		Произведена продукция (хил. лв.)		Размер на ДМА (хил. лв.)	
	2007 г.	2012 г.	2007 г.	2012 г.	2007 г.	2012 г.
Общо	230	369	73590	41 549	20808	90 322
Селско и горско стопанство	29	41	4872	10 215		24 941
Добивна промишленост	..	..	..	..	5518	
Преработваща промишленост	17	22	16344	5 487	..	3 812
Производство и разпределение на електр. и топл. енергия	..	12	..	3 967	..	52 676
Строителство	6	6	43578	8 632	2225	..
Търговия, р-т на автомоб. и мотоциклети	97	172	2474	5 194	966	2 517
Транспорт, складиране и пощи	20	26	5025	5 046	52	372
Хотелиерство и ресторантьорство	21	35	522	631	255	107
Далекосъобщения	7	6	246	220	..	156
Професион. дейности и научни изследвания	8	13	115	313	..	71
Администр. и спомаг. дейности	..	..	..	..	..	..
Хуманно здравеопазване и социални дейности	7	13	278	560		..
Култура, спорт и развлечения	..	..	..	..	..	..
Други дейности	10	17	57	116		..

Източник: ТСБ – Хасково

В отрасловата структура на икономиката водещо място имат отрасли (икономически дейности) „Селско стопанство“ и „Търговия и ремонт на автомобили и мотоциклети“. При тези два отрасъла е налице значителен ръст в обема на произведената продукция (почти двойно – 2,1 пъти ръст и за двата отрасъла поотделно). Същото се отнася и за размера на дълготрайните материални активи. Отрасъл „Селско стопанство“ формира 24,6% от общия обем на произведената продукция в общината и 27,6% от размера на ДМА. С по-голяма значимост от подотраслите на селското стопанство е растениевъдството, докато животновъдството има подчинено значение.

Отрасъл „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ формира 12,5% от произведената продукция през 2012 г. в общината. В отрасъла са и 33,7% от общо заетите лица в икономиката на общината. Големият брой икономически субекти (фирми) в търговията – 172 или 46,6% от всички фирми в общината дават основание тя да бъде характеризирана като отрасъл на дребния бизнес.

Отрасъл „Строителство“ изпитва във висока степен последиците от икономическата криза. При запазване броя на строителните фирми за анализирания период произведената продукция е намаляла от 43587 хил. лв. (2007 г.) на 8632 хил. лв. (2012 г.), или 5 пъти.

Със стабилно развитие е и отрасъл „Транспорт, складиране и пощи“. Това, както бе посочено се дължи на транспортно-географското положение на общината и ролята на двата вида транспорт – железопътен и автомобилен.

2.3.1. ПЪРВИЧЕН СЕКТОР

Структурата на селското стопанство в община Любимец е растениевъдно-животновъдна.

• Растениевъдство

В баланса на територията на общината, земеделските земи са 202 хил. дка. От тях 160 хил. дка (79%) се падат на стопанисваната земя, което показва, че тя се използва ефективно. От общия размер на стопанисваната земя 81% се падат на нивите, около 5% на трайните насаждения, 19% от земеделските земи са мери и пасища които се използват за развитието на пасищното животновъдство. Поливните площи са около 41,5 хил. дка, или 26% от обработваемата земя в общината.

В икономическия профил на селското стопанство все по-силно се утвърждава растениевъдното направление. Основни фактори за това са няколко. Те са свързани с наличието на качествени поземлени ресурси, благоприятни климатични условия и традиции на населението (добър производствен опит) са основните фактори аграрния сектор да е с добри икономически показатели. За периода 2007-2012 г. произведената продукция по текущи цени нараства малко повече от 2 пъти. Независимо от положителните тенденции в своето развитие секторът има потенциал, който в все още не е напълно усвоен.

Таблица 13.

ЗАЕТИ ПЛОЩИ И СРЕДНИ ДОБИВИ ОТ ОСНОВНИ СЕЛСКОСТОПАНСКИ КУЛТУРИ В ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ ПРЕЗ 2007 И 2012 ГОД.

И з	Култури	Засети площи (дка) към:		Реализиран добив (кг/дка) към	
		2007 г.	2012 г.	2007 г.	2012 г.
	типери	100	60	1400	2000
	домати	200	-	1500	
	цвани и пъпеши	3800	3000	3500/900	4000/800
	картофи	900	80	2200	900
	лютюн	985	800	130	95
	пшеница	11700	21000	224	300
	сечемик	500	1750	132	300
	череша	90	190	411	40
	ябълки	150	150	900	900
	лозя	8844	13091	592	400
	вираскови	186	186	433	200

Източник: Областна служба „Земеделие“ – гр.Хасково

В периода 2007-2012 г. инвестиционният интерес в сферата на селското стопанство на община Любимец е ориентиран основно в зърно производството и в създаване на нови

масиви от трайни насаждения. Така размерът на дълготрайните материални активи в първичния сектор възлиза на 24 941 хил. лв., което е 27,6% от общия размер на ДМА в общината.

Производство на зърнени храни. В структурата на растениевъдството, важно място има производството на зърнени храни. Отглеждат се следните зърнени култури - пшеница, ечемик, царевица, слънчоглед. Те формират около една трета от произведената продукция в аграрния сектор в стойностно изражение. През последните години се проявява тенденция тези култури да се отглеждат на по-големи масиви, което повишава и ефективността на това производство.

Зеленчукопроизводството е традиционен подотрасъл на отрасъл „Селско стопанство“ в община Любимец. Благоприятни фактори за развитието на този подотрасъл са качествените почвени ресурси, климатичните условия и производствените традиции на населението. Голяма част от поливните площи се използват за нуждите на зеленчукопроизводството. Най-големите площи за отглеждане на зеленчуци са по поречието на р. Марица. В общината е традиционно отглеждането на дини и пъпеши. Развива се и оранжерийното производство на зеленчуци. През последните години се наблюдава разширяване на площите с полиетиленови оранжерии, където предимно се отглеждат ранни домати и краставици. Новоизградени са и 60 дка полиетиленови оранжерии. Задържащ фактор за по-мощното производство на зеленчуци е несигурния пазар за реализацията на това производство. Като цяло зеленчукопроизводството е все още в криза, което се изразява в намаляване на площите. През 2012 г. няма засети площи с домати.

От *техническите култури* е застъпено отглеждането на тютюн, но липсват традиции в неговото отглеждане, поради което площите, заети с тютюн намаляват.

От *трайните насаждения* нарастват площите заети от лозя. През последните години е създаден модерен лозов масив на „Вила Любимец“. Общата площ на лозовите масиви в общината надхвърля 13 хил. дка, от които над 2000 дка са новосъздадени. През 2012 г. общата площ на лозовите масиви е 13091 дка. Освен лозови, в общината се създават и нови овощни масиви - от ябълкови насаждения (около 150 дка), праскови (около 190 дка), сливи, череши, кайсии.

• Подотрасъл „Животновъдство“

За разлика от преди няколко десетилетия, днес животновъдството в община Любимец е загубило значителна част от своите позиции в селското стопанство. Животновъдните ферми с голям брой селскостопански животни днес не съществуват. Съвременният профил на животновъдството е представен от индивидуални собственици на животни, отглеждани в семейни дворове (в индивидуалните стопанства) и включва отглеждане на единици животни. По своя характер сегашното състояние на животновъдството може да се характеризира като „семеино, дребно“, предназначено основно за задоволяване на собствени нужди.

По данни на Областна служба „Земеделие“ - гр. Хасково към края на 2012 г. на територията на община Любимец са регистрирани следните бройки селскостопански животни:

- Говеда – 1980 бр.;
- Овце – 2116 бр.;
- Кози – 1565 бр.;
- Свине – 661 бр.;
- Птици – 14532 бр.;
- Пчелни семейства – 1040 бр.

Посочените данни за броя на отделните видове селскостопански животни, съпоставени с броя на домакинствата, показват, че действително животновъдството в общината е

с дребностоков характер и е предимно за задоволяване на собствените потребности. Прави впечатление малкият брой на свинете в общината, независимо от по-големите възможности за по-добро представяне на свиневъдството. Растениевъдството е в състояние да осигури необходимите фуражи за отглеждане на по-голям брой свине и птици. Проблем, който изисква решение в това отношение е привличане на инвестиции, насочени към изграждане на уедрени животновъдни ферми.

Регистрираните селскостопански производители на територията на общината през 2012 г. са общо 347. По населени места най-голям е броят им в гр. Любимец – 225, с. Малко Градище – 35, с. Оряхово и с. Белица – по 17 и др.

• Горско стопанство

Горският фонд на община Любимец попада в обособен горскостопански участък, който е в обхвата на Държавно горско стопанство Свиленград. Общата площ на горскостопански участък „Любимец“ е 4 262,5 ха., от които 4 139,9 ха са залесени площи и 122,6 ха незалесени (в т.ч. 6,7 ха незалесена дървопроизводителна площ и 115,9 гола недървопроизводителна площ).

Разпределението на горските площи по землища е както следва:

с. Белица	913,7 ха
с. Васково	101,6 ха
с. Георги Добрево	99,3 ха
с. Дъбовец	486,1 ха
с. Йерусалимово	25,4 ха
с. Лозен	246,6 ха
гр. Любимец	31,0 ха
с. Малко Градище	2 243,2 ха
с. Оряхово	96,3 ха
с. Вълче поле	19,3 ха
Общо	4 262,5 ха

От общия размер на всички залесени площи по-голямата част от тях е заета от широколистни дървесни видове (бук, черен дъб, зимен дъб, летен дъб, благун, цер, акация, космат дъб, келяв габър, айлант, полски бряст, гледичия, сребриста липа, бяла топола, пистация). Общата площ на защитените и специализирани горски територии е 2 524,3 ха.

2.3.2. ВТОРИЧЕН СЕКТОР

Промишлените производства в общината бележат спад в своята дейност. Много от предприятията, които оформяха промишления профил на Любимец, днес са закрили производствата си, или работят със силно намален капацитет. Инвестициите в промишлените дейности са със символични размери. През последните години са разкрити нов шивашки цех (при закрити други шивашки цехове) и в соларна централа.

В промишления профил на община Любимец са представени отделни производства от следните промишлени отрасли:

Добивна промишленост. В общината функционира една кариера за добив на трошен камък край с. Лозен. Материалите добивани в кариерата са подходящи за пътно строи-

телство. Към добивната промишленост е и *производството на електроенергия*, което се осъществява от фотоволтаична централа „Цунами“ в землището на с. Георги Добрево с мощност 0,08 MW.

Промисленият отрасъл *„Производство на храни, напитки и тютюневи изделия“* е представен от няколко производствени структури. Производството на вино и високоалкохолни напитки е свързано с дейността на „Винарска къща Любимец“. В гр. Любимец е и Мелничен комплекс „Любимец“ АД – включен в структурата на „Хлебна промишленост“ – Харманли. Има и малки обекти за производство на хляб и хлебни изделия. Предприятията от отрасъла използват като суровинна база производства от селското стопанство. Модерната в миналото консервна фабрика в гр. Любимец е закрыта и днес не работи.

Отрасъл *„Производство на машини и оборудване“* е свързано с дейността на фирма „Фаворит Машинекс“ ООД (производство на машини за мебелната промишленост).

Икономическата криза засегна силно отрасъл *„Производство на изделия от текстил и производство на облекла“*. Шивашкото производство днес е представено само от една фирма „КАМА“ ЕООД.

2.3.3. ТРЕТИЧЕН СЕКТОР

Третичният сектор, включващ отрасли от обслужващата сфера (услуги) се оказва най-адаптивен към предизвикателствата от икономическата криза. Неговото развитие в периода 2007-2012 г. е свързано с подобряване на позициите му в социално-икономическия комплекс, което се потвърждава от анализирани икономически показатели. В този сектор са включени отрасли, свързани с т.нар. публични („бюджетни“) услуги и отрасли с обслужващ характер, но развиващи се на пазарни принципи.

От анализите и оценките на третичния сектор, се установи, че от отраслите от сектора на услугите, които се развиват на пазарни принципи с по-голяма значимост в социално-икономическия комплекс на община Любимец са „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“, „Транспорт, складиране и пощи“ и „Хотелиерство и ресторантьорство“.

Отрасъл *„Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“* е свързан със задоволяване на ежедневни и периодични потребности на населението. Негови инфраструктурни обекти (търговски обекти – магазини) са разкрити във всички населени места в общината. С по-добри икономически показатели са тези, които са разположени в по-големите селища и по трасето на международен път Е 80 (София- Свиленград- Истанбул). Големият брой на регистрираните фирми в отрасъла – 172, съпоставен с броя на заетите лица (388 д.) показва че това са икономически единици от типа „микро“ – с персонал до 9 заети лица. Този отрасъл във висока степен е адаптивен на динамичните промени в бизнес средата. Това е и основната причина, икономическите показатели за неговото развитие в анализирания период 2007-2012 г. да показват положителни тенденции.

С положителна динамика са и показателите в отрасъл *„Транспорт, складиране и пощи“*. Благоприятното транспортно-географско положение на общината, територията на която се пресича от два важни транспортни линейни елемента (път Е 80 и жп. Линия София- Свиленград – Истанбул), са фактори за благоприятното развитие на транспортния и съобщителен отрасъл. В общината функционират няколко транспортни фирми за пътнически и товарен транспорт. Телекомуникациите и съобщенията са представени от обекти на фиксираната и на мобилната телефония. Територията на общината е покрита със сигнал и на трите мобилни оператора. Пощенски станции и пощенски агентства има във всички населени места.

Таблица 14.

ДИНАМИКА НА ПОКАЗАТЕЛИТЕ В ОТРАСЪЛ „ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО В ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ КЪМ 2007 И 2012 ГОД.

Показатели	Състояние към:		Ръст 2007/2012 (%)
	2007 г.	2012 г.	
1. Средства за подслон и места за настаняване, бр.*	2	2	0
2. Легла (брой)	55	67	121,8
3. Пренощували лица (брой)	1585	1952	123,2
в т.ч. чужденци	85	692	814,1
4. Приходи от нощувки (лв.)	28670	73328	255,8
в т.ч. чужденци	2518	21720	862,6

* Включва обекти с капацитет над 10 легла

Източник: НСИ. Районите, областите и общините в Р.България

Като приоритетен отрасъл в третичния сектор се очертава „Хотелиерство и ресторантьорство“ (Туризмъ). Развитието на този отрасъл е свързан и с трансграничното сътрудничество на общината с общини от Гърция и Турция. Икономическите параметри в развитието на отрасъла са представени чрез данните от таблица 14:

Икономическите параметри на отрасъл „Хотелиерство и ресторантьорство“ (Туристически сектор) показват, че наличната туристическа инфраструктура, представена основно от средства за подслон и места за настаняване (леглова база) се използва все по-ефективно. Почти непроменена по капацитет, тя се използва по-ефективно. Освен, че нараства броят на пренощувалите лица (ръст 2012/2007 г. – 23 %) приходите от нощувки са с ръст от 155,8%. Нараства приносът на чужди туристи в икономическите параметри на туристическия сектор.

От туристическите ресурси за културен и познавателен туризъм от по-добро популяризиране се нуждае Тракийското светилище (Тракийски култов комплекс) „Глухите камъни“ в землището на с. Малко градище, Етнографската сбирка към читалището в с. Лозен и др.

Традициите в лозарството и винарството в общината са фактор за развитие на винения туризъм. Основно направление в туристическия сектор в общината е транзитния туризъм, който също е свързан с транспортно-географското положение на общината. Ваканционния туризъм е свързан с принадлежността на част от яз. „Ивайловград“ в обхвата на община Любимец.

2.3.4. ОЦЕНКА НА СТОПАНСКИЯ ПОТЕНЦИАЛ

Аналитичните проучвания за състоянието и тенденциите в развитието на икономика на община Любимец дават основание да бъдат формулирани следните обобщени изводи:

- Като малка община, разполагаща с ограничени потенциали за развитие на комплекс от икономически дейности, икономическия комплекс на община Любимец е с параметри, които му определят сравнително скромно място в икономиката на област Хасково;
- В икономическия профил на община Любимец са представени сектори и икономически дейности (отрасли), за които са налице определени ресурси и традиции в развитието им;
- В секторната структура на икономиката водещо място по анализирания икономически показатели има третичния сектор, а останалите два – допълват икономическото развитие. Относително по-добри тенденции в развитието се наблюдават при отрасли именно от първичния и третичния сектор, а във вторичния - се наблюдава стагнация или забавяне в развитието им;
- В аграрния сектор се наблюдава тенденция за все-по-интензивно използване на наличния поземлен ресурс (обработваемите земеделски земи Традиционни за община-

та през последните десетилетия растениевъдни производства като зърно производството, зеленчукопроизводството в т.ч. производството на дини и пъпеши) в състояние на възстановяване. Определени положителни тенденции се наблюдават в нарастване на площите, заети от трайни насаждения, сред които доминират лозовите масиви. Животновъдството е в упадък.

- Във вторичния сектор (промишлеността) очертаните тенденции в развитието на промишлените отрасли също са засегнати от икономическата криза. Производствените структури са от типа „малки“ и „средни“. Водещи промишлени отрасли са „Производство на храни, напитки и тютюневи изделия“, „Производство на машини и оборудване“ и „Производство на облекла“. Използваемостта на наличните производствените мощности на промишлените отрасли е около една трета от капацитета им.
- Важно място в икономическия профил на община Любимец имат няколко отрасли от третичния сектор (не финансови дейности). Три от тях – „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“, „Транспорт, складиране и пощи“ и „Хотелиерство и ресторантьорство“ („Туризм“) са с водещи позициите само в третичния сектор, а и в социално-икономическия комплекс на общината.

2.4.0. СЕКТОР ТЕРИТОРИАЛНИ РЕСУРСИ

Териториалното обвързване на анализите, приоритетите, целите и мерките за развитие е задължително условие на стратегическото планиране. Следва да се отбележи, че в разработката на ОПР на община Любимец, е извършен детайлен териториален анализ, което създава на една обобщена структурна представа за пространственото отлагане на извършените анализи и пространствената ориентация на мерките по плана.

В този смисъл извършеният анализ на териториалните ресурси в настоящия план има за задача да актуализира пространствената информация, като отрази настъпилите промени за изминалия период от време.

2.4.1. ФУНКЦИОНАЛНО ПЛОЩОРАЗПРЕДЕЛЕНИЕ

Източните склонове на Родопите от юг, равнината по поречието на река Марица - в центъра и Сакар планина на североизток, предопределят функционалното площоразпределение на територията. Централните, равнинни части на общината са заети от високо ефективни и плодородни земеделски земи, южните - от ридовете на Източните Родопи, покрити с гори и слабо урбанизирани

При обща площ от 344 км², обобщения баланс на територията, изготвен въз основа на данните от КВС на общината, показва следното площоразпределение:

Таблица 15.
БАЛАНС НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ

Код	Елементи на територията	Брой имоти	Площ (ха)	%
1	Ниви (орна земя)	37767	11259.51	32.71
4	Изоставени ниви	3661	1218.81	3.54
5	Овощни насаждения	519	198.49	0.58
6	Лозови насаждения	5651	1508.9	4.38
7	Други трайни насаждения	126	109.41	0.32
8	Изоставени трайни насаждения	4	1.37	0.00
9	Гори в земеделски земи	310	323.62	0.94
10	Ливади	1105	192.38	0.56
11	Изоставени ливади	44	15.19	0.04
12	Мери и пасища	3000	3559.37	10.34
13	Стопански дворове и бази	278	114.98	0.33
14	Животновъдни ферми	1	0.45	0.00
15	Полски пътища и прокари	3392	1002.24	2.91
16	Гори	652	11621.31	33.76
17	Горски пътища	17	13.52	0.04
18	Населени места	10	874.6	2.54
18	Жил. имоти извън НМ	270	348.28	1.01
19	Водни течения и площи	703	1337.02	3.88
20	Добив полезни изкопаеми	3	19.12	0.06
21	Транспортни територии	184	216.01	0.63
22	Територии заети от проводи	1	0.09	0.00
24	Паметници на културата	1	1.4	0.00
26	Територии, заети от отпадъци	8	0.61	0.00
27	Други терени	584	490.16	1.42
	Общо	58281	34426.84	100.00

Източник: КВС

Видно от таблицата е, че най-голям дял от площите – 19505 ха, или 56,66% са заети от земеделски земи, като близо 2/3 от тях са обработваеми, в т. ч. 1618,31 ха заети от лозя и трайни насаждения. Не бива да се пропуска и факта, че 10,34% от цялата територия е заета от мери и пасища – ресурс за развитие на животновъдството, за съжаление – неоползотворен в настоящия момент.

На второ място, в баланса на територията – 11634,83, или 33,8% - са земите заети от горски насаждения. Важно е да се отбележи, че тези насаждения са предимно с екологично значение, а стопанското им ползване се свежда до прочистване и поддържане на насажденията, а добитата дървесина се ползва като дърва за огрев.

Фонд населени места заема общо 1222,88 ха, или 3,55% от територията, от които в регулационните граници на населените места - 874,60 ха и жилищни и други имоти извън регулация – 348,28 ха.

Терените заети от водни площи, в т.ч. и частта от яз. Ивайловград (347 ха) в границите на общината, възлизат на 1337,02 ха, или 3,88% от общата площ.

Териториите заети от транспортната инфраструктура (без горски и селскостопански пътища, т.е. магистрала „Марица“, първокласни, второкласни и общински пътища) са 316,01 ха, или 0,63% от общата площ.

511,38 ха, или 1,49% са заети от т.н. „други терени“, от които 106,07 ха заети от ВЕИ за производство на ел.енергия (ситуирани в северната част на общината – в землищата на Йерусалимово, Оряхово, Васково и Георги Добрево)), 405,31 ха са „без определено стопанско значение“, а останалите – от проводи, паметник на културата („Глухите камъни“), 8 бр. нерегламентирани сметища, 19 бр. гробища и др.

2.4.2. СЕЛИЩНА МРЕЖА

Селищната мрежа на общината обхваща десет населени места, с общо население към 15.12.2013 год. от 10 255 души, разпределени по населени места, функционален тип и площ на населеното място, както следва:

Таблица 16.
НАСЕЛЕНИ МЕСТА ПО ФУНКЦИОНАЛЕН ТИП

№	Функц.тип	Населено място	Население
1	VII	с Белица	332
2	VII	с Васково	89
3	VII	с Вълче поле	294
4	VII	с Георги Добрево	273
5	VII	с Дъбовец	44
6	VII	с Йерусалимово	133
7	VII	с. Лозен	442
8	IV	гр. Любимец	7796
9	V	с Малко Градище	571
10	VII	с. Оряхово	281
		Общо:	10 255

Селищата са сравнително равномерно разположени по цялата територия. В централната част на общината, предопределено от основните градообразуващи фактори – пътя, реката и плодородната равнина, е разположен общинският център – гр.Любимец.

Останалите селища са ситуирани по протежението на втората по важност за територията, надлъжна урбанизационна ос север – юг. Видно как, че с отдалечаването от урбанизационните оси, намалява и активността на територията, намираща отражение и в броя на населението.

2.4.3. Подсистема „ОБИТАВАНЕ“

Обитаването в общината се реализира основно в нейното ядро – град Любимец, където са концентрирани около 50% от общото население и близо 50% от наличния жилищен фонд.

При среден жилищен стандарт в общината – полезна жилищна площ от 28,3 кв.м./жител (интерполирана като 41,2 кв.м. разгъната застроена жилищна площ/жител), по отношение на основния показател – стандарт на обитаване се очертава следното структуриране на общинската територия:

- Зона – с жилищен стандарт около 25 кв.м. / жител – обхващаща ядрото на общината – гр.Любимец
- Територии с относително задържане на население – с жилищен стандарт между 30 и 35 кв.м/жител, в които се отчита липса на свободен жилищен фонд
- Зона с намаляване на населението и жилищен стандарт между 35 и 40 кв.м/ж с наличие на свободен жилищен фонд
- Зона с де популация и жилищен стандарт над 40 кв.м / жител и наличие на изоставен жилищен фонд.

По отношение на моралната и физическа годност на жилищния фонд извършените проучвания показват, че:

- 27% от жилищния фонд е физически износен и в болшинството случаи подлежи на внос или основна реконструкция. Близо 90% от физически негодния жилищен фонд е в малките села.
- 39% от жилищния фонд е морално остарял – по своите функционални и конструктивни характеристики (липса на бани, вътрешни тоалетни, паянтова конструкция и т.н.). По-голямата част от тази група жилища също е в селата.

В редица случаи обаче, тези сгради допринасят за облика на селищата, що се отнася до приемствеността и т.н. „архитектурна памет“, така че се изисква внимателен подход при реконструкцията и обновяването.

- 34% от жилищния фонд е физически и морално годен за обитаване. Този жилищен фонд в най-голяма степен е концентриран в ядрото на общината – град Любимец и по-големите селища и е изграден през последните 20-30 години.

Таблица 17.

ПЛОЩ НА НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ

№	ЕКАТТЕ	Населено място	Площ, ха	Население	м2/ж
1	3544	с Белица	56.72	332	1709
2	10286	с Васково	28.70	89	3225
3	12560	с Вълче поле	42.12	294	1433
4	14787	с Георги Добрево	109.85	273	4024
5	24311	с Дъбовец	13.97	44	3175
6	34014	с Йерусалимово	37.94	133	2853
7	44077	с. Лозен	84.16	442	1904
8	44570	гр. Любимец	352.19	7796	452
9	46574	с Малко Градище	78.50	571	1375
10	54033	с. Оряхово	70.45	281	2507
		Общо:	874.60	10255	853

Извършеният сравнителен анализ на подсистема Обитаване – от данните на ОГР 2006-2013 год., показва, че за изминалия период от време, по отношение на жилищния фонд, не са настъпили съществени изменения. Изключение е на намаления брой обитатели, довел до изкуствено „повишение на стандарта” като кв.м./жител разгъната застроена площ в селата.

Налице е още нещо, касаещо устройствените показатели – „бруто жилищен терен на жител”. При норматив, съгласно Наредба № 7 на МРРБ за „малки села: 300–370 кв.м/жител, в селата в общината, този показател, с изключение на ядрото – град Любимец, навсякъде надхвърля 1000 кв.м.

Едновременно с това, налице са и много не застроени терени, в някои случаи надхвърлящи 50% от територията

2.4.4. Подсистема „Труд”

Обектите на тази подсистема основно са концентрирани в града. Тук са основните промишлени производствени единици на леката, преработвателната и металообработващата промишленост, енергоразпределението, транспортните предприятия и др. Обектите са териториално обособени в производствената зона на ядрото. Тя се намира в северната част на града, източно и западно от ЖП ареала и в тази част заема площи, както следва:

- 22,1 ха – **източно от ЖП ареала**. В тази зона функционират винарска къща, фирма за промишлено и земеделско оборудване, терена на неработещата консервна фабрика, както и стопански двор, в рамките на който са разположени две бази за отоплителни материали, предприятия за вторични суровини, авторемонтни бази и предприятие за производство на дървообработващи машини. В северната част на зоната е разположено съществуващото тържище за селскостопански продукти, което в момента не отговаря на изискванията, а покрай път Е80 е разположена неработеща дизелова електроцентрала, ТИР паркинг, бензиностанция и няколко обекта за обществено хранене.

Втора част от тази зона, тангира от изток път Е80. Тук е ситуирана още една бензиностанция, автосервизи, в дълбочина –складове за строителни материали. Общата площ на тази част от зоната е 5,6 ха.

На ул. „Републиканска”, северно от автогарата е разположен шивашки цех на гръцка фирма, в която намират препитание около 30 жени.

- 9,4 ха – **западно от ЖП ареала**. В тази част от зоната са разположени силозите на зърнени храни, складове за зърнени храни на едро, бази за строителни материали, мраморен цех с обработка на камък, база за продажба на стоки на едро, база на „Вторични суровини”, технологични бази на селскостопански фирми и др.
- 9 ха – **западно от ЖП линията** – на пътя за Ивайловград се намират други складове за зърнени храни, както и терена на неработещ завод за металорежещи машини, част от който е превърнат в склад за строителни материали и др.
- 4,2 ха –за складово-обслужващи дейности има отредени **на западния бряг на река Марица** терени (бивш терен на базата за технически прегледи и полигон).

За малките населените места в общината липсва информация за изградени и функциониращи цехове и промишлени предприятия. Изключение правят стопанските дворове, в повечето случаи – запустели и с полуразрушени сгради, които се ползват от земеделски производители и животновъди за бази.

Общо в обектите на подсистема „Труд”, освен заетите в града 176 души, във вторичния сектор в селата са заети общо само 26 човека. Така заетата и наета работна ръка в тези селища, макар да представлява нищожен относителен дял от общо наетите и заети в

отраслите е база, която трябва да се съхранява и разширява – развитие, което задължително следва да се стимулира.

Във всички села, естествено населението е заето и в индивидуалните селски стопанства. От тях обаче много малка част са регистрирани като селско стопански производители (по данни от общината – едва 125).

2.4.5. Подсистема „СОЦИАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА”

В гр. Любимец, в качеството на общински център е представен пълният спектър на социалната инфраструктура за селище от IV функционален тип:

- Частично периодично, и пълно ежедневно обслужване, представени от:
  - Общинска администрация
  - Делово обслужване
  - Образование
  - Здравеопазване
  - Култура и изкуство

ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ

Административните звена в общинска администрация са обособени в обща и специализирана администрация.

Обща администрация е организирана в Дирекция „Административно и счетоводно обслужване, инвестиционни дейности и обществени поръчки”, включваща:

- Отдел „Административно обслужване”
- Отдел „Счетоводство, финанси и бюджет”
- Отдел „Инвестиционни дейности, обществени поръчки и управление на проекти”

Специализираната администрация е организирана в Дирекция „Управление на територията, общинска собственост, местни данъци и такси, стопански и хуманитарни дейности”, включваща:

- Отдел „Управление на територията”,
- Отдел „Местни данъци и такси”
- Отдел „Общинска собственост, стопански и хуманитарни дейности”

В общинската администрация са заети общо 67 служители, в т.ч. Кмет и двама Зам. Кмета, Секретар на общината, двама избираеми кметове на кметства, петима кметски наместници, финансов контролор, един служител по регистрация и класифицирана информация, четирима служители в администрацията на кметствата.

В Дирекция „Обща администрация, заетите са 23, а в Специализираната администрация – 27.

Освен тях в т.н. „Други дейности” на общината са заети още 88 служители, от които: 28 в детски ясли, 9 в общински пазари, чистота, дневен ред, охрана и сигурност, 17 в дейности по озеленяване, строителство и гробищен парк, 19 в домашен социален патронаж, 4 в управление на общински горски фонд, 6 в култура, образование, младежки дейности и спорт и 5 – денонощно дежурство. Така общинската администрация, с общо 139 заети, се явява сред значителните работодатели на територията на общината.

Дирекциите и отделите на Общинска администрация са разположени в няколко сгради. Дирекция „Обща администрация”, с нейните отдели, в т.ч. Кмет и двамата Зам.кметове са в основната сграда на общината, на два етажа, с РЗП 510 кв.м. На втория етаж в бившата сграда на АПК е Дирекция „Устройство на територията” с нейните отдели,

на площ от около 250 кв.м., а на третия етаж в същата сграда е Зала „Любимец” и заседателната зала. Общинският съвет разполага с етаж в сграда на ул. ”София”. Също в отделна сграда, разположена зад сградата на АПК е поместена сградата ползвана от Социалния патронаж.

Всички общински дейности могат да бъдат поместени в недовършената сграда, в по-голямата си част общинска собственост, която предлага достатъчно площи, зали и други анекси за съвременно, качествено административно обслужване.

ДЕЛОВО ОБСЛУЖВАНЕ

Деловото обслужване в общината е представено от три банки, всички на територията на общинския център:

- Обединена българска банка
- Банка Държавна спестовна каса
- ЧПБ „Тексим банк” АД

ОББ е разположена във временна постройка в градския централен парк, банка ДСК заема етаж от пощата, а ЧПБ „Тексим банк” има офис под наем.

ОБРАЗОВАНИЕ И ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

На територията на община Любимец са организирани образователни дейности в сферата на:

- предучилищното обучение на децата;
- Общото образование;

За реализация на образователните потребности на населението е изградена и съответната образователна инфраструктура, която включва определен брой детски заведения и общообразователни училища. Основните параметри на образователната инфраструктура – брой обекти, капацитет на същите и тяхното териториално разпределение по населени места е функция от съответните контингенти от деца и лица във възрастовите групи от 3 до 6 годишна възраст, от 7 до 14 години и от 15 до 18 години.

• Предучилищно обучение

В общината функционират два типа детски заведения – детски ясли (които функционално са към системата на здравеопазването) и Целодневни детски градини (ЦДГ).

За разлика от общините с намаляващи контингенти от лица в предучилищна възраст (от 3 до 6 години), в община Любимец този проблем не стои с подобна острота и това не създава затруднения при функционирането на предучилищното обучение в условията на делегиран бюджет. Броят на обхванатите деца в детските заведения за предучилищно обучение бележи определен ръст през последните 6 години. Това личи от таблица 18.

Таблица 18.

ДИНАМИКА В БРОЯ И КАПАЦИТЕТА НА ДЕТСКИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ ЗА ПЕРИОДА 2008-2012 ГОД.

Показатели	Състояние към	
	2007 г.	2012 г.
1. Брой Целодневни детски градини (ЦДГ)	1	1
2. Брой обхванати деца в ЦДГ	257	335*
3. Брой учители в ЦДР	25	25

Източник: НСИ Районите за планиране, областите и общините, 2008 и 2012

* Вкл. и деца в предучилищна възраст, включени в подготвителни групи към ООУ

През учебната 2013/2014 г. броят на децата в ЦДГ е 285 (без тези в подготвителните групи към общообразователните училища) разпределени по групи както следва:

- Обхванати в групи от 3-4 годишна възраст – 154 деца;
- Обхванати в подготвителни групи в ЦДГ – 131 деца.

В организационно отношение мрежата от детски заведения в общината включва една детска градина с филиали. Това са ЦДГ „РАЙ 1“ и ЦДГ „РАЙ 2“ в гр. Любимец. Към ЦДГ „РАЙ“ съществуват и филиали (с по 1 смесена група) в селата Малко градище и Лозен. През учебната 2013/2014 година, поради намаляване на броя на децата (под норматива за минимален брой деца в група) филиалът на ЦДГ в с. Оряхово е закрит.

Тенденцията за увеличаване броя на децата в ЦДГ и в подготвителните групи към общообразователните училища от 257 (2007 г.) на 335 (2012 г.) се дължи на провежданата общинска политика за по-добро обхващане на децата за предучилищно обучение, обвързване на някои социални плащания с изискването децата да посещават детски заведения и формиране на нови подготвителни групи.

Общият брой на групите в детските градини през учебната 2012/2013 г. е 13, от които 10 са в гр. Любимец. Средната пълняемост на 1 група е висока – 25,8 деца. Във филиалите в селата пълняемостта е по-ниска.

Материалната база на предучилищното обучение е добра. Със спечелени проекти са извършени ремонти за повишаване на енергийната ефективност. През 2012 г. са реализирани и мерки за подобряване енергийната ефективност на ЦДГ „РАЙ 1“ и ЦДГ „РАЙ 2“.

• **Общо образование**

На територията на община Любимец функционира система за общо образование, включваща три степени – начално, основно и средно общо образование. То се осъществява в мрежа от общообразователни училища, която включва:

- Две начални училища – НУ „Хр. Ботев“ и НУ „Захари Стоянов“ – и двете в гр. Любимец;
- Основно училище „Св. Св. Кирил и Методий“ в с. Малко градище;
- СОУ „Ж. Терпешев“ – гр. Любимец (с обхват от V до XII клас).

Основните параметри на мрежата от общообразователни училища в общината се определят от контингентите лица във възрастовите групи 7-14 и 15-18 години и тяхното разпределение по населени места. За нормалното функциониране на отделните училища се прилагат нормативите за пълняемост на паралелките. Това е едно от важните изисквания за прилагане на делегираните бюджети в образованието. Основните параметри на общото образование в община Любимец са отразени в таблица 19.

Таблица 19.

ПРОМЕНИ В БРОЯ НА ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНИТЕ УЧИЛИЩА ЗА ПЕРИОДА 2008 -2012 ГОД.

Показатели	Състояние към:	
	2007 г.	2012 г.
1. Брой общообразователни училища – всичко	5	4
В т.ч. начални училища	2	2
Основни училища	2	1
СОУ	1	1
2. Брой ученици – всичко	985	895

Източник: НСИ Районите за планиране, областите и общините, 2008 и 2012

Училищната мрежа е оптимизирана, от гледна точка на по-доброто ѝ функциониране в условията на делегираните бюджети и намаляващия брой на учениците. В анализирания период е закрито ОУ в с. Георги Добрево.

Броят на обхванатите ученици в общообразователните училища през учебната 2013/2014 г. по отделни училища е както следва:

- СОУ „Желязко Терпешев“ в гр. Любимец (V – XII клас) – 368 ученика;
- ОУ „Св.Св. Кирил и Методий“ в с. Малко градище (I- VIII клас) – 84 ученика;
- НУ „Христо Ботев“ - гр. Любимец (I – IV клас) – 178 ученика;
- НУ „Захари Стоянов“ в гр. Любимец (I – IV) – 169 ученика.

Общият брой на паралелките във всички общообразователни училища в общината през посочената учебна година е 37. В ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ в с. Малко градище, поради недостатъчния брой на учениците са сформирани паралелки от слети класове. Това създава определени проблеми, свързани с нормален учебен процес.

Средната пълняемост на една паралелка в общообразователните училища в общината през учебната 2013/2014 година е 21,6 ученика и е в рамките на действащите нормативи. Поради намаляване на броя на учениците средната пълняемост също намалява от 24,2 ученика в учебната 2012/2013 година, на 21,6 ученика в учебната 2013/2014 година.

През учебната 2013/2014 година две училища в общината са със статут на средищни училища. Това са НУ „Христо Ботев“ в гр. Любимец и ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ в с. Малко градище. В тях се обучават ученици от селата, в които няма действащи училища. Същите се превозват по линия на ученическите пътувания с училищни автобуси. ОУ в с. Малко градище, освен със статут на средищно, е и с такъв на защитено училище.

Професионалното образование в общината не разполага със самостоятелно професионално училище. Към СОУ „Желязко Терпешев“ в гр. Любимец е формирана професионална паралелка, в която се изучава специалността „Автотранспортна техника“.

Един от проблемите на образователната система в общината е свързан с ранното (преждевременно) отпадане на ученици от училище. През учебната 2012/2013 г. общият брой на отпадналите и рано напуснали ученици от общообразователните ученици в общината е 28, което е 3,1% - доста по-малко от този показател за страната. От преждевременно отпадналите и рано напуснали ученици броят им в СОУ „Желязко Терпешев“ е 21, а в ОУ „Св.Св. Кирил и Методий“ - 7. Причините за ранното напускане са нежелание да учат (6 случая), преместване в други училища (9 случая), заминаване с родители в чужбина (8 случая) и др.

ИЗГРАДЕНОСТ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА ИНФРАСТРУКТУРА

• Средно общообразователно училище „Ж. Терпешев“ в гр. Любимец.

Училището е създадено през 1944 г. В него се обучават средно годишно около 480 деца от 5 до 12 клас. Има утвърдени четири професионални паралелки със специалност "Автотранспортна техника - водачи и монтьори на МПС".

Училището е разположено върху площ от 25 600 кв.м., в т.ч. общо 7 084 кв.м. РЗП (по данни от ГИС на община Любимец) на сградите, включващи:

- 48 бр. класни стаи и кабинети
- Физкултурен салон
- Библиотека
- 7 административни кабинети

Сградният фонд на училището е реновиран, с изпълнение на мерки за енергийна ефективност през 2012 год. по ОПРР.

В училищния двор има обособени и оборудвани 3 спортни площадки – за волейбол, баскетбол и хандбал, pista и съоръжения за лека атлетика, както озеленена и благоустроена част за отдих на учениците.

Заетият персонал, извършващ обучението и обслужването в училището, е общо 50 човека, в т.ч. педагогически персонал – 38 и помощен 12.

- **Начално училище „Хр. Ботев” в гр. Любимец.**

Училището е създадено през 1923 г. В него се обучават 180 деца от 1 до 4 клас, както и ПДГ. От 2009 година има утвърдена група за целодневно обучение.

Училището разполага с общо 14 кабинети, в т.ч.: 11 класни стаи, физкултурен салон, 2 административни кабинета. Няма библиотека. Общата площ на училището е 5 238 кв.м., в която освен училището (разположено в две сгради с обща РЗП – 1 062 кв.м.) е обособена и частично оборудвана спортна площадка. Персоналът, зает в училището е от 17 души, в т.ч. педагогически 14 и помощен – 3.

Училищната сграда е изцяло реновирана, с изпълнени мерки за енергийна ефективност

- **Начално училище „Захари Стоянов” в гр. Любимец.**

Училището е създадено през 1894 г. В него се обучават 170 деца от 1 до 4 клас, както и ПДГ.

Училището е разположено в двор с площ от 7 455 кв.м. В двора има една училищна сграда на един етаж със застроена площ от 717 кв.м., както и временна постройка в северната част на двора, със ЗП от 433 кв.м., в която е разположена подготвителната детска група със средно 15 деца. Персоналът, зает в училището, се състои от 16 души, от които 13 педагози и 3 души обслужващ персонал. В ПДГ работят 2 души.

Училищната сграда, както и ПДГ са реновирани, с изпълнени мерки за енергийна ефективност. В двора има спортна площадка с игрища за волейбол и баскетбол и озеленяване и благоустрояване в не добро състояние

- **Основно училище „Св.Св. Кирил и Методи” – с.Малко Градище**

Училището е разположено в имот с площ от 9 150 кв.м. Учебният процес се извършва в едноетажна сграда, със застроена площ от 462 кв.м, разполагаща с 5 класни стаи. Училището е основано през 1883 год., а сегашната сграда е построена през 1928 год. В двора на училището има и втора училищна сграда с работилница, която не функционира.

В училището се обучават към 30 ученика от първи до четвърти клас, в слята паралелка и към 25 ученика от пети до осми клас, също в слята паралелка. Персоналът, обслужващ училището е от седем човека, в т.ч. шест с педагогическо образование.

От 2008 г. то е със статут на защитено училище, а от 2009 г. функционира като средно. Училището разполага с неблагоустроен двор и спортна площадка, която се нуждае от реконструкция.

- **Целодневна детска градина „Рай” в гр. Любимец.**

Целодневна детска градина „Рай” представлява съвкупност от две основни детски градини в гр. Любимец - ЦДГ „Рай” №1, ЦДГ „Рай” №2 и филиали към тях в селата Малко градище и Лозен.

ЦДГ „Рай 1” се намира на ул. „Ж.Терпешев”, в терен с площ от 3 200 кв.м. Групите са разположени в двуетажна сграда с ЗП 318 кв.м. и РЗП 636 кв.м. Към основната сграда има едноетажна стопанска част с площ от 52 кв.м. Сградите са изцяло реновирани, с подменена дограма и изпълнени мерки за енергийна ефективност по фасадите и покрива. Дворът е озеленен и благоустроен, оборудван с нужните съоръжения, но последните, макар и в много добро състояние, не отговарят на изискванията на Наредба № 1 от 2009 год. „За уст-ройство и безопасност на площадките за игра”.

ЦДГ „Рай 2” се намира на ул. „Бяло море”, в терен с площ от 5731 кв.м. Сградата е двуетажна и едноетажно стопанско тяло. Застроената ѝ площ е 1038 кв.м., а разгънатата застроена площ 1853 кв.м. Сградата е изцяло реновирана, с изпълнени мерки за енергийна ефективност. Както и в ЦДГ „Рай 1” и тук съоръженията за игра, макар и в много добро състояние, не отговарят на изискванията на Наредба № 1 от 2009 год. „За устройство и безопасност на площадките за игра”.

ЦДГ „Рай” се състои се от 11 групи деца на възраст от 3 до 6 години, от които 8 групи се помещават в двете основни сгради в града и са разпределени по възрасти, а останалите 3 са смесени възрастови групи и се намират във филиалите в селата. Детските градини са посещавани от общо 230 деца.

Заетият персонал в детските градини е общо 44, от които 25 души педагогически и 19 души обслужващ персонал.

ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ

• Здравеопазване

На територията на община Любимец здравната система е представена от до болничната лечебна помощ. Болничната помощ е свързана с дейността на Специализирана болница за долекуване, продължително лечение и рехабилитация (СБДПЛР – Любимец). Тя на практика само допълва болничното лечение на населението, което се извършва в болници извън общината.

Вида и структурата на здравеопазването, в т.ч. и структурата на здравната инфраструктура в община Любимец са определени и заложили в Регионалната здравна карта на област Хасково. Здравната система е представена основно от амбулатории (лечебни заведения) за извън болнична лечебна помощ и дентална помощ. Всички те са от типа „индивидуални практики”.

Първичната до болнична лечебна помощ и първичната дентална помощ в общината включва следната мрежа от амбулатории:

- Амбулатории - индивидуална практика за първична медицинска помощ – общо 6 броя, от които :
  - 5 амбулатории в гр. Любимец;
  - 1 амбулатория в с. Малко градище
- Амбулатории – индивидуални практики за първична дентална помощ – общо 9 броя, от които:
  - 8 броя в гр. Любимец;
  - 1 брой в с. Малко градище.

Първичната специализирана медицинска помощ е организирана в две амбулатории в гр. Любимец.

Като резултат от намаляване на броя на населението на общината е редуциран броят на общо практикуващите лекари, които през 2013 г. са с 1 по-малко в сравнение с 2007 г.

Тъй като пациентските листи на общо практикуващите лекари не могат да се осигурят от населението на 1 населено място, същите обслужват и населението от съседни населени места. Средният размер на пациентските листи на общо практикуващите лекари е в рамките на минималните нормативи – около 1300 пациенти. На практика, реалния брой на лицата, включени в пациентските листи на общо практикуващите лекари, които са с непрекъснати здравно осигурителни права е по-нисък.

Амбулаториите за първична медицинска помощ и за първична дентална помощ използват общински обекти – сградата на бившата поликлиника в гр. Любимец на ул. „Републиканска“ 38, където са разположени и 4-те самостоятелни медико-технически лаборатории. Амбулаторията за първична медицинска помощ и за първична дентална помощ в с. Малко градище ползва базата на бившия селски здравен участък в селото.

Болничната помощ в общината е представена от СБДПЛР Любимец. Тя е специализирана изцяло в областта на физикалната терапия и рехабилитация. Капацитетът на специализираната болница е 30 легла. На практика населението на общината се обслужва от „МБАЛ Свиленград“ – ЕООД и „МБАЛ Хасково“ АД.

Спешната и неотложна медицинска помощ в общината се поема от филиал на ЦСМП – Хасково. Същият е със седалище в гр. Любимец и към него е оборудван спешен приемен център. Филиалът за спешна медицинска помощ в гр. Любимец е осигурен с по 1 екип на смяна.

Важен индикатор за състоянието на извън болничната лечебна помощ е *броят на лекарите и стоматолозите*. За последните 6 години (2007– 2012 г.) техният брой е редуциран – броят на лекарите е намалял със 7, а този на стоматолозите от първичната дентална помощ е увеличен с 1. Броят на общо практикуващите лекари се запазва непроменен. Леко нарастване има и в броя на медицински специалисти (медицински сестри, фелдшери, лаборанти и др.) – с 2 д. – от 35 д. (2007 г.) на 37 д. (2012 г.).

Към системата на здравеопазването са и *детските ясли* в гр. Любимец. Те са с капацитет 60 места, като през 2013 г. този капацитет е напълно усвоен. Сградата на детските ясли е реновирана и са изпълнени мерки за подобряване на енергийната ефективност.

Детската ясла разполага с двор с площ от 5 383 кв.м., в която е разположена сградата на заведението, с РЗП от 1 400 кв.м., която разполага с всички необходими анекси (спални помещения, игрални зали, стопанска част и др.). Сградата е реновирана, със сменена дограма. В нея се полагат грижи за 36 деца до три годишна възраст.

Двора на яслата е благоустроен и оборудван с три площадки за децата, но нито площадките, нито съоръженията не отговарят на изискванията на Наредба № 1 от 2009 год. „За устройство и безопасност на площадките за игра“.

• Социално подпомагане

Ползвателите на услугите, свързани със социално подпомагане са определени категории лица, които са с различен вид увреждания – физически и умствени (психически и ментални). Броят им към 2012 г. възлиза на 160 д.

На територията на общината няма разкрити и функциониращи специализирани институции за социални услуги. Социални услуги от „резидентен“ тип не са развити.

От социалните услуги, които са общинска отговорност в община Любимец от 1986 г. насам функционира *Домашен социален патронаж* (ДСП). Неговата дейност се финансира основно от общинския бюджет. За последните три години общината финансира ДСП с около 220 - 260 хил. лв. Предлаганите услуги са насочени към възрастни хора над 75 години, самотни възрастни хора, ветерани от войните, инвалиди и други лица, които са изявиали желание да ползват тази социална услуга.

Капацитетът на ДСП е 250 места и обхваща обслужвани лица от почти всички населени места в общината. В началото на 2013 г. в капацитета на ДСП са обхванати нуждаещи се лица от следните населени места:

- Гр. Любимец -114 д.;
- Селата Белица и Малко градище – по 28 д.; Лозен – 26 д. Георги Добрево и Вълче поле – по 17, Оряхово – 13, Йерусалимово – 10.

С решение на ОбС от 2011 г. филиалите на ДСП в селата Малко градище, Белица и Оряхово са закрити.

За нуждите на ДСП е изградена и необходимата материална база – кухненски блок в гр. Любимец и кухни в 4 от селата. Осигурени са и нужните транспортни средства.

На територията на общината функционират и няколко клуба на пенсионера и инвалида.

От социалните услуги, които са държавна отговорност по Национални социални програми в община Любимец са назначени 22 лични асистенти.

ОЦЕНКИ НА СОЦИАЛНИТЕ ДЕЙНОСТИ И СОЦИАЛНАТА ИНФРАСТРУКТУРА

Извършените анализи на състоянието на социалните дейности и на свързаната с тях социална инфраструктура дават възможност да бъдат направени следните обобщени изводи:

- На територията на община Любимец се предлагат „бюджетни“ социални услуги, които са предназначени да задоволяват основни потребности с ежедневен и частично с епизодичен характер;
- Обслужващи дейности, които са от по-високо ниво - болнично обслужване, средно професионално и средно профилирано образование, правно обслужване и др.) се задоволяват в общини – Свиленград и Хасково;
- Броят на обслужващите обекти и техният капацитет са съобразени с броя на населението на общината;
- Създадени са условия в населените места, в които липсват действащи основни училища, амбулатории за първична медицинска помощ и др.) потребностите на населението им да се задоволяват в най-близкото населено място с действащи училища, общо практикуващи лекари и др.;
- В общината се реализират проекти и мерки, финансирани по действащите Национални оперативни програми и чрез бюджетната инвестиционна програма за подобряване физическите качества на социалната инфраструктура – детски заведения, училища, читалища, спортни обекти и др.

КУЛТУРА И КУЛТУРНА ИНФРАСТРУКТУРА

Основните културни институции в община Любимец са читалищата. В тях се развива комплексна културна дейност в сферата на любителското творчество (художествена самодейност). На територията на общината са има общо 7 читалища, които са включени в Националния регистър на читалищата в Р. България. Те са: едно в гр. Любимец и по едно в селата Малко градище, Оряхово, Вълче поле и Белица, а в село Лозен функционират две.

Най-голямото читалище, което развива и най-разнообразна дейност в общината е НЧ „Братолюбие-1884“ – гр. Любимец. В него е създаден танцов ансамбъл „Сакарци“ има групи за автентичен и обработен фолклор, различни видове школи и др. Читалищната библиотека е с 24 362 библиотечни единици. Във всички читалища от селата съществуват певчески групи, които поддържат и съхраняват местния фолклор.

ИЗГРАДЕНОСТ НА КУЛТУРНАТА ИНФРАСТРУКТУРА

Материалната база на читалищата – читалищните сгради - е с различна степен на физическо състояние. В годините, в които те са изградени (основно в средата на миналия век) са оразмеряване за потребностите на по-големия брой на населението в отделните села. Част от читалищните сгради разполагат със зали с капацитет около 200 и повече места, които днес рядко се използват. Читалищната сграда на НЧ „Братолюбие-1884“ в гр. Любимец е ремонтирана през 2013 г.

Читалище “Братолюбие-1884” гр. Любимец разполага с оборудвана зрителна зала с 500 места, сцена с необходимите съоръжения за театрални и др. постановки, както и зали за провеждане на читалищните дейности.

Сградният фонд на читалището е с изпълнени мерки за реконструкция и обновяване на сградата, включително и с мерки за енергийна ефективност по ТГС България-Турция през 2013-2014 г. От ремонт и оборудване се нуждае зрителната зала, както и помещенията за настаняване на музейната сбирка.

В града има недействащ младежки дом (350 кв.м. застроена площ), който след необходимия ремонт може да се преустрои в Младежки център, от който градът има нужда.

Част от читалищата в селата, по спечелени проекти, са ремонтирани и извършват културна дейност – библиотеки, художествена самодейност, етнографски сбирки. Друга част, като читалището в с.Малко градище се нуждаят от основен ремонт, а в с. Йерусалимово за читалище може да се преустрои закритото училище.

Читалищата в общината играят основна роля в реализацията на Общинския културен календар. Съставите в читалищата участват в програмите за честване на общоселски културни мероприятия, на годишнини и други празници със свои програми.

ТУРИЗЪМ

Туристическият потенциал на общината включва: транзитния, лозаро-винарския туризъм, както и възможностите за развитие на вътрешен и международен туризъм, свързан с водни спортове по язовир “Ивайловград”.

Част от Ивайловградския язовир се намира на територията на община Любимец. Местността край язовира е много красива и природата е запазена. Тук има условия за развитие на специализиран спортен туризъм – по язовира могат да се практикуват различни водни спортове: водни походи, регати, риболов, гребни спортове. Слаба страна е, че няма изградена подходяща база за посрещане на туристи. Вариант на построяването на такава база е настаняването на туристите в пригодени за целта къщи от близки до язовира села. Също така може да се изгради база със съоръжения за различните водни спортове.

Необходимите инвестиции могат да се привлекат от български или чуждестранни инвеститори, заинтересовани да работят в района. При изграждането на зоната за водни спортове може да се обединят трите общини, между които е разположен язовира – Ивайловград, Любимец и Маджарово и да координират усилията си за разработването и реализирането на туристически маршрути през територията им.

В Областния план за регионално развитие на област Хасково е заложен проект за развитие на екологичен, селски и воден туризъм в околностите на Ивайловградския язовир и този проект е един от 15-те ключови проекти за региона. Съответните общини, подкрепяйки проекта с реални действия, могат допринесат за развитието на туризма в района.

Международният път Е-80, свързващ Западна Европа с Близкия и Средния Изток, разстоянията от общинския център до границата с Гърция - 9 км, а до тази с Турция – 45 км. През общината преминава целият поток от коли, пътуващи транзитно от и към тези две страни и специализацията на Любимец в обслужването на този поток е логична.

В общината е развито винопроизводството и тя може да се специализира в организирането на лозаро-винарски изложения, но за тази цел е наложително да се подобри туристическата база.

2.4.6. Подсистема „Отдых”

Подсистема „Отдых” в общината е представена от обектите за ежедневен и периодичен (на открито и закрито) отдих. Част от отдиха на закрито се реализира в посочените

по-горе обекти на културата. На открито отдихът се осъществява основно в обектите на зелената система и спорта.

Зеленината за широко обществено ползване, като цяло в общината не задоволява нормативните изисквания, недостатъчна е и в общинския център. В града, с изключение на разпръснати квартални градинки и парковата зона в неговия център, няма други паркове.

В гр. Любимец, основно е реконструиран градският стадион, още повече, че ПФК Любимец е в „А“ футболна група. Поради своето естество, освен за наблюдаване на спортни състезания, градският стадион практически е недостъпен за масов спорт. За тази дейност се използват 3 броя помощните игрища, които са в много добро и поддържано състояние.

Масовият спорт се реализира в училищните дворове и изградените спортни игрища и площадки. Част от тези обекти са реконструирани, за други предстои такава по Програмата за селските райони.

Туристическата инфраструктура в общината тепърва следва да се изгражда. В рамките на 2007-2013 г. е започнало изграждането на такава в рамките на обекта „Глухите камъни“ – с туристически информационен център и подходи към историческия обект.

Обслужването на специфичните туристически изисквания е размито в съществуващите обекти на търговията, общественото хранене и спонтанно изградените обекти около международния път. В още по-малка степен, това се отнася за територията на общината и другите населени места

2.4.7. КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО

От известните обекти от регистъра на „Културно историческо наследство“ (КИН) в община Любимец, най-значимо място заемат скалния комплекс „Глухите камъни“ и тракийската гробница в землището на с.Вълче поле.

• „Глухите камъни“

Скалният комплекс Глухите камъни е разположен в югозападната част на общината, на няколко километра от с.Малко градище, по пътя за Ивайловград. Представлява сложен комплекс с култов характер, с културни напластявания започващи от ранната желязна епоха, до XII в сл. хр. Големият интерес към Глухите камъни се дължи основно на многобройните ниши, изсечени по отвесните страни на високите до 30 м скали. Най-впечатляващи са изсичанията в най-западния и доминиращ над околните скален масив. Върху заравнения му връх е вкопана дълбока правоъгълна щерна за събиране и съхраняване на вода. До нея води добре оформена двураменна стълба. На това място е издълбано пещерообразно помещение с правоъгълен план и куполообразно покритие, добило популярното название „скална гробница“. Южно, под масива с тези изсичания, се намира скална площадка, на която през 5 или 6 век е изградена църква. Раннохристиянската и Средновековна църква трябва да бъде проучена напълно и да се пристъпи към прецизното ѝ документиране, трайна консервация и проект за експониране.

Необходимо е да се изготви концепция за експонирането на целия скален комплекс, включително разположените по склоновете обекти – пещери, скали с ниши и сгради. Изградената е площадка за отдиш на посетителите, както и пътека, осигуряваща подстъпа до него, поставя началото на социализация на обекта.

• Тракийска куполна гробница

Гробницата се намира под връх Шейновец, в близост до с.Вълче поле и е открита през 30-те години от проф.Богдан Филов, под могила с диаметър около 30м и височина около 6 м. Състои се от четвъртито предверие и кръгло куполно помещение, по своята

форма напълно съвпадаща с куполното помещение на Мезешката гробница. Датирана е около IV в. пр.Хр.

Гробницата е ограбена още в древността, а през последните години е обект на иманярски разкопавания. Разрушена е покривната конструкция на преддверието и входа към него. Налице е начален етап на разрушаване на обекта от атмосферни влияния. До момента няма извършени консервационно-реставрационни работи.

Освен тази, известни са още две тракийски гробници, на хълма над селото, разрушени почти напълно от времето и иманярите

- **Птичи камък („Куш кая“)**

"Куш кая" от турски "птичи камък" - представлява огромна величествена скала наподобяваща орел, намираща се на север от село Вълче поле. При неотдавнашни археологически разкопки е установено, че скалата е била древен тракийски култов комплекс, вероятно свързан с другият такъв - "Глухите камъни", разположен няколко километра по-нагоре в планината.

2.4.8. ОЦЕНКА НА ТЕРИТОРИАЛНИТЕ РЕСУРСИ

Териториалните ресурси на общината могат да се оценят като благоприятни за развитието на функционалните подсистеми. Обобщени, анализите на териториалните ресурси показват наличието на следните проблеми:

- **Обитаване**

- В голяма степен физически и морално остарял сграден фонд
- Много малко ново жилищно строителство.
- В града – 25 кв.м/ж РЗП (при „нисък европейски“ стандарт – мин. 30 кв.м/ж)
- Наличие на изоставен и свободен жилищен фонд в селата.
- С изключение на ядрото – гр.Любимец, показателят - бруто жилищната територия – кв.м/обитател, надхвърля 1000 кв.м.

- **Труд**

- **Първичен сектор**

Първичният сектор в общината е представен основно от селското стопанство, в по-малка степен от горското стопанство и най-слабо от добивната промишленост.

Селско стопанските площи заемат близо 57% от територията, като над 8% от тях са заети от трайни насаждения. Значителни площи – над 10% от територията, заемат пасищата и мерите – ресурс за развитие на животновъдството. Над 33% са заето от горски насаждения, при това основно с екологична насоченост.

Проблемите пред първичния сектор, могат да се обобщят така:

- Раздробеност на селскостопанската земя – средно около и под 5 дка на стопанство, довеждаща до не ефективно използване на ресурса, в т.ч. ниска степен на механизация
- Не използван ресурс за развитие на животновъдството.
- Липса на действащ пазар за реализация на продукцията
- Липса на преработваща промишленост за производство на краен продукт
- Належаща нужда от комасация на земята

- **Вторичен сектор:**

- Остарели и изоставени производствени терени, сгради и производствени фондове

- Преобладават малките предприятия с ниски финансови ресурси за обновление и разширение
- Хаотично възникване и разположение на несъвместими дейности, включително и в жилищни квартали
- Липса на устройствена готовност за развитие и нови инвестиции и инвеститори

- Третичен сектор:

- Относително малък брой заети в сферата на обслужването
- Не достатъчно развита материална база, в т.ч. и на туристическата инфраструктура, при наличието на достатъчно териториални ресурси и туристически поток, преминаващ транзит през територията.

- **Социална инфраструктура:**

- Образование.

Намаляващ брой на деца в училищна възраст

Към тези проблеми се добавят и не осъвременените програми в общообразователните училища – недостатъчно застъпено обучение в информационни технологии и езикова подготовка, както и общо несъответствие на специализациите в професионалните училища и търсенето на кадри в пазара на труда.

- Административно-делово обслужване

Подсистемата е представена само от обектите намиращи се в общинския център.

- Здравеопазване

Основен проблем е затруднения по осигуряване на финансови ресурси за поддържане и обновяване на съществуващата здравна мрежа. Проблемът се задълбочава и от процеса на депопулация, който прави неефективни редица здравни служби. Застаряващото население поставя и проблема за разширяване на мрежата от специализирани заведения за нуждите на възрастните хора. Този проблем е решим чрез адаптиране на съществуващ фонд и коопериране със съседни общини.

Нерешен проблем на здравеопазването е липсата на аптечна мрежа в населените места в общината. Аптеки има само в общинския център, което създава затруднения на населението в селата. Макар това да е проблем на търговската инфраструктура и общината формално да няма отношение към него, редно е да се предприемат мерки, насочени към стимулиране на този вид услуги на населението (пр.мобилни аптеки и др.).

- **Култура и културно историческо наследство.**

В тези съществени за общината области, също основни, се явяват финансовите проблеми. Болшинството от читалищните сгради се нуждаят от основен ремонт (пр.: полу-разрушено читалище в с.Лозен), а също и допълване на фондовете (книги, материали и др.). В селата има изоставени училищни сгради, които след ремонт, могат да поемат тази функция (пр.: с.Иерусалимово). в гр. Любимец има не действащ ДНА, който може да се преустрои в младежки дом и др.

Културно историческото наследство в общината в момента е представено само от няколко археологически обекта.

- **Отдых**

В общината има ресурси за развитие, както на ежедневния, така и на седмичния, а също и на годишния отпих. Предпоставки за това са наличния горски фонд, водоемите, в т.ч. и крайбрежната зона на яз.Ивайловград.

Проблемите, пред ежедневноия отдиx могат да се обобщят така:

- Липса на обекти (с малки изключения в общинския център) за отдиx на закрито. В общината няма нито действащо кино, нито младежки дом.
- Обектите за отдиx на открито – паркове, градини и спортни площадки са малко и в не добро състояние.
- Липсват оборудвани обекти за краткотраен отдиx.
- Практически липсва туристическа инфраструктура.

2.5.0. СЕКТОР ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА

Техническата инфраструктура има предназначението да осигури връзките „в и със“ общинската територия, чрез които функционират всички нейни функционални подсистеми (обитаване, труд, отдих и обслужване).

По своя характер, тези връзки, са потоци от товари, хора, енергия, води и информация. По отношение на своя обхват те са:

- Външни – свързани с процеси осигуряващи пълноценното функциониране на общината, в областта, региона (ЮЦРП), страната и света и най-общо задоволяват онези нейни потребности, за които не съществуват ресурси и възможности да бъдат удовлетворени в нея.
- Вътрешни – свързани с „вътрешното“ функциониране на Община Любимец, определена, както от нейните административни граници, така и от зоната на активно влияние на ядрото върху околната територия.

Неделимостта на тези връзки, предопределя Общинския план за развитие на община Любимец да се разглежда като отворена териториална система, с проявлението на съответните външни "входящи/изходящи" връзки към Областния център, съседните общини и страната, обвързани с вътрешните функционални връзки.

Функционалните - „технически носители“ на потоците от товари, хора, води, енергия и информация, за Община Любимец са два вида:

- автомобилния и ЖП транспорт и изградената транспортно-комуникационна мрежа, за потоците от хора и товари, и
- преносните мрежи – носители на води, енергия и информация.

Материалният резултат от припокриването на тези два вида функционални процеси е изградената техническа инфраструктура, характеризираща се с нейните:

- статични параметри (изграденост на мрежите и съоръженията), и
- динамичните характеристики, обхващащи информация за „потоците протичащи през тях“.

В ОПР-Любимец, по отношение на техническата инфраструктура, съгласно методическите изисквания, акцентите са поставени в сферата на:

- Транспортната инфраструктура, в т.ч. IV-то класната Общинска пътна мрежа и вътрешно-селищна улична мрежа
- Водоснабдителната мрежа
- Канализационната мрежа
- Електроснабдителната и телекомуникационна мрежа

2.5.1. ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА

През община Любимец преминават международен път Е-80 (София – Свиленград – Истанбул), представен от старото трасе, сега дублирано от автомагистрала А4, в участъка от Харманли до Свиленград, третокласен път от Републиканската пътна мрежа 597 (Любимец – Ивайловград) и четвъртокласни общински пътища.

Общинският център се намира на 40 км. от областния център - Хасково. Дължината на пътната мрежа на общината е 106.86 км., което съставлява 5.68 % от цялата пътна мрежа на областта.

Транспортната инфраструктура в общината, е представена от:

- **Автомагистрала „Марица”**

Трасето на магистралата преминава в непосредствена близост до общинския център, разделен от нея с река Марица. В участъка, попадащ в общинската територия, с дължина 6,33 км., магистралата е напълно завършена и въведена в експлоатация. Пътната връзка с останалата пътна мрежа е отлично решена чрез пътен възел „Любимец”. Проблем за града и общината е реконструкцията на моста на р.Марица, която е в процес на изпълнение и следва да бъде завършена до м.май 2014 год.

- **Първокласен път Е80**

През общината и общинския център, преминава международен път Е80 – София – Свиленград – ГКПП Капитан Андреево (Турция)/ Капитан Петко воевода (Гърция). Дължината на първокласния път е 13,33 км., или 12,47% от общата пътна мрежа в общината.

Състоянието на пътя е отлично, а извеждането на транзита за Турция и Гърция на автомагистралата, облекчава града от товарните потоци, замърсяването и транспортния шум.

- Второкласни пътища не преминават през територията на общината.

- **Третокласен път III-597 Любимец – Ивайловград**

Трасето на път 597 започва от кръстовище на бул.”Одрин” и ул.”Отец Паисий” в гр.Любимец и преминава през ЖП прелаз в западната част на града. Продължава в южна посока и преминавайки през селата Лозен, Малко градище и Дъбовец, навлиза в община Ивайловград. Общата дължина на третокласния път, до общинската граница е 34,8 км., или 32,57% от пътната мрежа в общината. Настилката е асфалт и с изключение на отсечките в населените места, е в добро състояние.

- **Третокласен път III-809 Любимец –Тополовград**

Третокласен път III-809 започва от пътен възел „Любимец” на магистрала „Марица”, преминава покрай с.Йерусалимово, след което напуска общинските граници и преди с.Хлебарово се свързва с третокласен път Харманли – Тополовград – Бургас. Настилката е асфалт и в сравнително добро състояние.

- **Четвъртокласна пътна мрежа**

Всички пътища, свързващи селата на североизток от р.Марица са от IV клас. Също четвъртокласни са пътищата от третокласния път 597 до селата Белица и Вълче поле в южната част на общината. Общата дължина на четвъртокласните пътища е 52,7 км., или 49,04% от пътната мрежа в общината. На територията няма пътища с паважна, трошено-каменна или баластрена настилка.

Състоянието на четвъртокласната общинска пътна мрежа, чието поддържане е в прерогативите на общината, се определя от общинската администрация като задоволително. Така, че в програмния период 2014 – 2020 год., средства за реконструкции и рехабилитации няма да се търсят. Само в отделни участъци тя ще се ремонтира и ще се поддържа в добро състояние.

Финансови средства ще се насочат за рехабилитация и ремонти на уличната мрежа в град Любимец и в някои села - Малко градище, Лозен и Белица , защото много от улиците са без тротоари, а изградените се нуждаят от ремонти.

АВТОБУСЕН ТРАНСПОРТ

Всекидневно се движат автобуси към всички населени места на територията на общината. От гр. Любимец има удобни ежедневни връзки към Хасково, Пловдив, София. Всички села в общината имат връзка както с общинския, така и с областния център.

Автобусният транспорт се осъществява по транспортна схема разработена от Общината. Тя е отворена и има възможност за развитие при оформяне на пътникопоток. Конкурсното начало при възлагането на превозната дейност, дава възможност на общината да защити претенциите на обществения интерес към превозвачите.

Към 2013 г. общият брой курсове от общинската транспортна схема на община е 8 броя. Всички населени места в общината имат минимум 2 ежедневни автобусни връзки с общинския център Любимец

Дванадесет курса по две направления преминаващи през Любимец го свързват с областния град Хасково и страната. Действа и директна автобусна връзка с областния град. Преминаването на Е-80 през общината, както и съседството с АМ-Марица, дава възможност населението да ползва превози, организирани от други общини.

ЖЕЛЕЗОПЪТНА ИНФРАСТРУКТУРА

През общината минава ЖП линия №1 - ЖП - коридор №10 Югославия – Турция (Ниш - София – Пловдив- Истанбул).

В момента гарата разполага с 4 коловоза. Товаро-разтоварната дейност се осъществява с амортизиран 5-тонен кран.

Директна ЖП-връзка със страната има само общинския център.

Плановете за развитие на железопътния транспорт на територията на общината са свързани с подобряване безопасността на движението, подобряване обслужването на пътниците, екологичен ефект. Тези дългосрочни цели на БДЖ в момента се реализират с проекта на НКЖИ, за основна реконструкция и електрификация на участъка от ЖП-трасето в участъка Димитровград – Свиленград.

В бъдещата инфраструктура на ЖП в общината е необходимо да се предвиди построяването на надлез свързващ пътя за Ивайловград, който да обхване транзитно пътуващите автомобили и облекчи движението между общинския център и разположените отвъд ЖП линията квартали и селища, както и съседните общини. Още по-значителен е вторият аспект на този автомобилен надлез – директната връзка на пътя Ивайловград-Любимец с I-8 за Харманли и с АМ „Марица“. Общинската администрация води преговори с АПИ за изграждане на обходен път по северната тангента от ж.п. надлеза към пътя Ивайловград-Любимец.

В процес на съгласуване е проект за изграждане на нова ж.л. гара и прилежаща инфраструктура в гр. Любимец.

ТАКСИМЕТРОВИ ПРЕВОЗИ

В община Любимец са издадени разрешителни за извършване на таксиметров превоз на пътници на 3-ма превозвачи като автомобилния парк разполага с 9 броя таксиметрови коли.

2.5.2. ЕЛЕКТРОСНАБДЯВАНЕ

На територията на Общината има изградена сравнително добра мрежа - 110 kV и 20 kV. Състоянието им е такова, че може да поемат бъдещото увеличение на товарите и съответното електропотребление. Мрежите ниско напрежение се нуждаят от ремонт и модернизация и най-вече от въвеждане на изолираните и усуканите проводници за намаляване на аварийността и запазване на короните на дърветата. Модернизацията с енергоспестяващо осветление трябва да продължи в следващия програмен период.

Изградеността на трафопостове може да се счита за задоволително. Същите се нуждаят от текущ ремонт на АС и ел. част. Мощността на трафопостовете е средно 160 kV.

ДОГОВОР ЗА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ МЕЖДУ ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ И МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ, ПРОЕКТ № 13-13-117/2013, „МЕХАНИЗМИ ЗА МОНИТОРИНГ, КОНТРОЛ И ОЦЕНКА ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКИ ПОЛИТИКИ В ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ, ФИНАНСИРАН ПО ОП „АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ“

Повечето трансформатори са с алуминиева намотка и повечето ел. мрежи ниско напрежение са с АС - проводници. Всичко това обуславя по-високи технологични разходи (загуби) на ел. енергия.

В град Любимец има изградена сравнително нова и модерна подстанция 110/20 kv. Цялата Община може да се каже, че има добре резервирано от Харманли и Свиленград електрозахранване и може да се поемат увеличените в бъдеще товари с малки неголеми реконструкции на мрежовото стопанство.

Значителна част от съоръженията средно и ниско напрежение са в експлоатация повече от 20 години. Част от стълбовете и проводниковата мрежа е с изтекъл срок на годност. Съществуват проблеми в отделни селища и квартали с пад на напрежението над допустимите норми, произтичащо от дълги мрежи с малки сечения и недостатъчен брой трансформатори.

Това са само актуални констатации на реално съществуващите проблеми в Електроснабдителния сектор в общината към 2014 г. Тяхното решаване и подобрене, поради това, че те са инвестиционни ангажименти на ЕРП-дружествата, не са включени като мерки на ОПР-Любимец за следващия програмен период 2014-2020,

2.5.3. ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННИ МРЕЖИ

• Пощенски услуги

В общината работят 8 ПТС, които обслужват населението от цялата община, включително селата Васково и Дъбовец.

В момента икономическото състояние в страната е дало отражение върху пощенските услуги. До минимум са сведени служебните и лични абонаменти и кореспонденция. Поради това не се предвижда в близко бъдеще промени в базата и организацията на пощенските услуги, особено след приватизацията на БТК.

На пазара, включително в община Любимец, има вече достатъчно много куриерски и спедиторски фирми, които основно са подобрили пощенските и куриерски услуги. Развитието в тази насока, е в ползването на съществуващата към момента база, която чрез реорганизация ще има възможност да поеме и извършването на услуги от други фирми и организации, които да се възползват от това.

• Далекосъобщения

Монтираният капацитет на АТЦ на територията на общината е над 4000 телефонни поста, от които на абонати са предоставени 97%. Най-много са абонатите в град Любимец – 65% от всички абонати на територията на общината. По обезпеченост с телефонни постове следват селата Малко градище – 8%, Лозен и Оряхово по 5% и Белица – 5%. В община Любимец на 100 жители население се падат средно 30 телефонни поста. Активност на населението за ползване на телекомуникационни услуги се наблюдава само в по-големите села на общината – Малко Градище, Лозен и Оряхово.

Всички, извън общински връзки, се осъществяват с оптичен кабел, което води до добро качество и по-големи възможности за телекомуникационни услуги.

Споменатите по-горе проблеми на телекомуникационните услуги постепенно отпадат, а освен това се решават на много по-високо технологично ниво, поради интензивното навлизане на Мобилните и кабелни оператори на територията на общината.

В последните години предлагането на Телекомуникационни услуги от Мобилните оператори се разви много интензивно, като те имат комплексен характер :

Комплексните услуги основно са подобрили качеството на телефонните услуги, а услугите се разширяват и се предлагат в пакет с интернет и телевизионни канали и др.п.

Изводът е, че телекомуникационните услуги са в добро и задоволително състояние, освен това, те не са ангажимент на общината, а са инвестиционни усилия на Телекомуникационните компании.

За село Йерусалимово има препоръка към GSM-операторите, да се създадат необходимите клетъчни устройства за мобилните телефони, защото в момента землището на селото няма покритие.

2.5.4. ВОДОСНАБДЯВАНЕ И КАНАЛИЗАЦИЯ

Водните ресурси в общината са в рамките на нормалните, но малкото количество валежи, характерни за общината (средногодишно 500 мм), предполагат задължително интензивно напояване, което затруднява питейно - битовото водоснабдяване в някои населени места.

Всички населени места в общината са водоснабдени. Водоснабдяването се осигурява от 16 подземни водоизточника. Енергоемкостта на водопроизводството в района е доста висока, като цялото количество вода се подава за потребление помпажно. Припомпването на водата увеличава нейната себестойност. Водопреносната мрежа се състои от вътрешни (62%) и външни (38%) водопроводи.

В община Любимец няма населени места с целогодишен режим на ползване на водата. Със сезонен режим са селата Вълче поле, Георги Добрево, Дъбовец и Йерусалимово. Относителният дял на населението в населените места с целогодишен режим е нулев, а в тези със сезонен режим – 10%.

Изградеността на водопреносната система е на сравнително добро ниво в общинския център, но в голямата си част тя е амортизирана и има нужда от рехабилитация. Дължината ѝ е 101 км, като през последните няколко години не са правени инвестиции за нейното подновяване и разширяване. Над 80% от външната водопроводна мрежа, е изпълнена с етернитови тръби и се нуждае от реконструкция. Като цяло водите отговарят на изискванията на БДС за “вода за пиене”.

Водоснабдяването на селищата от община Любимец се извършва посредством плитко изградени тръбни и шахтови кладенци. С течение на годините се наблюдава увеличение количеството на мангана в добиваната вода за питейни нужди. Това намалява количествата на питейна вода, а също така затруднява експлоатацията на съществуващите водопроводни мрежи и съоръжения.

Полезно използваната вода за общината е близо 500 хил. куб.м., като 76% от нея се употребява от населението. С най-високо водопотребление са общинския център (около 300 хил.м3) и големите села Лозен (170 хил.м3), Белица (14 хил.м3) и Малко Градище (16 хил.м3) Общото водопотребление възлиза на 99 литра на ден за един жител от население-то на общината.

Водоснабдяването на промишлеността в общината се осъществява от същите водоизточници и от същата водопреносна мрежа, които се използват за питейни нужди. Ползваните количества вода от промишлеността възлизат на 5.5 хил. куб. м. месечно и се разходват за промишлени нужди от предприятията в града. За нуждите на земеделието, вода се разходва в населените места, където съществуват благоприятни условия за развитие на отрасъла. Общият размер на месечната консумация е 216 куб.м като най-голямо е потреблението за тези цели в селата Малко Градище (61), и Белица (49).

На територията на община Любимец има изградена канална мрежа за напояване, но през последните години е занемарена и не се ползва ефективно, въпреки наличието на много микроязовири.

Канализационни системи има само в град Любимец, а в много от населените места отпадъчните води се събират в септични ями и попивни кладенци, или свободно се заустват.

Дължината на каналната мрежа в района възлиза на 14 км., След 1991 год. няма изградени нови канализационни сегменти, което е негативна предпоставка за замърсяване на населените места и околната среда. Дължината на отводнителния колектор е 1 км., а броят на канализационните отклонения е 681. Съотношението между каналната и уличната мрежа на общината е 29,55%. Количеството на отведените непречистени води е 250 хил. куб.м., което е още един сериозен показател за необходимостта от предприемане на сериозни инвестиционни мерки.

Канализационната система в града е остаряла и амортизирана и на много места предизвиква запушвания на канализационните отклонения и отвежданата вода трудно достига до главните отводни канали. В тази насока е необходимо да се предприемат сериозни инвестиционни мерки.

Проблемът с отвеждането и пречистването на отпадъчните води, особено на тези от производствените предприятия е важна задача в общата стратегия на ОПР. Тази задача е свързана с желанието да се подобри качеството на живота, да се развива туризма и да се опазват качествата на околната среда.

Изградената канализация в общината показва, че тя се намира под средното равнище за страната по обхванатите от канализация води. Тя покрива само 30% от градската територия. Селата в общината нямат канализация.

Поетапното решаване на констатираните проблеми в община Любимец, в унисон с регламентите на Европейския съюз за работата с Оперативните програми за 2014-2020 г. , е предвидено в мерките на „Приоритет 1”.

В ход е проектната реализация на „Водния цикъл с ПСОВ” и той ще заеме съответното приоритетно място в бъдещите строителни програми на общината. Същото се отнася и за по-големите населени места в общината.

2.5.5. ВЪЗБОВНЯЕМИ ЕНЕРГИЙНИ ИЗТОЧНИЦИ

В община Любимец има детски градини и други социални заведения, които целодневно се нуждаят от снабдяване с топла вода за битови нужди. Общината има мека и къса зима и сухо и горещо лято.

Слънчевите колектори са един от начините за въвеждане на енергийно ефективни решения в крайното потребление на енергия и използване на възобновяеми енергийни източници. Инсталирането на системи от слънчеви колектори ще доведе до получаване на икономически резултати – на намаляване на енергийни разходи, в полза на общинския бюджет; социални резултати – повишена производителност и надеждност, т.е. наличие на топла вода по всяко време, когато е нужно в полза на децата и персонала; намаляване на вредните емисии – в полза на гражданите на община Любимец и региона.

В отчетния период 2007-2013 г. по Мярка 1.2.6. „Нови енергийни източници” на ОПР-Любимец, в общината бяха изградени на базата на ВЕИ – фотоволтаични, нови електропроизводствени мощности на площ от 106,07 ха, което е едно много добро постижение за подобряването на екологията на общината.

2.5.6. ОЦЕНКА НА ТЕХНИЧЕСКАТА ИНФРАСТРУКТУРА

• Транспортна инфраструктура

Състоянието на транспортната инфраструктура е от особено голямо значение, поради доброто географско разположение на общината.

Превози на товари и хора се извършват от автомобилния и ЖП транспорт.

Пътната мрежа е в добро състояние, особено що се отнася до републиканската.

Част от населените места се свързват с центъра по пътища, нуждаещи се от ремонт, което ги прави трудно проходими, особено при зимни условия и дъждове.

Необходими са значителни инвестиции за подобряване на състоянието и много трезва преценка къде да се вложат тези инвестиции.

През общината минава международният път Е80. В непосредствена близост до общинския център през общината минава наскоро пуснатата в експлоатация отсечка от магистрала «Марица».

• Електроснабдяване

Всички населени места в общината са електрифицирани, но преносната мрежа (около 40% морално и физически износена) до и във тях се нуждае от реконструкция и модернизация, което е в инвестиционните програми на ЕРП-дружеството.

Електроенергийната система в общината е оразмерена да поеме много по-голямо натоварване, което би улеснило бъдещите инвеститори-консуматори и би стимулирало икономическото развитие.

• Телекомуникации

Съобщителната мрежа е добре развита и с предвидената поетапна цифровизация, съгласно програмата на БТК, не би следвало да има проблеми.

Мобилните оператори покриват по голяма част от територията на общината, с изключение на с. Йерусалимово.

Развива се успешно и Интернет мрежата в селските райони.

• Водоснабдяване

Над 80% от водопроводната мрежа е от етернит - морално и физически износена, което води до над 50% загуби на вода.

Пречистването на питейната вода, въпреки чистите водни източници, не е на необходимото ниво

• Канализация

Изградената и функционираща канализацията в общината е крайно недостатъчна. В града тя е изградена на 30%, в останалите селища липсва.

В общината няма изградена ПСОВ. Всички отпадни води се заустват без пречистване, а р.Марица се явява техен приемник.

ПСОВ-Любимец и целия т.н. „Воден цикъл“ на общинския център гр. Любимец е в напреднала проектна фаза и през следващия програмен период е заложена като конкретна мярка за реализация.

След внимателен анализ и оценка на възможностите, в населените места е необходимо реконструират водоснабдителните мрежи.

За подобряване на състоянието на водостопанския отрасъл, в общината е необходимо разработването на задълбочена и дългосрочна “ ВиК стратегия“, която да постигне коренна промяна на водоснабдяването и канализацията за да се постигнат европейските стандарти за количество и качество на водите и екологичните стандарти на третирането на отпадните води и канализационните системи.

По отношение на техническата инфраструктура, Община Любимец:

- има решени проблеми с развитието на телекомуникациите – цифровизация на АТЦ, мобилни и кабелни оператори, пощенски и куриерски служби.
- има решими в обозримо бъдеще проблеми с електрозахранването, касаещи подмяна и реконструкция на преносната мрежа, изграждане на нови трафопостове, (релета, електромери и др.), което е ангажимент на ЕРП-дружеството, обслужващо общината.
- Енергоспестяващото улично осветление в населените места на общината, е предвидено за поетапна реализация в ОПР-Любимец за програмния период 2014-2020
- има важни за решаване проблеми с водоснабдяването и особено канализацията и пречистването на питейните и на отпадните води, които са заложили като мерки в ОПР-Любимец за програмния период 2014-2020 г.
- като важен инфраструктурен проблем, който стимулира развитието на общината е състоянието на общинската пътна мрежа. По този проблем, в резултат на внимателен и обстоен анализ, е разработена една мотивирана програма за изграждането и развитието на транспортната инфраструктура, като се излязват най-важните и нетърпящи отлагане за изграждане и реконструкция пътни улични отсечки. Те са заложили като мерки в „Приоритет 1”, „Под цел 1” на настоящия ОПР-Любимец.

2.6.0. АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

Общата структура на персонала в организационната структура и административните звена в Общинска администрация Любимец е 67 човека на щат, разпределени по следния начин

Кмет на община	1
Зам. кмет	2
Кметове на кметства	2
Кметски наместници	5
Секретар на община	1
Финансов контролър	1
Регистрация и класифицирана информация	1
Администрация на кметства	4
ОБЩА АДМИНИСТРАЦИЯ – Дирекция “ Административно и счетоводно обслужване, инвестиционни дейности и обществени поръчки”; Отдели: „Административно обслужване”, „Счетоводство, финанси и бюджет”; „Инвестиционни дейности, обществени поръчки и управление на проекти”	23
СПЕЦИАЛИЗИРАНА АДМИНИСТРАЦИЯ – Дирекция „Управление на територията, общинска собственост, местни данъци и такси, стопански и хуманитарни дейности”; Отдели:”Управление на територията”; „Местни данъци и такси”; Общинска собственост, стопански и хуманитарни дейности”	27

В Община Любимец има действащ Устройствен правилник, с който се определят организацията на дейност и функционалните задължения на административните звена в Общинска администрация – Любимец.

Електронните услуги, които са внедрени в Общинска администрация Любимец са:

- Деловодна справка
- Проверка на задължения за Местни Данъци и Такси
- Заплащане на такса смет и данък сгради

През този планов период продължава реализацията на създадената в предходния период програма за постоянно повишаване квалификацията на служителите от общинската администрация и общинските съветници. Определен резултат се отчита по отношение за силване на вече създадения капацитет за координацията и управлението на средствата от

европейските структурни фондове. Подобрени са организацията и качеството на предоставяните от общинската администрация услуги. Въведени са добри практики и положителен опит в организацията на публичните услуги в общината.

Създаден е капацитет за ефективно планиране, програмиране, управление, контрол, наблюдение и оценка и подготовка за усвояване на средствата по структурните инструменти на ЕС, а така също от национални и местни източници. В общината е изградено специализирано звено по управление на програми и проекти и работа по Структурните фондове и програми. Повишен е капацитетът на служителите на Община Любимец за по-качествено предоставяне на услуги на гражданите и бизнеса.

По Оперативна програма „Административен капацитет” община Любимец е изпълнила проект „Повишаване на капацитета на служителите на Община Любимец за по-качествено предоставяне на услуги на гражданите и бизнеса” през 2013-2014 година. Проектът е на стойност 89 088лв. Също така в Община Любимец през 2013-2014г. се реализира проект „Повишаване на професионалната компетентност и ефективност на служителите в община Любимец” на стойност 89 410лв.

Община Любимец е участвала в проект по ОПАК като партньор за укрепване на административния капацитет и по-ефикасно управление в общинските администрации на Любимец и Свиленград.

2.7.0. SWOT – АНАЛИЗ

Всеки един обект, система от обекти, в т.ч. сграда, село, град, община, винаги са „вписани” в по-голяма система и се развиват под въздействието на две групи въздействия:

- външни – фактори, явления, процеси – ситуирани в околната среда, „над” изследваните обекти и системи от обекти (пр.: факторът климат, явлението „икономическа криза”, процес на индустриализация и т.н.)
- вътрешни – изграденост на инфраструктурата, демография, икономически обекти и субекти и др.

Съществува обективна и неразривна връзка между външните въздействия и вътрешното състояние на изследвания обект/система. Тази взаимоотношност се подчинява на обективни закономерности, при които, под влияние на външни въздействия, настъпват вътрешни изменения в изследваната система, при което тя преминава от едно състояние (конфигурация) в друго и на свой ред оказва влияние върху околната среда (която я заобикаля), променяйки в една или друга посока. Налице е един динамичен процес на непрекъснато изменение, развитие, както на вътрешното състояние, така и на околната среда.

За да се оцени състоянието и да се прогнозира бъдещето на всяка една система, е необходима информация, както за външните въздействия, така и за вътрешното състояние на системата, а също и информация - как се променят тези състояния. На тази база може да се изготви оценка на състоянието ѝ и прогноза за нейното развитие.

Двата основни подхода - и при оценъчните и при прогнозните изследвания са емпиричния и експертния. При първия, с помощта на статистически и математически методи се анализират и извеждат закономерностите на развитието. При втория разчитайки на натрупания опит и знания, без разработването и ползването на сложни статистически и математически модели, групи от експерти са в състояние да разкриват закономерности, да формират достоверни оценки и на тяхна база да изготвят съответните прогнози за развитие.

Представител на вторият вид оценъчни и прогностични изследвания е SWOT – анализа, при който се идентифицира състоянието на една система и се очертават тенденциите в нейното развитие. Главната цел на SWOT – анализа е да извърши взаимоотношната оценка на външните, за системата, възможности и заплахи и отражението им чрез нейните вътрешни силни и слаби страни. Естествено, външните въздействия, в тяхното дуалистично единство, като възможности и заплахи, определят състоянието на околната среда, а вътрешното състояние, като силни и слаби страни, определят достигнатото ниво на развитие на системата, в т.ч. и причините за това развитие.

В световната практика SWOT-анализът се е утвърдил като задължителен елемент на стратегическото планиране. Значението на SWOT-анализа се подсилва и от факта, че той е регламентиран като задължителна процедура при всички планове и програми, свързани с усвояването на структурните фондове и инструменти на Европейския съюз.

Следва да се отбележи, че в процеса на разработването на SWOT-анализа за ОПР на община Любимец, че както и в цялата страна, така и тук експертите се сблъскват с проблемите, свързани с наличието, количеството, качеството и най-вече достъпа до необходимата изходна информация.

Поради тази причина, освен обичайните източници на информация (статистика, „Регионални профили. Показатели за развитие”, местни секторни и стратегически документи и др.), при оценяването на външните и вътрешни фактори за развитие е взето и експертното мнение на ресорните специалисти, общинската администрация, кметски наместници, общинските съветници, представители на бизнеса и граждани.

Тези експертни оценки са набрани, като един от резултатите от проведените обществени форуми, в процеса на разработването на ОПР. В публикуваните по-долу обобщени

оценки, с активно участие е и експертния – консултантски екип, разработващ Общинския план за развитие 2014 – 2020 год.

АНКЕТНА КАРТА „ SWOT АНАЛИЗ НА ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ”

1. Експертна оценка на влиянието на външни фактори върху развитието на Община Любимец в периода 2014-2020 г.

Сегменти на средата	ВЪНШНИ ФАКТОРИ	Оценка от 1 до 10
Политическа среда	Степен на доверие в държавните институции, политическа стабилност, политизация	8
	Финансови взаимоотношения между държавата и общините и степен на финансова децентрализация	8
	Развитие на формите на пряката демокрация и гражданското общество	7.5
	Приобщаване на общината към ЕС и възприемане достиженията на правото на общността	6.75
	Наличие на международни и национални програми за подпомагане на общините	8
Правна среда	Национално законодателство в областта на местното самоуправление и отражението му върху дейността на общините	6.75
	Международно законодателство и отражението му върху дейността на общините	5.25
Икономическа среда	Състояние на макроикономическата среда - ръст на БВП, инвестиционна активност, инфлация	6
	Достъп до кредити, данъчни облекчения за бизнеса	7.25
	Равнище на трудовата заетост и безработица в страната и региона	7.5
	Рентабилност и производителност на труда на предприятията от страната и региона. Конкурентоспособност.	7
Социална среда	Равнище на доходите в страната и региона	7.25
	Образователна система – нормативна база, състояние, успешност на реформите	7.5
	Здравеопазна система – нормативна база, състояние, успешност на реформите	7.5
	Развитие на обществените услуги – качество, достъпност, обхват	7.25
	Качество на битовата среда – осигуреност с жилища, състояние на жилищния фонд	7
	Качество на работната среда – наличие на норми регулаторни механизми	7
	Наличие или отсъствие на етническо напрежение и конфликти в страната и района. Държавна политика в областта на етническата толерантност	7
	Държавна политика в областта на равнопоставеността на половете	5.75
Природо-географска	Релеф (благоприятства или не развитието на общината)	2.25
	Климат (благоприятства или не развитието на общината)	5.75
	Почви (благоприятстват или не развитието на общината)	8
	Наличие или отсъствие на водни ресурси	6.25
	Наличие или отсъствие на достатъчно горски ресурси и политика по опазването им	6
	Наличие или отсъствие на полезни изкопаеми	5.5
Демографска	Възрастова структура на населението	6.5
	Естествен прираст	8
	Миграционни процеси	7

	Урбанизация на населените места и отражението ѝ върху развитието на общината	7
Инфраструктурна	Транспортна инфраструктура – състояние на националните и регионални транспортни артерии. Капацитет и използваемост.	5.5
	Комуникационна инфраструктура – пощи, далекосъобщения, радио и телевизионни мрежи	6.5
	Състояние на В и К мрежата и качество на обслужването	7.25
	Мелиоративни съоръжения – наличност и състояние	6
	Енергийни мрежи – наличност и състояние	7
Отраслова среда	Развитие на промишлеността в района	6.5
	Развитие на селското стопанство	6.5
	Развитие на услугите	8
Институционална среда	Състояние на неправителствения сектор	4.5
	Състояние на бизнес-структурите – икономическо състояние, стабилност, отношение към местната власт, намерения за дългосрочно пребиваване в района	6
	Състояние на правораздавателните институции, охранителни организации и др.п. и отношението им към общината	6.75
Културна среда	Качество на нормативната уредба в областта на културата	6.25
	Държавна политика в областта на културата – подпомагане, финансиране, инвестиции	6.5
	Културно и образователно равнище на населението. Степен на задоволеност на културните потребности.	6.25
Екологична среда	Национална политика в областта на екологията и отражението ѝ върху състоянието на общините – функции на органите, системи за мониторинг и контрол, ефективност на мерките	6.5
	Наличие и достъпност на национални и международни програми за финансиране на общински проекти в областта на екологията	6.25
	Наличие на транс гранични замърсявания	7
	Степен на съдействие от страна на обществото по отношение спазването на екологичните норми	5.5
Средна оценка на външните фактори		6,62

SWOT- анализът на външните фактори има за цел да оцени влиянието на околната среда в която функционира общината, като очертае, от една страна благоприятните възможности и, от друга – потенциалните заплахи, които тя ще изпитва чрез въздействието на неблагоприятните фактори.

Външните фактори, съгласно възприетата методика, могат да се групират като:

- Благоприятни външни възможности
- Външни заплахи

Видна от таблицата е ниската оценка на външните фактори. При средна оценка 6,62 външните въздействия спрямо общината, би следвало да се отнесат в категорията „външни възможности“.

2. Експертна оценка на влиянието на вътрешни фактори върху развитието на Община Любимец в периода 2014-2020 г.

Характеристики на общината	ВЪТРЕШНИ ФАКТОРИ	Оценки от 1 до 10
Степен на използване на природно-географския потенциал на общината	Степен на използване на почвено-климатични предпоставки за развитие на отраслите на икономиката	8.25
	Използване и опазване на водните ресурси на общината	8
	Използване, опазване и възпроизводство на горските ресурси	7

ната	Степен на използване на полезните изкопаеми	3.25
Развитие на икономиката	Икономическо състояние на предприятията от общината – рентабилност, производителност, конкурентоспособност, перспективи	7.5
	Състояние на материалната база на предприятията	6.25
	Успешност на приватизацията – състояние на приватизираните предприятия	4
	Развитие на разнообразни форми на обществено-частно партньорство	2.5
	Развитие на частния бизнес и на малките и средни предприятия	6.5
	Ефективно управление на общинските търговски дружества	4.5
	Наличие на разнообразни форми на сдружения на бизнес структурите като търговски камари, палати, комитети и др. и партньорството им с общинската администрация	4.75
	Състояние на селскостопанските кооперации и фирми – финансова стабилност, инвестиционна активност, продукция	5.25
Финансова политика	Качество на бюджетния процес – ориентирането му към стратегическите цели, използване на съвременни форми за разработване, привличане на обществеността	6.5
	Наличие на действаща и адекватна система за финансово управление и контрол	7.75
	Наличие на методики за остойностяване на публичните услуги и прилагането им при определяне на местните такси и цени на услуги. Въвеждане на общински стандарти за финансиране на общинските дейности	7.75
	Потенциал за увеличаване размера на местните приходи	5.75
	Тенденции в събираемостта на местните приходи	7.25
	Оценка на инвестиционните възможности на общинския бюджет	6.25
	Привличане на средства от алтернативни приходоизточници – съвместни обществено-частни инициативи, лизинг, банкови и облигационни заеми и ефекта върху общинския бюджет	5.75
	Наличие на не разплатени разходи	6.25
Благоустройство и комунално стопанство	Степен на инвестиционна активност на общината в областта на благоустройството и комуналното стопанство	6.5
	Състояние на между селищната пътна мрежа	7.25
	Състояние на уличната мрежа	4,00
	Състояние на междублоковите пространства	6.25
	Състояние на вертикалната планировка и пешеходните зони	6.5
	Състояние на ВиК мрежата	7.75
	Състояние на чистотата	7.75
Развитие на здравеопазването в общината	Достатъчност на лекарските практики в до болничната помощ	7.75
	Степен на покритост на населените места с лекарски и стоматологични практики	8.5
	Осигуреност на лекарските практики със съвременна амбулаторна апаратура, екипировка и компютри	8
	Физическо състояние на сградния фонд и оборудването на болничните заведения и на транспортните средства	8
	Съвременност на апаратурата в болничните заведения	7.25
	Степен на използваемост на легловата база в болничните заведения	7.5
	Степен на осигуреност на болничните заведения със специалисти	8
	Достатъчност на средствата по линия на клиничните пътеки и възможности за генериране на собствени приходи	7.75
Развитие на образованието в общината	Състояние и използваемост на сградния фонд в образованието	8
	Физическо състояние на оборудването	8.5

	Квалификация на педагогическия персонал	6.5
	Успешност на мерките за реструктуриране на общинската училищна мрежа и повишаване качеството на образователния процес	8.5
	Наличие на общински програми за развитие на образованието	8
	Финансова издръжка, достатъчност на средствата по линия на държавните стандарти за издръжка на образованието	9
Състояние на културата	Физическо състояние на материалната база в културата	7.75
	Квалификация на персонала, работещ в областта на културата	8
	Финансова осигуреност и възможност за генериране на собствени приходи на културните заведения	6.75
	Наличие на визия за бъдещето и на общински програми за развитие на културата в общината	7.5
	Международни и национални изяви и признание на културните състави	7.5
Развитие на социалните дейности в общината	Степен на застъпеност на социалните дейности в населените места от общината – социален патронаж	7.25
	Възможност за достъп на инвалидите до обществени места	6.5
	Състояние на сградния фонд в специализираните домове за възрастни хора	6
	Наличие или отсъствие на етническо напрежение в общината	6.25
	Равнопоставеност на половете	7.75
	Възможност за достъп на инвалиди до обществени места	7
	Наличие на спортни бази в общината, съответствието им на съвременните норми и изисквания и степен на натовареност	8
	Наличие на програми за подпомагане на масовия спорт и туризъм	8.5
	Регистрирани спортни изяви и спечелени престижни награди	8
Екологично състояние на общината	Адекватност на общинската програма по опазване на околната среда	6.75
	Организация на дейностите по събиране и обработка на ТБО. Състояние на сметищата в общината по оценки и стандарти на РИОСВ. Успешност на мерките по ограничаване и ликвидиране на нерегламентираните сметища. Обоснованост/ достатъчност на таксата за събиране и обработка на ТБО	7.5
	Качество на въздуха, почвата, водите	6.25
	Шумово замърсяване	6
	Радиационен фон	6
	Наличие на големи замърсители	5.5
	Наличие и състояние на защитените територии	5.25
	Състояние на пречиствателните съоръжения за отпадни води	5.75
	Реализиране на програми за енергийна ефективност	7
	Средна оценка на вътрешните фактори	6,83

SWOT- анализа на вътрешните фактори, има за цел да оцени силните и слаби страни в нейното развитие.

При средна оценка на вътрешните фактори 6,83 и максимален бал 10, очевидно комплексната оценка на състоянието на вътрешните фактори говори за умерен оптимизъм.

Комбинацията между външните въздействия и вътрешните фактори очертават множество комбинации, най-съществените от които са:

- съчетание на благоприятни възможности със силни вътрешни фактори
- съчетание на благоприятни възможности с вътрешни слабости
- съчетание на външни заплахи със силни вътрешни фактори.
- съчетание на външни заплахи с вътрешни слабости

Тъй като на лице е винаги действащата двойца „външни въздействия/вътрешни фактори“, в следващите раздели е изготвен тематичен SWOT анализ на общото състояние на общината, като факторите на въздействие са групирани, съобразно възприетото сепариране на нейните ресурси, а именно:

- SWOT анализ на природните ресурси (външни и вътрешни фактори)
- SWOT анализ на човешките ресурси и социалната среда (външни и вътрешни фактори)
- SWOT анализ на стопанските ресурси (външни и вътрешни фактори)
- SWOT анализ на териториалните ресурси (външни и вътрешни фактори)

2.7.1. ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ И ЕКОЛОГИЯ

Като цяло, природните ресурси, в качеството си на външни фактори се оценява като сравнително благоприятни – при максимална балова оценка 10, средната оценка на въздействието на външните фактори е 4,20.

Таблица 20.

ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО - ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ И ЕКОЛОГИЯ - ВЪНШНИ ФАКТОРИ

Релеф – благоприятства (+) или не (-) за развитието на общината	6,3
Климат – благоприятства (+) или не (-) развитието на общината)	5.75
Почви – благоприятстват (+) или не (-) развитието на общината)	8
Наличие (+) или отсъствие (-) на водни ресурси	6.25
Наличие или отсъствие на достатъчно горски ресурси и политика по опазването им	6
Наличие или отсъствие на полезни изкопаеми	5.5
Национална политика в областта на екологията и отражението ѝ върху състоянието на общините – функции на органите, системи за мониторинг и контрол, ефективност на мерките	6.5
Наличие и достъпност на национални и международни програми за финансиране на общински проекти в областта на екологията	6.25
Наличие (-) или отсъствие (+) на транс гранични замърсявания	7
Степен на съдействие от страна на обществото по отношение спазването на екологичните норми	5.5
Средна оценка на външните фактори	6,30

Релефът е подходящ за развитието на всички човешки дейности, в т.ч. икономически дейности и обитаване в централната част на общината, без резки издигания, препятстващи транспортната достъпност, едновременно с това разнообразен, с необходимите предпоставки за развитието и на отидна. Почвите са предимно от IV бонитетна група, изложени на ерозия, но с добри възможности за зърнени и технически култури. Подходящи за зеленчукопроизводство са алувиалните почви по поречието на р.Марица, но те имат ограничено разпространение. Наличните водните ресурси са благоприятни за развитието на поливно земеделие, но състоянието на съответната инфраструктура е в лошо състояние. Горските насаждения заемат близо 35% от територията и са предимно с екологична насоченост. Климатичните условия са сравнително благоприятни, с характерни дискомфортни проявления през лятото. На територията на общината не се извършва добив на промишлени количества полезни изкопаеми.

Таблица 21.

ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО - ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ И ЕКОЛОГИЯ – ВЪТРЕШНИ ФАКТОРИ

Степен на използване на почвено-климатични предпоставки за развитие на отраслите на икономиката	8.25
Използване и опазване на водните ресурси на общината	8
Използване, опазване и възпроизводство на горските ресурси	7
Степен на използване на полезните изкопаеми	3.25

Адекватност на общинската програма по опазване на околната среда	6.75
Организация на дейностите по събиране и обработка на ТБО. Състояние на сметищата в общината по оценки и стандарти на РИОСВ. Успешност на мерките по ограничаване и ликвидиране на нерегламентираните сметища. Обоснованост/ достатъчност на таксата за събиране и обработка на ТБО	7.5
Качество на въздуха, почвата, водите	6.25
Шумово замърсяване	6
Радиационен фон	6
Наличие на големи замърсители	5.5
Наличие и състояние на защитените територии	5.25
Състояние на пречиствателните съоръжения за отпадни води	5.75
Реализиране на програми за енергийна ефективност	7
Средна оценка на вътрешните фактори	6,35

От извършената оценка по отношение на степента на използване на наличните природни ресурси, и екологичното състояние, в качеството им на вътрешни фактори, при получената средна оценка от 6,35, отнесена към максималната балова оценка – 10, е видно, че са налице рационално използвани възможности за развитието на общината.

Комбинацията на външните въздействия и вътрешните фактори, по отношение на оползотворяването на наличните природни ресурси, показва следните съотношения:

Таблица 22.

SWOT АНАЛИЗ НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ

СИЛНИ СТРАНИ	ВЪЗМОЖНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • традиции в селското стопанство, лозарство, трайни насаждения, производство на дини • ранно зеленчукопроизводство • наличие на пасища върху непродуктивни земи • 35% от територията – гори с екологична насоченост • изградени мрежа от язовири • безопасни планински маршрути, съчетани с водни площи подходящи за седмичен отдих • съхранена околна среда • стратегическо местоположение на Е-80 и близост до границата с Турция и Гърция 	<ul style="list-style-type: none"> • пълноценно използване на добрите природо-географски условия за развитие на интензивно селско стопанство, лозарство – екологично чиста продукция • развитие на животновъдство (овце и кози) – квоти за РБългария • развитие на поливно земеделие • привличане на инвестиции в земеделието, и туризма за комплексно социално-икономическо развитие • създаване на алтернативна заетост
СЛАБИ СТРАНИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none"> • надребнена собственост върху земята • липса на пазар за продукцията, ниски изкупни цени • разрушена инфраструктура за напояване • липса на туристическа инфраструктура • не ефективно използване на възможностите за финансиране от алтернативни приходоизточници за развитието на селското стопанство 	<ul style="list-style-type: none"> • недостиг на финансови средства за интензивно земеделие • изоставени земеделски земи – ерозия • наводнения от неподдържани язовири • депопулация на населените места, поради липса на заетост • влошаване на инвестиционната активност поради негативни икономически индекси

Негативните тенденции и непълноценното използване на наличните ресурси и природо-географски условия, пораждаат необходимостта от провеждане на мерки за промени във формата на стопанисване на земеделската земя, които да доведат до създаване на по-едри съвременни стопанства, насърчаване на кооперирането между местните производители, чрез подпомагане на клъстерирането и предоставянето на подкрепа на веригите за реализация на продукцията. Необходимо е да се предприемат мерки относно подкрепа за развитието на различни видове туризъм, разнообразяване на престоя на посетителите и информационна обезпеченост за предлаганите възможности за туризъм.

2.7.2. ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ И СОЦИАЛНА СРЕДА

Външните фактори, които влияят на социалната среда, се оценяват като неблагоприятни, поради повсеместните проблеми – демографски срив, увеличаване на безработицата, влошаване на качеството на медицинското обслужване, ниските доходи, недостатъчните грижи за възрастните хора. Като благоприятни се определят възможностите за финансиране с външни за общината финансови средства, основно по програмите от Европейския съюз.

Таблица 23.

ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ И СОЦИАЛНАТА СРЕДА - ВЪНШНИ ФАКТОРИ

Равнище на доходите в страната и региона	7.25
Образователна система – нормативна база, състояние, успешност на реформите	7.5
Система на здравеопазването – нормативна база, състояние, успешност на реформите	7.5
Развитие на обществените услуги – качество, достъпност, обхват	7.25
Качество на битовата среда – осигуреност с жилища, състояние на жилищния фонд	7
Качество на работната среда – наличие на норми и регулаторни механизми	7
Наличие или отсъствие на етническо напрежение и конфликти в страната и района. Държавна политика в областта на етническата толерантност	7
Държавна политика в областта на равнопоставеността на половете	5.75
Средна оценка на външните фактори	7,03

Като най-значим неблагоприятен вътрешен фактор за общината, е демографската ситуация. Наблюдава се трайна тенденция на влошаване на демографските показатели – отрицателен естествен прираст, застаряване на населението, механичен отлив към райони и големи градове с по-добри икономически и социални възможности. Негативно влияние оказват и тенденциите за повишаване на безработицата и намаляване на заетостта.

Таблица 24.

ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ И СОЦИАЛНАТА СРЕДА - ВЪТРЕШНИ ФАКТОРИ

Степен на застъпеност на социалните дейности в населените места от общината – социален патронаж	7.25
Възможност за достъп на инвалидите до обществени места	6.5
Състояние на сградния фонд в специализираните домове за възрастни хора	6
Наличие или отсъствие на етническо напрежение в общината	6.25
Равнопоставеност на половете	7.75
Възможност за достъп на инвалиди до обществени места	7
Наличие на спортни бази в общината, съответствието им на съвременните норми и изисквания и степен на натовареност	8
Наличие на програми за подпомагане на масовия спорт и туризъм	8.5
Регистрирани спортни изяви и спечелени престижни награди	8
Средна оценка на външните фактори	7,25

Недобро е състоянието на социалната среда. Възможностите за социален живот са ограничени в селата и съществуват в известна степен в общинския център, където е лична и съответната материална база. Общата оценка от 7,25 показва необходимостта от значителни усилия за подобряване на социалната среда, въпреки значителния брой спечелени и реализирани проекти през изминалия програмен период. Необходимо е предприемане на мерки за лобиране пред висшестоящи организации, вертикална интеграция с национални и регионални структури; пълноценно използване на средствата от ЕС за подоб-

ряване на условията, подобряване на социалната инфраструктура и качеството на човешките ресурси.

Таблица 25.

SWOT АНАЛИЗ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ И СОЦИАЛНАТА СРЕДА

СИЛНИ СТРАНИ	ВЪЗМОЖНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • благоприятна за естественото възпроизводство и трудовото участие полово структура; • хармонични етнически взаимоотношения за живот въпреки дяла на ромската етническа група; • сравнително добро образователно равнище на населението в общинския център • устойчивост в развитието на образователната система чрез създаване на оптимална мрежа от учебни заведения • устойчиво развитие на социални услуги в общността • добре изградена и реновирана материална база в образованието (училища и детски градини) и детски ясли 	<ul style="list-style-type: none"> • задържане на населението в селата и ограничаване на обезлюдяването и подобряване на достъпа до заетост, чрез насърчаване на социалното включване чрез местни инициативи и проекти; • интегриране на ромската група, чрез пълноценно използване на алтернативни европейски средства; • ефективен избор на изучаваните професии за обвързването им с изискванията на пазара на труда • внедряването на добри практики в сферата на социалните услуги и образованието чрез междуобщинско партньорство и транс гранично сътрудничество;
СЛАБИ СТРАНИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none"> • отрицателен естествен прираст и отрицателен миграционен баланс; • намаляване на броя на икономически активното население, задълбочаване на процеса на застаряване на населението, намаляване на броя на учениците, учителите и училищата; • ниска средна работна заплата, увеличаване на равнищата на безработица, • липса на алтернативни форми за запълване на свободното време в селата 	<ul style="list-style-type: none"> • задълбочаване на отрицателния миграционен баланс, демографския срив; • прекъсване на здравно осигурителните права и ограничаване на достъпа до здравеопазване; • намаляването на темповете на икономическото развитие – повишаване на равнището на безработицата • увеличаване дела на лицата без здравно осигурителни вноски – увеличаване на социалните разходи за тях;

2.7.3. СТОПАНСКИ РЕСУРСИ

Влиянието на външните фактори за развитието на икономиката в община Любимец, се оценяват като неблагоприятни. Влияние оказва, както световната икономическа криза, така и сравнително скромния дял на общината в социално-икономическия комплекс на областта. Като положителни външни фактори/възможности се оценяват подходящите природо-климатични условия за развитие на аграрния сектор, както и ясно изразената тенденция, благоприятствана и от местоположението на общината в ясно изразен урбанистичен коридор (E80), за развитието на третичния сектор.

Таблица 26.

ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА СТОПАНСКИЯ СЕКТОР - ВЪНШНИ ФАКТОРИ

Състояние на макроикономическата среда - ръст на БВП, инвестиционна активност, инфлация	6
Достъп до кредити, данъчни облекчения за бизнеса	7.25
Равнище на трудовата заетост и безработица в страната и региона	7.5
Рентабилност и производителност на труда на предприятията от страната и региона. Конкурентоспособност.	7
Развитие на промишлеността в района	6.5
Развитие на селското стопанство	6.5
Развитие на услугите	8

Средна оценка на външните фактори	6,34
--	-------------

Сравнително добрата средна оценка за влиянието на външните фактори показва, че неблагоприятното им влияние в общината е сравнително ограничено и вътрешното икономическото състояние, за разлика от повечето общини в страната, където определеното е „упадък“, тук по-подходящите определения са „застой, съчетан с умерен оптимизъм“.

Тази констатация се потвърждава от динамиката на основните икономически показатели, които показват тенденция към подобрене, в сравнение с 2007. Разбира се, съществува едно голямо „но“ и то е свързано с развитието на вторичния сектор (промишлеността), където спадът е най-чувствителен.

Основен проблем, както и в национален мащаб, е понижаването на заетостта и доходите на населението, което дава отражение на неудовлетвореност и върху оценките за въздействието на вътрешните фактори върху развитието на икономиката – 5,16, при максимална балова оценка – 10.

Таблица 27.

ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ИКОНОМИЧЕСКИЯ СЕКТОР – ВЪТРЕШНИ ФАКТОРИ

Икономическо състояние на предприятията от общината – рентабилност, производителност, конкурентоспособност, перспективи	7.5
Състояние на материалната база на предприятията	6.25
Успешност на приватизацията – състояние на приватизираните предприятия	4
Развитие на разнообразни форми на обществено-частно партньорство	2.5
Развитие на частния бизнес и на малките и средни предприятия	6.5
Ефективно управление на общинските търговски дружества	4.5
Наличие на разнообразни форми на сдружения на бизнес структурите като търговски камари, палати, комитети и др. и партньорството им с общинската администрация	4.75
Състояние на селскостопанските кооперации и фирми – финансова стабилност, инвестиционна активност, продукция	5.25
Средна оценка на външните фактори	5,16

Таблица 28.

SWOT – АНАЛИЗ НА СТОПАНСКИТЕ РЕСУРСИ

СИЛНИ СТРАНИ	ВЪЗМОЖНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> •традиции в земеделието, лозарството и зеленчукопроизводството; •конкурентно предимство - екологично чиста продукция; •запазена производствена структура – подотрасли: текстилна и хранително-вкусова промишленост, машиностроене; •тенденция към нарастване на икономическите показатели в сектор „услуги“; •заявени намерения за технологично обновяване и увеличаване на производството. 	<ul style="list-style-type: none"> •развитие на алтернативно земеделие; •развитие на животновъдството •превръщане на общината в привлекателен център за инвестиции в производството, преработката и търговията на селскостопанска продукция; •ускорено развитие на третичния сектор (услуги, ресторантьорство) и туризма; •привличане на инвестиции в аграрния сектор, преработвателната промишленост и туризма
СЛАБИ СТРАНИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none"> •надребнена собственост върху земята •ниски доходи от селското стопанство - обем за самозадоволяване; •липса на условия за развитие на фермерство от европейски вид; •амортизирани производствени зони, непривлекателни за нови инвестиции. 	<ul style="list-style-type: none"> •Нестабилни стопански структури в селското стопанство, ниско ниво на научно обслужване; •Недостиг на инвестиционен капитал за обновяване и разширяване на производствата; •липса на квалифицирана работна сила в съответствие на пазара на труда; •социално-икономически упадък на селата – обезлюдяване – запустели земи

ДОГОВОР ЗА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ МЕЖДУ ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ И МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ, ПРОЕКТ № 13-13-117/2013, „МЕХАНИЗМИ ЗА МОНИТОРИНГ, КОНТРОЛ И ОЦЕНКА ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКИ ПОЛИТИКИ В ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ, ФИНАНСИРАН ПО ОП „АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ“

2.7.4. ТЕРИТОРИАЛНИ РЕСУРСИ И ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА

Териториалните ресурси на общината, като местоположение, природна даденост, площоразпределение, селищна мрежа и изграденост на материалната среда за развитието на основните човешки дейности – труд, обитаване, отдих, обслужване и обезпеченост на връзките между тях чрез техническата инфраструктура, се оценяват като сравнително благоприятни. Като външни фактори, те получават и най-високата балова оценка – 6,54.

Таблица 29.

ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ТЕРИТОРИАЛНИТЕ РЕСУРСИ И ТИ – ВЪНШНИ ФАКТОРИ

Урбанизация на населените места и отражението ѝ върху развитието на общината	7
Транспортна инфраструктура – състояние на националните и регионални транспортни артерии. Капацитет и използваемост.	5.5
Комуникационна инфраструктура – пощи, далекосъобщения, радио и телевизионни мрежи	6.5
Състояние на В и К мрежата и качество на обслужването	7.25
Мелиоративни съоръжения – наличност и състояние	6
Енергийни мрежи – наличност и състояние	7
Средна оценка на външните фактори	6,54

Като най-благоприятно външно въздействие се оценява преминаването на Европейски инфраструктурен коридор № 10, представен в общината с магистрала „Марица“ (Е80) и ЖП линията Ниш – София – Пловдив – Свиленград – Истанбул, първата напълно завършена в границите на общината, втората в процес на усилен реконструкция. Благодарение на тази урбанизационна ос, прилежащата ѝ територия, вкл. град Любимец, попада в т.н. „Зона за интензивно развитие“ – това е зоната с най-голям потенциал за развитие в Р.България. Наред с този урбанизационен коридор, в процес на утвърждаване е втори, локален – напречен коридор – Ивайловград (ГКПП - Славеево) – яз. Ивайловград – Любимец – ГКПП Лесово (Бургас). Всички пътища от републиканската пътна мрежа са в добро техническо състояние. Добре обезпечена са и външните мрежи на техническата инфраструктура – електроснабдителни и телекомуникационни.

Таблица 30.

ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ТЕРИТОРИАЛНИТЕ РЕСУРСИ И ТИ – ВЪТРЕШНИ ФАКТОРИ

Степен на инвестиционна активност на общината в областта на благоустройството и комуналното стопанство	6.5
Състояние на между селищната пътна мрежа	7.25
Състояние на уличната мрежа	4,00
Състояние на междублоковите пространства	6.25
Състояние на вертикалната планировка и пешеходните зони	6.5
Състояние на ВиК мрежата	7.75
Състояние на чистотата	7.75
Средна оценка на вътрешните фактори	6,57

Оценката на въздействието на вътрешните фактори – териториални ресурси и състояние на техническата инфраструктура, също е добра – 6,57, при максимален бал - 10. Най-ниска оценка получава състоянието на уличната мрежа и в града, но най-вече в селата, където освен разбитата асфалтова настилка и липса на тротоари, има и неблагоустроени улици. Нерешени са проблемите с канализацията, както в града, където изградеността е само 30%. Градът няма и ПСОВ, но има частична проектна готовност (ППпр). Всички населени места са водоснабдени, което е причина за добрата оценка, но водопроводната мрежа е амортизирана.

Таблица 31.

ДОГОВОР ЗА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ МЕЖДУ ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ И МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ, ПРОЕКТ № 13-13-117/2013, „МЕХАНИЗМИ ЗА МОНИТОРИНГ, КОНТРОЛ И ОЦЕНКА ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКИ ПОЛИТИКИ В ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ, ФИНАНСИРАН ПО ОП „АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ“

SWOT АНАЛИЗ НА ТЕРИТОРИАЛНИТЕ РЕСУРСИ И ТЕХНИЧЕСКАТА ИНФРАСТРУКТУРА

СИЛНИ СТРАНИ	ВЪЗМОЖНОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> •важен опорен пункт на надлъжни урбанистични връзки Европа – Азия, възел на регионални напречни връзки; •развита селищна мрежа със силно изявен център и оформяща се система опорни пунктове за равномерно и устойчиво териториално развитие •изградена Републиканска пътна мрежа - добра транспортна достъпност •развита енергийна система със свободен капацитет за бъдещи консуматори; •осигуреност с телекомуникации и покритие с мобилни връзки; •всички населени места са водоснабдени; 	<ul style="list-style-type: none"> •оползотворяване на местоположението на общината – „Врата на Европа“; •ползване на средства по линия на трансгранично сътрудничество •изграждане на туристическа край пътна инфраструктура •ползване на наличните рекреационни ресурси- потенциал за разнообразни туристически продукти– селски, винен, екологичен •наличие на териториални възможности – терени и свободен сграден фонд подходящ за адаптиране към нуждите на туризма
СЛАБИ СТРАНИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none"> •липса на устройствена готовност на всички нива – няма ОУПО, остарели ПУП; •не добро състояние на сградния фонд •лошо състояние на уличната мрежа и благоустройството на пешеходните пространства и тротоари; •остаряла водоносна система – голям процент загуби на вода, големи енергийни разходи; •не доизградена канализационна мрежа в общинския център, няма ПСОВ 	<ul style="list-style-type: none"> •Липсва план за оползотворяване на урбанистичните коридори, контактни зони и инвестиционни полета •Опасност от депопулация на малките населени места – разрушаване на изграденост и инфраструктура •Не привлекателна селищна среда •Липса на финансови средства за устойчиво урбанизиране на територията •Липса на инвеститорски интерес

Обобщеният извод от оценките за външните и вътрешни фактори за устойчиво развитие на териториалните ресурси и техническата инфраструктура от SWOT-анализа показва, че най-удачни за общината са стратегиите на инвестиране и въвеждане на иновации за подобряване на урбанизираната среда и техническата инфраструктура.

III. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА - 2014-2020

3.1. СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА ЗА ПРИЕМСТВЕНОСТ, ПЛАНИРАНЕ И ПРОГРАМИРАНЕ НА РАЗВИТИЕТО НА ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ 2014 – 2020

Като документ за стратегическо планиране и устойчиво развитие на местно ниво, ОПР Любимец, е разработен в съответствие с предвижданията на Областната стратегия за развитие на област Хасково, Южен централен район за планиране, Национална стратегия за регионално развитие, стратегия „Европа 20-20“, при приемственост и надграждане на предвижданията на ОПР 2007-2013 и на секторните местни стратегии.

• Съответствие със стратегия „Европа 20-20“

Европейската регионална (кохезионна) политика за периода 2014-2020, е насочена към създаването на работни места, конкурентоспособността, икономическия растеж, подобряване качеството на живот и устойчиво развитие, чрез постигане на следните тематични цели:

1. Научни изследвания и иновации
2. Информационни и комуникационни технологии
3. Конкурентоспособност на малките и средни предприятия
4. Преход на икономика с ниски емисии на въглероден диоксид
5. Приспособяване към изменението на климата, предотвратяване и управление на рисковете.
6. Опазване на околната среда и ефективност на ресурсите
7. Устойчив транспорт и отстраняване на затрудненията в ключови мрежови инфраструктури
8. Заетост и подпомагане на мобилността на работната сила
9. Социално приобщаване и борба с бедността
10. Обучение, умения и учене цял живот
11. Изграждане на институционален капацитет и ефективни държавни администрации.

Извършените анализи на ситуацията в общината, направените изводи от развитието през предходния програмен период и проведените дискусии в обществените форуми, форумират извода, че в стратегията за развитие на община Любимец, усилията следва да бъдат насочени към тематични цели 3, 6 и 7 ÷ 11.

В стратегия „Европа 20-20“ са отбелязани пет стратегически цели, с техните количествени индикатори за постигането им:

1. Трудова заетост (работа за 75% от трудовите ресурси)
2. Научно изследователски разработки и иновации (3% от БВП на ЕС)
3. Климатични промени и енергия (намаление с 20% на парниковите газове, 20% добив на енергия от ВЕИ, 20% увеличение на енергийната ефективност)
4. Образование (под 10% напускане на училище, 40% от 30-34 годишните с висше образование)
5. Бедност и социално изключване.

ОПР Любимец, както за периода 2007-2013, чрез принципа за приемственост и надграждане - така и за новия програмен период 2014-2020, е насочен към постигането на цели 1, 3, 4 и 5.

• Съответствие с Националната програма за развитие „България 2020“

НПР „България 20-20“ е в пълно съответствие със стратегията „Европа 20-20“ и служи при разработването на програмни документи за целите на достъпа до конкретен финансов ресурс. Програмата поставя постигането на следните основни цели:

1. Повишаване на жизнения стандарт чрез конкурентноспособно образование и обучение, създаване на условия за качествена заетост, социално включване и гарантиране на достъпно и качествено здравеопазване.

2. Изграждане на инфраструктурни мрежи, осигуряващи оптимални условия за развитието на икономиката и качествена и здравословна околна среда за населението.

3. Повишаване на конкурентоспособността на икономиката чрез осигуряване на благоприятна бизнес среда, прилагане на иновативни решения и повишаване на резултатната ефективност.

При изпълнението на заложените в Общинския план за развитие 2014-2020, цели, приоритети и мерки, се очакват резултати в подобряване на качеството на образованието, инфраструктурната обезпеченост, намаляването на бедността и социалното включване.

Косвен ефект, поради ограничените възможности за влияние върху конкурентоспособността и иновациите ще имат усилията за създаване на благоприятна бизнес среда, в т.ч. чрез подобряване на административния капацитет и прилагането на „меки мерки“ за стимулиране на инвестициите и инвеститорите.

• Съответствие с Регионалния план за развитие на Южен централен район

В Регионалния план за развитие на Южен централен район са заложили следните стратегически цели:

1. Икономическо сближаване в национален и вътрешно регионален план базирано на щадящо/еколого съобразно ползване на собствени ресурси

2. Социално сближаване и намаляване на между областните неравенства чрез инвестиции в човешкия капитал и социална инфраструктура

3. Развитие на трансгранично и транснационално сътрудничество в принос на икономическото и социалното развитие и сближаване

4. Балансирано териториално развитие чрез укрепване на градовете-центрове, подобряване свързаността в района и качеството на средата в населените места

Заложените в ОПР Любимец дейности, са пряко свързани с постигането на посочените стратегически цели.

• Съответствие с областната стратегия на област Хасково

Областната стратегия за развитие на област Хасково осигурява съответствие с целите и приоритетите на Регионалния план за развитие на Южния централен район, в който се намира областта и същевременно формулира стратегически насоки за разработване на Общинските планове за развитие за периода 2014-2020 г.

Стратегическите цели за развитие на област Хасково в периода 2014 – 2020 година са следните:

1. Икономическо сближаване на областно и регионално ниво чрез използване на собствения потенциал.

2. Социално сближаване и намаляване на различията между общините и с другите области чрез инвестиции в човешкия капитал и социалната инфраструктура.

3. Балансирано териториално развитие чрез укрепване на градовете-центрове, подобряване свързаността в областта и качеството на средата в населените места.

4. Развитие на трансгранично и транснационално сътрудничество в принос на икономическото и социалното развитие и сближаване.

5. Запазване и подобряване качествата на околната среда чрез интегриране на глобалните екологични цели и развитие на екологичната инфраструктура.

Формулираните стратегически цели са в тясно съответствие с целите на Националната стратегия за регионално развитие на Република България 2012-2022 г., с Националната програма за развитие: България 2020, Регионалния план за развитие на Южен Централен район 2014-2020 г. и Националната концепция за пространствено развитие 2013 – 2025 г

• **Приемственост с Общински план за развитие на община Любимец 2007-2013**

ОПР Любимец 2014-2020 е разработен в съответствие, и като естествено продължение, и като надграждане на ОПР 2007-2013, с главна цел: устойчиво и балансирано развитие на общината, при рационално ползване на ресурсите, подобряване качеството на живот при опазване на околната среда.

Главната цел на общинския план за развитие бе планирана да се постигне чрез последователно осъществяване на следните стратегически цели:

1. Развитие и усъвършенстване на инфраструктурата
2. Екологична обстановка, развитие на спорта и туризма
3. Развитие на икономика базирана на местни суровини
4. Регионално и трансгранично сътрудничество
5. Устройство на територията

В настоящия Общински план за развитие – 2014-2020, са развити запазилите се като актуални идеи и приоритети за подобряване на ситуацията в общината, мотивирани и от основните изводи, оценки и препоръки на Междинната оценка и изготвената в процеса на разработване Последващата оценка за изпълнението на ОПР за предходния период.

• **Приемственост с приети секторни стратегически документи**

Настоящата стратегическа рамка е хармонизирана с приоритетите и целите на следните местни секторни стратегически и планови документи:

1. Актуализирана стратегия за развитие на социалните услуги в община Любимец – 2011-2015 г.;
2. Стратегия за управление на околната среда в община Любимец – 2012-2015 г.;
3. Общинска програма за закрила на детето- 2010-2013 г.;
4. Програма за управление на отпадъците в община Любимец – 2009-2013 г.;
5. Програма за развитие на читалищната дейност в община Любимец;
6. Основни програми за управление на община Любимец – 2011-2015 г.

3.2. ПРИНЦИПИ ПРИ РАЗРАБОТВАНЕТО НА ПРИОРИТЕТИТЕ И ЦЕЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОПР 2014-2020

Изготвянето на стратегическия документ, съдържащ приоритетите, целите и мерките за развитие на общината за следващия програмен период, е хармонизирано със затвърдените принципи на стратегическо планиране на местното развитие, основни, от които са:

- Обвързаност на планираните мерки по между си за съвместно подобряване на местното развитие
- Съответствие с принципите и правилата за прилагане на структурните инструменти в областта на регионалната политика на ЕС
- Координация и съгласуваност с европейските, националните и местните политики за конкуренция, опазване и подобряване на околната среда и равните възможности

- Информираност и публичност на процесите на планиране и програмиране, финансиране, изпълнение, наблюдение и оценка в областта на интегрираното регионално и местно развитие
- Съфинансиране и допълняемост на местните собствени финансови ресурси за развитие със средства от държавния бюджет, фондовете на ЕС и други публични и частни източници
- Концентрация на усилията, човешките ресурси и финансовите средства за осъществяване на набелязаните в стратегията цели
- Отвореност за допълнения и адаптивност на стратегическите намерения към бързо променящите се условия на средата, в която ще се реализира стратегията
- Партньорство между всички институции, заинтересовани лица и структури на гражданското общество в процеса на реализиране на стратегическите намерения.

3.3. ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕ

Визията за развитие на община Любимец, в рамките на ОПР, е изведена и мотивирана на базата на разработения "SWOT – АНАЛИЗ" на "Аналитичните сектори", обхващащи природния, социално-икономическия и устройствен статус на общината:

- Сектор "Природни ресурси"
- Сектор "Човешки ресурси"
- Сектор "Стопански ресурси"
- Сектор "Териториални ресурси",
- Сектор "Техническа инфраструктура"
- Административен капацитет

Визията за развитие е съобразена с изпълнението на стратегическите цели и приоритети на ОПР 2007 – 2013, постигнати и непостигнати цели, измененията в икономическата среда, различните разработки правени в последните години от Общинската администрация. Всички те осветляват с високо ниво на компетентност различни проблеми, аспекти и отрасли на социално-икономическата действителност на общината, както и опазването и развитието на местните ресурси, така и на разработените локални стратегии и програми, касаещи различни аспекти на общинското развитие.

Въз основа на задълбочен анализ на огромно количество информация, касаеща основните аспекти на социално икономическия живот на общината, както и проблемите свързани със средата за живота на хората, и в резултат на координираните действия с Общинската администрация и дискусиите и резултатите от тях, с формираните фокус групи, беше постигнат консенсус по Визията за развитие на Община Любимец и бяха формулирани изложените по-долу стратегически цели и приоритети .

Визията за развитие на община Любимец в следващите 8-10 години гласи така:

**«ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ – РАЙОН ЗА ИНТЕНЗИВНО РАЗВИТИЕ НА
ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ПРЕРАБОТВАТЕЛНАТА ПРОМИШЛЕНОСТ, БАЗИРАН НА
МЕСТНИ РЕСУРСИ, ТРАДИЦИИ И ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО»**

Постигането на тази визия, ще стане чрез съчетаното, последователно и едновременно действие и изпълнение на набелязаните стратегически цели, приоритети и мерки за постигането им, описани по- долу в изложението.

Така формулираната визия, се явява естествено продължение на приетата в предходния програмен период 2007-2013 год. визия, която гласи: „**Община Любимец – район на интензивно развитие на земеделието, преработваща и лека промишленост и трансгранично сътрудничество**”. Внесената корекция е внесена в резултат от постигнат консенсус на разисквания и предложения във фокус групите и отразява стремежа за нараст-

ване на добавената стойност от общинската икономика, чрез пълноценно оползотворяване на местните суровини.

Приемствеността, доразвитието и надграждането на приетите стратегически приоритети, цели и мерки, заложи в ОПР на община Любимец - 2007-2013, намира своето отражение и в предложените в ОПР 2014-2020 год.

Това е видно и от перманентния процес на тяхното приложение за времето от 2013 до 2015 год. – естествен и плавен преход от предходния към новия програмен период. Този преход е показан в таблиците в Приложение 1 „Изпълнение на приоритети, цели и мерки 2013 – 2015 год.”.

3.4. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА ОПР ЛЮБИМЕЦ 2014-2020

Стратегическият документ има за цел да фокусира управленските процеси и да даде рамка на използваните налични ресурси и потенциал по възможно най-добрия начин, така че община Любимец да създаде конкурентни предимства от потенциала си и ги използва за развитието на транспортната, икономическата и социалната сфера.

Главна стратегическа цел: Повишаване на благосъстоянието и постигане на интегрираното развитие на община Любимец

С оглед на дефинираната главна стратегическа цел ОПР на община Любимец за периода 2014-2020 г. определи 3 стратегически цели за постигане:

Стратегическа цел 1: Създаване на устройствени предпоставки за развитие

Стратегическа цел 2: Икономически растеж основан на знанието, териториалната локация и наличните ресурси

Стратегическа цел 3: Развитие на човешките ресурси чрез осигуряване на равни възможности за образование, заетост, здравеопазване, социални услуги, култура и спорт

За постигането на поставената заложените стратегически цели, Общинския план за развитие на община Любимец за периода 2014-2020 год., извежда следните приоритети:

Приоритет 1. Устройство на територията и развитие на техническата инфраструктура

Приоритет 2. Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика

Приоритет 3. Развитие на човешките ресурси

Приоритет 4. Укрепване на институционалната среда и трансгранично сътрудничество.

3.5. ОБВЪРЗАНОСТ НА СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ ЦЕЛИ С ПРИОРИТЕТИ, СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ И МЕРКИ НА ОПР НА ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1. СЪЗДАВАНЕ НА УСТРОЙСТВЕНИ ПРЕДПОСТАВКИ ЗА РАЗВИТИЕ

Целта е насочена към интегрирано териториално развитие на общината и превръщането ѝ в привлекателно място за живеене и бизнес. Предвижда се реализирането на формулираните специфични цели и мерки да допринесат за намаляване на икономическите и социални неравенства чрез интегрирано развитие на градската агломерация и подобряване на техническата инфраструктура в селата.

ПРИОРИТЕТ 1. УСТРОЙСТВО НА ТЕРИТОРИЯТА И РАЗВИТИЕ НА ТЕХНИЧЕСКАТА ИНФРАСТРУКТУРА

Всички мероприятия в Общинския план за развитие на общината, по един или друг начин са пространствено ориентирани върху нейната територия. Единствения законен начин за нейното усвояване, съгласно действащото законодателство, е нейното устройство. Това, съгласно Закона за устройство на територията (ЗИДЗУТ – Закон за изменение и допълнение на закон за устройство на територията – ДВ бр.82/26.10.2012), става с разработване на устройствени схеми и планове. Без тяхното наличие не може да се извършва нито проектиране, нито строителство за реализиране на предвидените мероприятия. Ето защо първата стъпка, която следва да се извърши в новия програмен период е създаването на устройствени предпоставки за развитие чрез разработването на Районна устройствена схема, Общ устройствен план на община Любимец, последващите ги Подробни устройствени планове и на тяхна основа – инвестиционни проекти.

Развитието на инфраструктурата е ключов фактор за увеличаване на инвестиционната активност и развитието (и конкурентоспособност на бизнеса в общината, както и за подобряване на средата за живот на населението.

Предвидените мерки ще се реализират главно чрез проекти към фондовете на Европейския съюз в страната за периода 2014-2020 г.: Програма за развитие на селските райони, „Региони в растеж”, „Околна среда”, ТГС България-Турция” и „България-Гърция”.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1. : УСТРОЙСТВО НА ТЕРИТОРИЯТА

Мярка 1. Изготвяне на устройствени планове на територията на общината

Мярка 2. Изготвяне на инвестиционни проекти и проектни предложения за финансиране чрез оперативни програми, държавния бюджет и собствени финансови ресурси

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2.: РАЗВИТИЕ НА ТРАНСПОРТНАТА ИНФРАСТРУКТУРА

Мярка 3. Изграждане, рехабилитация и повишаване на товароносимостта на общинската пътна мрежа

Мярка 4. Изграждане на обходен път, свързващ път I-8 за Харманли с пътя Любимец-Ивайловград.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.3: ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА

Мярка 5. Подобряване на качеството и обезпечеността на улиците в гр. Любимец и селата

Мярка 6. Управление на водните ресурси

Мярка 7. Създаване и поддържане на благоприятна жизнена среда - зелени и пешеходни пространства, видео наблюдение, енергоспестяващо осветление

Мярка 8. Обновяване и развитие на публичната административна, образователна, културна, социална и спортна инфраструктура и съобразяването ѝ със съвременните потребности

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.4. ОПАЗВАНЕ И РАЗУМНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ, ГЕОЗАЩИТА И СЪЗДАВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНА ЖИЗНЕНА СРЕДА

Мярка 9. Проектиране и осъществяване на отводняване на южната част на града (от ж.п. прелеза за град Ивайловград до р. Белишка)

Мярка 10. Въвеждане на превантивни, противопожарни мерки в горския фонд на община Любимец

Мярка 11. Управление на твърдите битови отпадъци

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2. : ИКОНОМИЧЕСКИ РАСТЕЖ ОСНОВАН НА ЗНАНИЕТО, ТЕРИТОРИАЛНАТА ЛОКАЦИЯ И НАЛИЧНИТЕ РЕСУРСИ

Главната цел е насочена към използване на потенциала на общината и националните конкурентни предимства за превенция и елиминиране на слабите характеристики чрез прилагане на комплексни икономически мерки. Отчетени са ключови характеристики на общината и потребностите на местната икономика и са предложени решения за насърчване на икономическото развитие на общината.

ПРИОРИТЕТ 2.: ПОВИШАВАНЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА МЕСТНАТА ИКОНОМИКА

Селското стопанство е важен отрасъл на общинската икономика. За развитието на селското стопанство на територията на общината съществуват изключително добри почвено-климатични условия. Специфичната цел на приоритета е и подобряване на конкурентоспособността на земеделското производство като се гарантира устойчивото и ефективно използване на ресурсите в отрасъла.

Туризмът е с висок потенциал за развитие в региона и намира съществено място в общинската политика за периода 2014-2020 г. Предвидената специфична цел и мерки в тази сфера са насочени към подобряване на условията за развитие на туризма чрез поддържане на съществуваща и създаване на нова инфраструктура и интегрирани туристически продукти.

Необходимо е да се използва потенциала на местната общност за дефиниране и осъществяване на местни политики за развитие. Предвидената специфична цел и мерки са насочени към включване на общността в процеса на правене на политики за развитие и тяхното изпълнение.

Предвидените мерки ще се реализират главно чрез проекти към фондовете на Европейския съюз в страната за периода 2014-2020 г.: Програма за развитие на селските райони, ТГС „България-Турция“ и ТГС „България-Гърция“.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.1. РАЗВИТИЕ НА ИНФРАСТРУКТУРА, ДОПРИНАСЯЩА ЗА ЗАСИЛВАНЕ НА МЕСТНАТА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ.

Мярка 1. Изграждане на „Пазар на производителя“ - проектиране и строителство

Мярка 2 . Управление на микроязовири

Мярка 3. Опазване и развитие на горските екосистеми

Мярка 4. Първоначално залесяване на неземеделски земи в Община Любимец

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2. ПОДОБРЯВАНЕ НА УСЛОВИЯТА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА ЧРЕЗ РАЗВИТИЕ НА ИНФРАСТРУКТУРА И ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТИ

Мярка 5. Развитие на екологичния туризъм

Мярка 6. Развитие на културен туризъм

Мярка 7. Атракции на туристически забележителности

Мярка 8. Популяризиране на туристически продукти

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.3. РАЗВИТИЕ НА МИГ ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТТА МЕСТНО РАЗВИТИЕ

Мярка 9. Изграждане на капацитет за местната общност, за прилагане на подхода „водено от общностите местно развитие“

Мярка 10. Разработване и прилагане на стратегия на МИГ

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3: РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ ЧРЕЗ ОСИГУРЯВАНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, ЗАЕТОСТ, ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ, СОЦИАЛНИ УСЛУГИ, КУЛТУРА И СПОРТ

Състоянието и развитието на човешките ресурси са основен фактор за социално-икономическото развитие демографското развитие на общината. Демографското състояние на община Любимец се характеризира със сериозни проблеми, произтичащи от възрастовата и образователна структура на общината, като населението в трудоспособна възраст намалява, а това в над трудоспособна възраст нараства, Този процес на остаряване е по-силно изразен при селското население. Делът на лицата с по-ниско от средното образование е 50,9%. Делът на безработните лица е по-висок от средния за областта и страната. Очертаващ се проблем е задържането на млади хора с по-високо образователно равнище в общината, поради трудности с осигуряване на трудова им заетост.

ПРИОРИТЕТ 3.: РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

Приоритетът ще се реализира чрез осъществяването на четири специфични цели в областта на подобряване на достъпа до качествено образование и учене през целия живот за икономическа и социална реализация, разширяване на обхвата и осигуряване на равен достъп до качествени здравни услуги, развитие и повишаване на качеството на социалните услуги и съхраняване и развиване на културната идентичност и създаване на условия за оползотворяване на свободното време, културен живот и спорт. Тематиката на заложените мерки е разнообразна и с голям обхват и предполага прилагането на интегриран подход при разработването на проектни предложения.

Основната част от предвидените конкретни дейности ще търсят финансиране чрез фондовете на Европейския съюз в страната за периода 2014-2020 г.: Програма за развитие на селските райони, „Развитие на човешките ресурси“ и „Наука и образование за интелигентен растеж“ и ТГС „България-Турция“ и ТГС „България-Гърция“.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1. ПОДОБРЯВАНЕ НА ДОСТЪПА ДО КАЧЕСТВЕНО ОБРАЗОВАНИЕ И УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ

Мярка 1. Развитие на алтернативни форми за социална реинтеграция на отпадналите от образователната система млади хора от 18 до 25 г.

Мярка 2. Създаване на условия за насърчаване на творчеството, иновациите и предприемачеството сред младите хора

Мярка 3. Подобряване на материалната база в образованието и внедряване на съвременни ИКТ технологии

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. ОСИГУРЯВАНЕ НА РАВЕН ДОСТЪП ДО КАЧЕСТВЕНИ ЗДРАВНИ УСЛУГИ

Мярка 4. Инвестиции в ново оборудване в системата на здравеопазване

Мярка 5. Повишаване на информираността на населението за ранна превенция на заболяванията

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3. ПОВИШАВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ

Мярка 6. Разширяване на мрежата от социални услуги за подкрепа на уязвими групи и общности

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4. РАЗВИТИЕ НА УСЛОВИЯ ЗА ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СВОБОДНОТО ВРЕМЕ, КУЛТУРЕН ЖИВОТ И СПОРТ

Мярка 7. Съхраняване и развитие на общинския културен календар

Мярка 8. Развитие на спортно-физическата активност на населението

ПРИОРИТЕТ 4.: УКРЕПВАНЕ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНАТА СРЕДА В УСЛУГА НА ГРАЖДАНИТЕ И БИЗНЕСА

Приоритетът цели развитие на оптимална институционална среда за осигуряване на публични услуги с високо качество и ефективност на населението и бизнеса чрез реализиране на четири специфични цели за развитие на институционалната среда и между общинското сътрудничество, административния капацитет и участие на гражданите и бизнеса в процеса на местно самоуправление и засилване на международното сътрудничество. Водещите направления са партньорството с гражданското общество, други общински администрации на национално и европейско ниво за трансфер на добри практики, повишаване на капацитета и ефективността на администрацията.

Основната част от предвидените конкретни дейности ще търсят финансиране чрез фондовете на Европейския съюз в страната за периода 2014-2020 г.: Програма за развитие на селските райони, „Добро управление”, ТГС „България-Турция” и ТГС „България-Гърция”.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 4.1. РАЗВИТИЕ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНАТА СРЕДА

Мярка 1. Въвеждане на интегрирана информационна система за административно – техническо обслужване

Мярка 2. Трансфер на добри практики за подобряване на местното самоуправление чрез изграждане на партньорства с други общински администрации от страната

Мярка 3. Разработване и изпълнение на политики за местно развитие

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 4.2. ПОВИШАВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА ПУБЛИЧНИТЕ УСЛУГИ

Мярка 4. Повишаване на компетенциите и квалификацията на общинските служители за предоставяне на услуги с високо качество и ефективност

Мярка 5. Въвеждане на система за управление на качеството на административните услуги

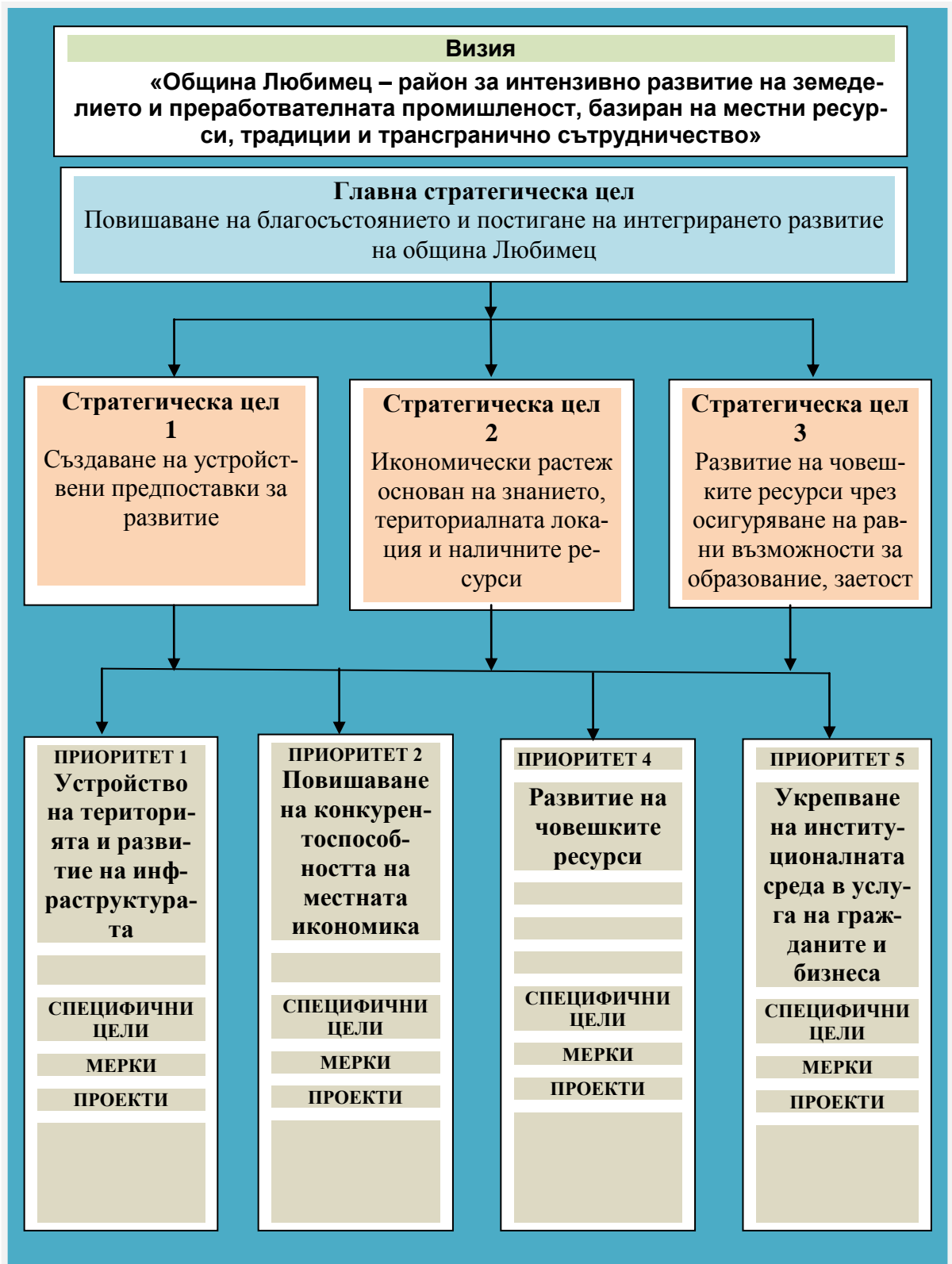
СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 4.3. УЧАСТИЕ НА ОБЩНОСТТА В ПРОЦЕСА НА МЕСТНО САМОУПРАВЛЕНИЕ

Мярка 6. Разработване и прилагане на мерки за повишаване на информираността на гражданите за общинската политика и услуги

Мярка 7. Разработване на ефективни механизми за участие на гражданите и бизнеса в процеса на вземане на решения

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 4.4. ЗАСИЛВАНЕ НА МЕЖДУНАРОДНОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Мярка 8. Създаване на ефективни международни партньорства за трансфер на добри практики в областта на местното самоуправление и насърчаване развитието на регионите

Фигура 1: Структура на стратегическата части на Общинския план за развитие на община Любимец за периода 2014-2020 г.

ВИЗИЯ	«Община Любимец – район за интензивно развитие на земеделието и преработвателната промишленост, базиран на местни ресурси, традиции и трансгранично сътрудничество»	
ПРИОРИТЕТ 1	Устройство на територията и развитие на инфраструктурата	
	цел 1	Устройство на територията
	цел 2	Развитие на транспортната инфраструктура
	цел 3	Интегрирано развитие на територията
	цел 4	Опазване и разумно използване на природните ресурси, геозащита и създаване на екологична жизнена среда
ПРИОРИТЕТ 2	Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика	
	цел 1	Развитие на инфраструктура, допринасяща за засилване на местната конкурентоспособност
	цел 2	Подобряване на условията за развитие на туризма чрез развитие на инфраструктура и туристически продукти
	цел 3	Развитие на МИГ за прилагане на подхода Лидер
ПРИОРИТЕТ 3	Развитие на човешките ресурси	
	цел 1	Подобряване на достъпа до качествено образование и учене през целия живот
	цел 2	Осигуряване на равен достъп до качествени здравни услуги
	цел 3	Осигуряване на качеството на социалните услуги
	цел 4	Развитие на условия за оползотворяване на свободното време, културен живот и спорт
ПРИОРИТЕТ 4	Укрепване на институционалната среда в услуга на гражданите и бизнеса	
	цел 1	Развитие на институционалната среда
	цел 2	Повишаване на качеството на публичните услуги
	цел 3	Участие на общността в процеса на местно самоуправление
	цел 4	Засилване на международното сътрудничество

Фигура 2: Обобщена структура на визията, приоритетите и специфичните цели на Общинския план за развитие на община Любимец за периода 2014-2020 г.

IV. ИНДИКАТИВНА ФИНАСОВА ТАБЛИЦА

Таблица 32.

ИНДИКАТИВНА ФИНАСОВА ТАБЛИЦА НА ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ (2014-2020 ГОД.)

Наименование на приоритета	Индикативна стойност, общо	Източник на финансиране										
		Местно публично финансиране		Външно публично финансиране								
		местно публично финансиране	местни публични фондове	общ дял, %	Централен бюджет	общ дял, %	фондове на ЕС	общ дял, %	Други източници	общ дял, %	часно финансиране	общ дял, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ПРИОРИТЕТ 1. УСТРОЙСТВО НА ТЕРИТОРИЯТА И РАЗВИТИЕ НА ТЕХНИЧЕСКАТА ИНФРАСТРУКТУРА	73 838 902	687 000		0,93%	10 222 785	13,84%	62 929 117	85,22%	0	0%	0	0%
ПРИОРИТЕТ 2. ПОВИШАВАНЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА МЕСТНАТА ИКОНОМИКА	12 485 000	20 000		0,16%	1 759 750	14,09%	10 705 250	85,74%	0	0%	0	0%
ПРИОРИТЕТ 3: РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ	3 130 000	595 000		19%	767 000	25%	1 768 000	56%	0	0%	0	0%
ПРИОРИТЕТ 4: УКРЕПВАНЕ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНАТА СРЕДА В УСЛУГА НА ГРАЖДАНИТЕ И БИЗНЕСА	2 065 000	0		0%	309 750	15%	1 755 250	85%	0	0%	0	0%
	91 518 902	1 302 000	0	1,42%	13 059 285	14,27%	77 157 617	84,31%	0	0%	0	0%

ДОГОВОР ЗА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАСОВА ПОМОЩ МЕЖДУ ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ И МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ, ПРОЕКТ № 13-13-117/2013,
„МЕХАНИЗМИ ЗА МОНИТОРИНГ, КОНТРОЛ И ОЦЕНКА ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКИ ПОЛИТИКИ В ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ, ФИНАНСИРАН ПО ОП
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ“

Индикативната финансова таблица на Общинския план за развитие на Община Любимец 2014-2020 г. обобщава необходимите ресурси за реализацията на плана и представя поетите финансови ангажименти по изпълнението му от страна на органите на местното самоуправление, подпомагани от общинската администрация.

Ресурсите за реализацията на плана включват само планираните средства за реализацията на ключовите за развитието на общината мерки и проекти, които разширяват възможностите за инвестиции и мобилизират допълнителни ресурси в публичния и частния сектор. В този смисъл индикативната финансова таблица не включва в прогнозен план пълния обем на финансовите ресурси (собствени и привлечени) за инвестиции, текущи разходи, средства, получени като безвъзмездни помощи, субсидии (трансфери) или друг вид публични и частни средства и разходи, които ще бъдат реализирани на територията на общината и ще допринесат за развитието ѝ през периода до 2020 г.

Индикативната финансова таблица обхваща следните компоненти:

определените приоритети за устойчиво интегрирано местно развитие през периода до 2020 г. и обема на планираните средства за тяхната реализация;

източниците на финансиране за реализация на приоритетите в развитието на общината на базата на мерките и проектите, които ще бъдат включени в конкретна програма за реализация на плана (виж таблица 36);

относителния дял на предвидените средства по източници на финансиране в общата сума на поетите финансови ангажименти за реализацията на плана.

Източниците за финансиране на мерките и проектите, предвидени за реализация на приоритетите на плана, включват три групи финансови източници:

местни публични източници: общински бюджет, общински или други местни публични фондове и сметки (бюджетни и извънбюджетни);

външни публични източници: централния (републиканския) бюджет, Структурните фондове и Кохезионен фонд на ЕС.

Общата сума на поетите финансови ангажименти, включително по отделните приоритети, е индикативна и може да претърпи корекции в зависимост от възприетите подходи и степента на изпълнение на приоритетите, промените в пазарните условия, необходимостта от гъвкаво управление и оптимизиране на предвидените средства чрез преразпределение между отделните приоритети на базата на аргументирани промени в предвидените мерки и проекти.

V. ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕТО И ОЦЕНКАТА НА ПЛАНА

5.1. ПОДХОД ПРИ РАЗРАБОТВАНЕ НА СИСТЕМАТА ОТ ИНДИКАТОРИ

Мониторингът и оценката на Общинския план за развитие са неразделна част от процеса на неговото изготвяне, изпълнение и отчитане. Мониторингът представлява текущо наблюдение на изпълнението на плана, който включва събиране, обработка и анализ на данни и информация в предварително определени сфери и по определени показатели обособени в система от индикатори за наблюдение и оценка.

Системата от индикатори за наблюдение и оценка е основен инструмент за проследяване на степента на изпълнение на ОПР. Селектирането на индикаторите се основава на специфичните характеристики на стратегическата част на ОПР и съвременните методи за мониторинг на стратегическото планиране. Новата кохезионна политика на ЕС предвижда съвкупност от индикатори, съобразени с трите цели на стратегията Европа 2020 и предвидени за използване на регионално и местно ниво. Индикаторите са организирани около темите за социалното, икономическото и териториалното сближаване в Европа и предлагат методология за измерване на научно - техническия прогрес, конкурентоспособността, образованието, транспорта, състоянието на околната среда, социалната интеграция, бедността и здравния статус на населението.

Планираната система от индикатори е рамкирана и от информационната осигуреност на общинското планиране и управление към момента на разработването на ОПР. Избраните индикатори могат да бъдат преобладаващо следени чрез използване на официалните източници на информация в страната (НСИ – данни от текущата статистика, ТСБ – териториално статистическо бюро, националното преброяване проведено през 2011 г.; Информационната система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България /ИСУН/; годишни доклади на различни отдели в общината). Оперативността на системата зависи от точното определяне на начални стойности на отделните индикатори. Липсата на изходни данни и наличен механизъм за събиране на последващи стойности на определен индикатор обезсмисля неговото включване в системата. Изключение са ситуациите, когато отчитането на резултатите от ОПР извежда нуждата от дефинирането на специфични индикатори, които не са обезпечени с данни към настоящия момент. За тази цел са предвидени необвързани с начална стойност индикатори, за които е целесъобразно да се разработи и поддържа информационна база данни за целите на ОПР. Тази база данни следва да се поддържа от общинската администрация и нейните специализирани администрации и отдели. Необходимо е активното и регламентирано взаимодействие между общинските звена и представителите на общинските фирми, териториалните подразделения на националните дирекции, неправителствения и частния сектор. Поддръжката на базата данни следва да бъде неразделна част от дейностите по организирането и представянето на годишните доклади за изпълнение на ОПР, заложен в системата за наблюдение и оценка на плана.

Системата от индикатори е структурирана в два основни компонента - индикатори за въздействие и индикатори за резултат напълно съответства на Методическите указания на МРРБ. Двата вида индикатори съвместно позволяват да се определи степента на постигане на целите и приоритетите от съдържанието на ОПР на община Любимец. Стратегическите цели представят желаното и възможно бъдещо състояние, докато приоритетите представляват областите на действие и въздействие.

5.2. ВИДОВЕ ИНДИКАТОРИ

За целите на плана са използвани два вида индикатори: индикатори за резултат и *индикатори за въздействие*. Индикаторите обхващат както физически характеристики (па-

раметри), така и финансови по отношение реализацията на поставените цели и приоритети за развитие, като стойностите им могат да бъдат абсолютни или относителни.

Индикаторите за въздействие отчитат изпълнението на стратегическите цели и имат значение за цялостната оценка на ефективността на избраната стратегия и политика за устойчиво интегрирано местно развитие за съответния период. Степента на въздействие се отчита с количествено и/или качествено измерими индикатори, а в някои случаи - с качествени оценки относно достигнатата степен в социалното, икономическото и инфраструктурното развитие на общината и приноса на това развитие за общото развитие на региона.

Индикаторите за въздействие са посочени в Таблица 33. Всеки индикатор е с посочени мерни единици, източници на информация, периодичност на събирането на информация, базова стойност за отчитане изменението, както и междинна и целева стойност, която се очаква да бъде достигната до края на периода на действие на Общинския план за развитие.

Таблица 33.
МАТРИЦА НА ИНДИКАТОРИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

№	Индикатор за въздействие	Мерна единица	Източник на информация	Период на отчитане	Стойност		
					Базова 2013 г.	Междинна 2017 г.	Целева 2020 г.
Стратегическа цел 1: Създаване на устройствени предпоставки за развитие							
1	Дял от населението с подобрена жизнена среда на обитаване.	% от общия брой жители	Община Любимец	годишно	НП	20	40
Стратегическа цел 2: Икономически растеж основан на знанието, териториалната локация и наличните ресурси							
2	Произведена продукция от промишлени предприятия	хил. лв.	НСИ	годишно	40 000	60 000	80 000
3	Размер на дълготрайните материални активи (ДМА)	хил. лв.	НСИ	годишно	84 500	115 000	140 000
Стратегическа цел 3: Развитие на човешките ресурси чрез осигуряване на равни възможности за образование, заетост, здравеопазване, социални услуги, култура и спорт							
4	Намаляване нивото на безработица.	%	Агенция по заетостта	годишно	14%	12%	10%

Индикаторите за резултат се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на определените приоритети и мерки за развитие на общината. По някои от мерките или приоритетите индикаторите могат да се отнасят за предвидени или изпълнявани конкретни проекти с важно значение за развитието на територията на общината. Дефинираните индикатори (виж Таблица 34) са количествено измерими и осигуряват обективност по отношение на оценките и изводите за конкретните постижения при реализацията на приоритетите и мерките и постигнатото пряко въздействие в съответната област.

Таблица 34.
МАТРИЦА НА ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ

№	Индикатор за резултат	Мерна единица	Източник на информация	Период на отчетане	Стойност		
					Базова 2012 г.	Междинна 2017 г.	Целева 2020 г.
Приоритет 1. Устройство на територията и развитие на техническата инфраструктура							
Специфична цел 1.1. Устройство на територията							
1	Изготвени инвестиционни проекти	брой	община Любимец	годишно	НП	13	25
Специфична цел 1.2. Развитие на транспортната инфраструктура							
1	Реконструирана и рехабилитирана общинска пътна мрежа	км	община Любимец	годишно	НП	5	10
Специфична цел 1.3. Интегрирано развитие на територията							
1	Ремонтирана уличната мрежа в селата и гр. Любимец	км	община Любимец	годишно	НП	8	15
2	Подобрена градска среда	хил. кв. метри	община Любимец	годишно	НП	30	60
3	Подобрена образователна среда за спорт и свободно време	хил. кв. метри	община Любимец	годишно	НП	1	3
4	Създадена и реконструирана среда за социални дейности и подкрепа (вкл. младежки дейности)	хил. кв. метри	община Любимец	годишно	НП	1	2
5	Реконструирана среда за здравеопазване	хил. кв. метри	община Любимец	годишно	НП	0	1
6	Реконструирана среда за култура и духовна дейност	хил. кв. метри	община Любимец	годишно	НП	1	3
7	Създадена и реконструирана среда за административни услуги	хил. кв. метри	община Любимец	годишно	НП	0	6,7
8	Новоизградена и рехабилитирана ВиК мрежа	км	община Любимец	годишно	НП	10	20
Специфична цел 1.4. Опазване и разумно използване на природните ресурси, геозащита и създаване на екологична жизнена среда							
1	Площ предпазена от наводнения обитаема площ	хил. кв. метри	община Любимец	годишно	НП	0	300

Приоритет 2. Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика							
Специфична цел 2.1. Развитие на инфраструктура, допринасяща за засилване на местната конкурентоспособност							
1	Действащи предприятия	брой	община Любимец	годишно	369	400	450
2	Нетни приходи от продажби	хил. лв.	НСИ	годишно	154	180	200
3	Размер на вложените инвестиции	хил. лв.	община Любимец	годишно	НП	4 000	10 000
Специфична цел 2.2. Подобряване на условията за развитие на туризма чрез развитие на инфраструктура и туристически продукти							
1	Размер на вложените инвестиции.	хил.лв.	община Любимец	годишно	НП	10 000	20 000
2	Брой посещения на обектите на културното и историческото наследство и природните обекти	брой	община Любимец	годишно	20 300	30 000	40 000
3	Леглова база	брой	НСИ	годишно	120	150	170
Специфична цел 2.3. Развитие на МИГ за прилагане на подхода Лидер							
1	Подкрепени проекти	брой	община Любимец	годишно	НП	0	12
Приоритет 3. Развитие на човешките ресурси							
Специфична цел 3.1. Подобряване на достъпа до качествено образование и учене през целия живот							
1	Отпаднали ученици	%	РИО Хасково	годишно	НП	12%	11%
2	Нова заетост на лица след преминаване на квалификационни и преквалификационни обучения	брой	Агенция по заетостта	годишно	НП	150	300
Специфична цел 3.2. Осигуряване на равен достъп до качествени здравни услуги							
1	Брой население на 1 лекар	брой	НЦЗИ	годишно	2490	2000	1900
2	Брой население на 1 дентален лекар	брой	НЦЗИ	годишно	1245	1245	1245
Специфична цел 3.3. Повишаване на качеството на социалните услуги							
1	Разкрити алтернативни социални услуги	брой	община Любимец	годишно	1	2	3
2	Обслужени потребители на социални услуги	брой	община Любимец	годишно	280	350	400
Специфична цел 3.4. Развитие на условия за оползотворяване на свободното време, културен живот и спорт							

1	Организиране на различни форми за изява - прегледи на любителското творчество, фестивали, конкурси, изложби, спортни мероприятия и др.	брой	община Любимец	годишно	43	60	70
2	Активно спортуващи хора	%	община Любимец	годишно	НП	15%	25%
Приоритет 4. Укрепване на институционалната среда в услуга на гражданите и бизнеса							
Специфична цел 4.1. Развитие на институционалната среда							
1	Внедрени добри практики	брой	община Любимец	годишно	НП	2	4
Специфична цел 4.2. Повишаване на качеството на публичните услуги							
1	Изпълнени проекти по оперативни програми	брой	община Любимец	годишно	НП	10	20
2	Повишен капацитет на специалисти от общинската администрация	брой	община Любимец	годишно	НП	30	60
3	Общински служители с висше образование	%	община Любимец	годишно	56%	65%	70%
Специфична цел 4.3. Участие на общността в процеса на местно самоуправление							
1	Експертни работни групи към кмета на община Любимец	брой	община Любимец	годишно	НП	2	4
Специфична цел 4.4. Засилване на международното сътрудничество							
1	Реализирани инициативи с побратимени градове	брой	община Любимец	годишно	НП	2	5

5.3. НАБЛЮДЕНИЕ, ОЦЕНКА И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАНА

5.3.1. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР

Изпълнението на Общинския план за развитие на Община Любимец, представлява продължителен, сложен и моноогообхватен процес, който зависи от фактори и промени във вътрешната и външната среда. Той подлежи на постоянно наблюдение и контрол на изпълнението на предвидените приоритети, цели и мерки.

За целите на наблюдението и оценката се изгражда система съгласно нормативните изисквания и стандарти, която включва формите и начините за събиране на информация, индикаторите за наблюдение, органа за наблюдение и организацията на работата по наблюдението и оценката, както и системата на докладване и осигуряване на информация и публичност. В цялостния процес на наблюдение и участват кметът на общината, кметовете на кметства и кметските наместници, общинската администрация, общинският съвет, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации, представителите на гражданското общество в общината.

Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на Общинския план за развитие цели осигуряването на ефективно изпълнение на плана, с оглед постигане на целите

за интегрирано устойчиво местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на планираните дейности и проекти. Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на плана обхваща и Програмата за неговата реализация.

При актуализацията на общинския план за развитие следва да се анализира и оцени динамичното въздействие на външните и вътрешните фактори и условия върху социално-икономическите характеристики на развитието на общината и качеството на околната среда, като на тази основа се разработи по-реалистична и адекватна стратегическа рамка и система за управление и изпълнение на целите на плана до края на съответния период.

5.3.2. ЗАКОНОДАТЕЛНА РАМКА

Съгласно Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие, наблюдението, оценката и актуализацията на ОПР на община Любимец следва да се позовава на следните принципи:

- единен подход за планиране и програмиране;
- концентрация на ресурсите;
- допълване на финансирането от национални публични източници при съвместно финансиране с ресурси от частни източници и от международни финансови институции;
- междуведомствена координация на дейността на компетентните органи в процеса на планирането, програмирането, ресурсното осигуряване, реализацията, наблюдението и оценката;
- съгласуваност с другите структуроопределящи политики, инструменти и действия на международно, национално, регионално и местно равнище;
- партньорство, публичност и прозрачност на всички нива при осъществяване на планирането, програмирането, финансирането, наблюдението и оценката.

Съгласно чл. 13, ал.3 от ЗРР (З) Общинският план за развитие се приема от общинския съвет по предложение на Кмета на общината.

Съгласно чл. 23. от ЗРР Кметът на общината има още следните задължения:

- да ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на Общинския план за развитие;
- да представя годишен доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие за одобряване от общинския съвет;
- да осигурява публичност и прозрачност на Общинския план за развитие, както и на действията по реализацията му.

Съгласно Правилника за прилагане на ЗРР:

- Кметът на общината организира изработването, съгласуването и актуализирането на Общинския план за развитие.
- Кметът на общината осъществява координация и контрол върху процеса на разработване и съгласуване на общинския план за развитие.
- Кметът на общината внася за обсъждане и одобряване от общинския съвет доклади за резултатите от междинната и последващата оценка на изпълнението на общинския план за развитие, като същите се публикуват и на интернет страницата на общината.
- Кметът на общината и общинският съвет осигуряват информация и публичност на общинския план за развитие в съответствие със своите компетенции.

5.3.3. НАБЛЮДЕНИЕ НА ОПР ЛЮБИМЕЦ 2014-2020 г.

Изпълнението на общинския план за развитие се отчита на основата на данните от системата за наблюдение и оценка на Общинския план за развитие. Следва да се изготвят годишни доклади за наблюдението на изпълнението на Общинския план за развитие, като Кметът на общината носи отговорността за тяхното представяне за одобрение пред Общински съвет.

С цел регулярното наблюдение и отчитане на напредъка по изпълнението на ОПР е необходимо да се изгради стройна система за мониторинг и контрол с ясни задължения и отговорности.

В тази връзка се предвижда създаването на постоянна *Работна група* (РГ) към Община Любимец, която да управлява изпълнението на ОПР и да упражнява контрол и мониторинг върху резултатите от изпълнението на ОПР. Работната група за управление на реализацията на ОПР следва да включва представители на общата и специализираната администрация, представена от съответните дирекции, които имат отношение към заложените в ОПР цели и проекти, както и представители на Общинския съвет. С оглед осигуряването на постоянно обществено участие в изпълнението на ОПР се предвижда включването на представители на неправителствения сектор и общински предприятия. Последните следва да бъдат излъчени като общи представители на съответната група организации.

Работната група се състои от ръководител, заместник ръководител, секретар и членове. Ръководителят на РГ е контактното лице за изпълнението на ОПР за външните за общината институции.

Заседанията на работната група следва да се провеждат веднъж годишно, а при необходимост - да се свикват и извънредно. В Дневния ред на всяко от заседанията задължително следва да се отразяват постъпилите предложения от гражданското общество и неправителствения сектор.

Работната група ще изпълнява следните функции:

- следи за напредъка по изпълнението на ОПР и организира събирането на изходна информация по приетите индикатори;
- информира регулярно Кмета на общината за постигнатия напредък по изпълнението на ОПР;
- разработва годишни доклади за наблюдението на изпълнението на Общинския план за развитие;
- следи за разработване на междинна и последваща оценка на ОПР;
- разглежда и приема резултатите от междинната и последваща оценка на ОПР, включително предлага решения на кмета на общината, свързани с препоръки в резултат на междинната оценка;
- организира актуализирането на Общинския план за развитие на община Любимец;
- обсъжда и взема решения относно възникнали проблеми и обстоятелства, изискващи корективни мерки и промени в Програмата за реализация на ОПР;
- Обсъжда и инициира промени в ОПР и Програмата за реализация, включително:
  - промени във финансовата рамка;
  - промени в източниците на финансиране;
  - промени в Програмата за реализация;
  - промени в структурата и начина на управление на ОПР;
  - други промени.
- Предлага на Кмета на общината и на Общинския съвет действия и решения, свързани с изпълнението на Програмата за реализация на ОПР, включително промени и преразпределения на средствата по ОПР;
- Ежегодно предлага на Кмета на общината и на Общинския съвет размер на капиталови разходи, които да се включат в годишния общинския бюджет, за целите на

съфинансирането на планираните за съответната година проекти, включени в Програмата за реализация на ОПР;

- Отправя предложения за инициране на публично-частни партньорства (вкл. концесии) по Закона за концесиите и Закона за публично-частното партньорство, във връзка с изпълнението на проекти от ОПР, включително за извършване на предпроектни проучвания - концесионни анализи и анализи за приложимостта на публично-частните партньорства.

Решенията на РГ се формализират чрез протоколи, в които се определят конкретни задачи, срокове и отговорници по отделните решения. Отговорниците могат да бъдат конкретни членове на РГ или колективни структури.

Община Любимец може да възложи *външна техническа помощ* за подпомагане на Работната група в процеса на реализация на ОПР с цел мобилизиране на подходяща експертиза за изпълнение на отделните дейности - инженерна, социално-икономическа и юридическа.

5.3.4. ОЦЕНКА НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

Съгласно нормативната уредба Общинският план за развитие подлежи на следните оценки:

Таблица 35.
ВИДОВЕ ОЦЕНКИ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

	Предварителна оценка	Междинна оценка	Последваща оценка
Основание	Основание: чл. 13, ал.2, т. 3от Закона за регионално развитие	Основание: чл. 33, ал. 1 от Закона за регионално развитие	Основание: чл. 34, ал. 1 от Закона за регионално развитие
Период за изпълнение	Успоредно с разработването на ОПР	Не по-късно от 4 години от началото на периода на действието ОПР	Не по-късно от една година след изтичането на периода на действието на ОПР.
Съдържание	Прогнозна оценка за въздействието на ОПР върху процесите на социално-икономическо развитие на общината и екологична оценка. Екологичният компонент в оценката оценява доколко Общинския план за развитие съответства на стратегията за опазване на околната среда и критериите за ефективност на политиката за опазване на околната среда.	1. Оценка на първоначалните резултати от изпълнението на ОПР	1. Оценка на степента на постигнати на целите и устойчивостта на резултатите
		2. Оценка на степента на постигане на съответните цели на ОПР	2. Оценка на общото въздействие от изпълнението на ОПР
		3. Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси	3. Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси
		4. Изводи и препоръки за актуализация на ОПР	4. Изводи и препоръки относно провеждането на политиката за местно развитие

		5. Актуализация на съответния документ	
Отговорни лица	Приема се от общинския съвет по предложение на кмета на общината, заедно с ОПР	Кметът на общината внася за обсъждане и одобряване от общинския съвет доклади за резултатите от междинната и последващата оценка на изпълнението на Общинския план за развитие, като същите се публикуват и на интернет страницата на общината.	

5.3.5. АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

Актуализацията на ОПР на община Любимец следва да се разработва в съответствие с чл. 38. от Правилника за прилагане на ЗРР като се актуализира:

- при съществени промени на икономическите и социалните условия в общината;
- в съответствие с актуализирания документ за изпълнение на областната стратегия за развитие;
- в резултат на промени в свързаното национално законодателство или в законодателството на ЕС;
- при съществени промени в секторни стратегии и програми, влияещи върху изпълнението на общинския план за развитие;
- на основата на резултатите от междинната или последващата оценка.

За актуализиране на общинския план за развитие се разработва Актуализиран документ за изпълнение на ОПР за остатъка от периода на неговото действие. Изработването и приемането на документа се извършва при условията и по реда за изработване и приемане на общинския план за развитие. За ефективното и ефикасното изпълнение на Общинския план за развитие, Програмата за неговата реализация може да се актуализира при необходимост с решение на Общинския съвет на община Любимец по предложение на Кмета на общината.

При актуализацията на Общинския план за развитие следва да се анализира и оцени динамичното въздействие на външните и вътрешните фактори и условия върху социално-икономическите характеристики на развитието на общината и качеството на околната среда, като на тази основа се разработи по-реалистична и адекватна стратегическа рамка и система за управление и изпълнение на целите на плана до края на съответния период.

Актуализацията на ОПР следва да се прилага както в аналитичната, така и в стратегическата част на документа, поради неразривната причинно-следствена връзка между тях.

VI. ПРИЛАГАНЕ ПРИНЦИПА НА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

Цели и значимост на информираността, публичността и партньорството

Съгласно Закона за регионално развитие и Правилника за неговото прилагане, Кметът на общината и Общинският съвет осигуряват информация и публичност на Общинския план за развитие в съответствие със своите компетенции.

Прозрачност и паралелен контрол по реализацията на плана се осигурява чрез обществено участие, което може да се осъществи чрез:

- самостоятелна паралелна процедури с обществен комитет, на който се предоставя непрекъснато цялата информация за хода на реализацията на ОПР;
- участие на представители на обществеността в работната група на ОПР.

Главната цел на действията за прилагане на принципа за партньорство е да се осигури прозрачност и да се информират заинтересованите страни и участниците в процеса на формирането и прилагането на местната политика за устойчиво развитие относно очакваните резултати и ползите за местната общност като цяло, както и да се мотивират заинтересованите страни за активно участие в процеса на реализация.

Специфичните цели на действията обхващат:

- Представяне в подходяща форма (публични дискусии, семинари, печатни материали, видеоматериали) на информация за предвижданията на Общинския план за развитие за периода до 2020 г., за ролята на гражданите и на бизнеса по отношение на определянето на приоритетите за развитие на общината и реализацията им и очакваните резултати в икономическата и социалната сфери, в областта на техническата инфраструктура и околната среда;
- Фокусиране на вниманието върху възможностите за изграждане на публично- частни партньорства и реализацията на проекти на тази основа в публичния сектор, насочени към подобряване на услугите, предоставяни на гражданите и бизнеса;
- Разясняване на конкретните задачи, които стоят пред Кмета, Общинския съвет, Общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации и гражданското общество за осигуряване висока ефективност при изпълнението на плана;
- Разясняване на необходимостта и значението на стратегическото планиране на развитието на общината за повишаване ефикасността на публичните разходи и осигуряването на по-голяма добавена стойност за общината;
- Привличане вниманието на заинтересованите страни и гражданското общество за формиране на позитивно обществено мнение и активна гражданска позиция по отношение на участието и подкрепата на ръководството на общината за реализацията на плана.

Следва пълноценно да се развива и задълбочава постоянна комуникация и взаимодействие с общинската администрация и администрациите на водещи публични субекти по време на реализиране на плана.

ДЕЙНОСТИ ПО ПРИЛАГАНЕ НА ПРИНЦИПА ЗА ПАРТНЬОРСТВО, ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ В ПРОЦЕСА НА РАЗРАБОТВАНЕ НА ОПР ЛЮБИМЕЦ 2014-2020 Г.

Публичността по време на разработването на ОПР беше свързана със следните компоненти на ОПР Любимец:

- подготовка, организация и използвани методи за изпълнение на задачите по разработване на ОПР Любимец 2014-2020 г.;
- анализ и оценка на актуалната социално-икономическа ситуация, предложения за развитие;
- завършен и окомплектован документ на ОПР.

В периода март - април 2014 г. бе организирано анкетно проучване сред жители и заинтересовани страни, с което бяха отчетени основни проблеми в състоянието на общината, препоръчителни цели за развитие на база на резултатите и отчетените проблеми на общината, силните характеристики, възможностите, заплахите и слабите страни. Проект на ОПР на община Любимец 2014-2020 бе качен в сайта на общината и бе публично обсъден преди окончателното му приемане. Публичното му представяне се осъществи чрез обществена дискусия в община Любимец, по време на която експертният екип представи резултатите от работата си. В дискусията се включиха всички заинтересовани страни - представители на общинската администрация в община Любимец, кметове и кметски наместници, културни институции, организации от неправителствения сектор и частни предприемачи.

ДЕЙНОСТИ ПО ПРИЛАГАНЕ НА ПРИНЦИПА ЗА ПАРТНЬОРСТВО, ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ В ПРОЦЕСА НА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОПР ЛЮБИМЕЦ 2014-2020 Г.

Българското законодателство предвижда няколко основни инструмента за управление на реализацията на ОПР - годишни доклади за изпълнението на ОПР, междинна и последваща оценка на общинския план. Изброените доклади съдържат информация за извършения напредък по ОПР, несъответствията между планираното и реалното състояние на общината към наблюдавания момент. Необходимо е публично представяне на докладите, чрез публикуване на официалната интернет страница на общината, както и препращането им на ключовите заинтересовани страни.

Следващ етап е формирането на оперативни партньорства за реализиране на определените с общинския план приоритетни проекти за реализация. За тази цел, неразделна част от Програмата за реализация е описание на необходимата организационна основа за изпълнение на проектите, обединяваща отговаряща структура и участващи партньори. Наличието на подобна организационна структура позволява непрекъснат обмен на информация и общо използване на ресурсите на определените участници.

Подходящо е обособяването на секция за публикуване на новини, свързани с ключовите проекти по общинския план, като част от структурата на интернет портала на общината. Ефективен инструмент е използването на различни медийни платформи за популяризиране на инициативите.

VII. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

СЪЩНОСТ НА ПРОГРАМАТА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ

Програмата за реализация на Общинския план за развитие през периода 2014-2020 г. (Таблица 3б) има за задача на основата на целите и приоритетите за развитие на общината, залегнали в плана, да осигури вътрешната и външната съгласуваност на факторите на развитието и ресурсите за реализация на плана, като оптимизира възможностите за финансиране, институционална подкрепа и техническа помощ за изпълнение на плана.

С програмата се определя пакета от мерки и проекти за реализация на целите и приоритетите за развитие на общината през периода до 2020 г., съответните финансови ресурси, административните структури за управление, наблюдение и оценка на проектите, индикаторите за цялостното изпълнение на програмата, а оттук – и на Общинския план за развитие, действията за осигуряване на комуникация, информация и публичност при осъществяването на мерките и проектите, включени в програмата. Програмата за реализация на общинския план за развитие има многогодишен характер (7-годишен период на действие) и може да бъде актуализирана периодично в зависимост от условията и прогнозите за реализацията на Общинския план за развитие с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на плана и постигане целите и приоритетите за развитие.

Програмата се финансира със средства от:

- общинския бюджет и извънбюджетните сметки и фондове;
- републиканския бюджет;
- оперативните програми, финансирани от Структурните и Кохезионния фонд на ЕС;
- други фондове и програми на ЕС;
- други източници на финансиране - банкови кредити, гаранционни фондове и др.

Програмата дава възможност да се проследят предвидените разходи по приоритети и източници на финансиране, заложи в индикативната финансова таблица, неразделна част от Общинския план за развитие.

Програмата за реализация на Общинския план за развитие на община Любимец за периода 2014-2020 г. съдържа:

- проектите за изпълнение на мерките, специфичните цели и приоритети на ОПР;
- необходимите финансови ресурси;
- източниците на финансиране;
- отговорните структури за изпълнение на проектите;
- партньорските структури;
- времето за реализация на проектите.

Приоритетите, специфичните цели и мерките в Програмата за реализация са с наименования и номера, които съответстват на наименованията и номерата в Общинския план за развитие на Община Любимец за периода 2014-2020 г. и Индикативната финансова таблица към него.

Програмата за реализация е обвързана с процедурите по изработване на проекта на общинския бюджет за всяка следващата година. Възможно е в нея да се правят целесъобразни оперативни и текущи изменения на размера на определени средства или прехвърляне на конкретни ресурси, както и да се актуализират отделни източници на финансиране, срокове и конкретни изпълнители. Програмата може да бъде актуализирана и в зависимост от условията и прогнозите за реализация на плана с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението му и постигане на целите и приоритетите за развитие.

В програмата са включени текущите проекти, които вече са получили финансиране и се изпълняват на територията на община Любимец и бъдещите проекти, които имат определена степен на завършеност и готовност и предстои да бъдат финансирани или да започне реализацията им до 2020 г. Проектите, включени в програмата са планирани на базата на изискванията на съответните оперативни програми и фондове. Програмата дава възможност да се проследят предвидените разходи по приоритети и източници на финансиране, заложи в индикативната финансова таблица, неразделна част от Общинския план за развитие.

Програмата за реализация на ОПР се приема от Общинския съвет по предложение на Кмета на общината.

Изпълнението на Програмата за реализация на ОПР на община Любимец в оперативен аспект ще се подпомага и координира основно от заместник-кмет, секретар на Община Любимец и експерти от дирекциите и отделите в общината.

Общинските експерти ще наблюдават процеса на изпълнение на отделните мерки, проекти и дейности, заложи в програмата; ще координират работата на отделните институции; ще съдействат за изпълнението на приоритетите и целите, включително при търсене на източници за финансиране и при разработка на конкретни проекти. Те ще анализират изпълнението и ще изготвят предложения за корекции; ще предлагат изменения и допълнения, в съответствие с настъпилите промени; ще изготвят доклади по извършените наблюдения.

Изпълнението на планираните действия във всяка програма може да изостане от предначертания график и действителните резултати да са различни по време и въздействие от това. Системата за мониторинг и контрол осигурява необходимите инструменти, които позволяват да се определи степента на изпълнение на планираните цели. Тя включва установяване на индикатори, наблюдение на изпълнението, съпоставка на действителното и очакваното изпълнение и предприемане на коригиращи действия, ако се налага. Оценката на изпълнението на Програмата дава възможност и за оценяване степента на напредъка по реализацията на Общинския план за развитие.

Контролът по изпълнение на настоящата Програма за реализация на ОПР ще се осъществява от Кмета и Общинския съвет на община Любимец.

Програма за реализация на ОПР Любимец 2014-2020															Таблица 36												
№	Наименование	Индикативна стойност, общо	Източник на финансиране												време за реализация												
			Местно публично финансиране		Външно публично финансиране										фонд на ЕС	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020					
			местно публично финансиране	местни публични фондове	общ дял, %	Централен бюджет	общ дял, %	фондове на ЕС	общ дял, %	Други източници	общ дял, %	часно финансиране	общ дял, %														
ПРИОРИТЕТ 1. УСТРОЙСТВО НА ТЕРИТОРИЯТА И РАЗВИТИЕ НА ТЕХНИЧЕСКАТА ИНФРАСТРУКТУРА			76 358 902	687 000	0,93 %	10 222 785	13,84 %	62 929 117	85,22 %																		
Специфична цел 1.1. Устройство на територията			1 157 000	27 000	2,33 %	169 500	14,65 %	960 500	83,02 %																		
Мярка 1	Изготвяне на устройствени планове на територията на общината	157 000	27 000		17%	19 500	12%	110 500	70%																		
	Проект "Разработване на Общ устройствен план на община Любимец и Плансхема на комуникационната система"	130 000	0			19 500	15%	110 500	85%																		
	Проект "Разработване на Генерален план за организация на движението на гр.Любимец (ГПОД)"	27 000	27 000		100 %																						
Мярка 2	Изготвяне на инвестиционни проекти и проектни предложения за финансиране чрез фондовете на ЕС, държавния бюджет и собствени финансови ресурси	1 000 000	0			150 000	15%	850 000	85%																		

ДОГОВОР ЗА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ МЕЖДУ ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ И МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ, ПРОЕКТ № 13-13-117/2013,
„МЕХАНИЗМИ ЗА МОНИТОРИНГ, КОНТРОЛ И ОЦЕНКА ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКИ ПОЛИТИКИ В ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ, ФИНАНСИРАН ПО ОП
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ“

Специфична цел 1.2. Развитие на транспортната инфраструктура		10 200 000	0		0%	402 000	5%	7 278 000	95%										
Мярка 3	Изграждане, рехабилитация и повишаване на товароносимостта на общинската пътна мрежа	10 200 000	0			402 000	5%	7 278 000	95%										
	Проект "Пътна връзка републикански път III-597 – „Глухите камъни“	800 000	0			120 000	15%	680 000	85%					ТГС					
	Проект "Рехабилитация и ремонт на общински път Дъбовец-Вълче поле"	1 600 000	0			240 000	15%	1 360 000	85%					ПРСР					
	Проект " Рехабилитация и ремонт на общински път Любимец - Белица и Любимец - Георги Добрево"	2 800 000	0			42 000	15%	238 000	85%					ПРСР					
Мярка 4	Изграждане на обходен път, свързващ път I-8 за Харманли с пътя Любимец-Ивайловград	5 000 000						5 000 000	100 %					АПИ					
Специфична цел 1.3. Интегрирано развитие на територията		60 323 732	360 000		0,6%	8 994 560	14,9 %	50 969 172	84,5 %										
Мярка 5	Подобряване на качеството и безопасността на улиците в гр. Любимец и селата	15 932 000	0			2 389 800	15%	13 542 200	85%										
	Ремонт на 10 км улици в гр. Любимец (поставяне на бордюри и тротоари и частично преасфалтиране)	4 500 000	0			675 000	15%	3 825 000	85%					ПРСР					
	Основен ремонт и реконструкция на ул."Явор" гр.Любимец	220 000	0			33 000	15%	187 000	85%					ПРСР					
	Основен ремонт и реконструкция на улици в селата на територията на община Любимец	600 000	0			90 000	15%	510 000	85%					ПРСР					

ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ • ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ 2014-2020 ГОД

„Реконструкция и рехабилитация на улици – улица „Александър Стамболийски“, улица „Бяло море“ в частта между улица „Александър Стамболийски“ и улица „Тракия“, улица „Първи май“, улица „Скопие“, улица „Драма“ и улица „Екзарх Йосиф“ в гр. Любимец, община Любимец”	1 210 000	0		181 500	15%	1 028 500	85%						ПРСР					
„Реконструкция и рехабилитация на улици –улица „Васил Левски“,улица „Шейново“ и улица „Капитан Петко Войвода“ в гр. Любимец, община Любимец”	1 441 000	0		216 150	15%	1 224 850	85%						ПРСР					
„Реконструкция и рехабилитация на улици – улица „Христо Ботев“ в гр. Любимец, улици в с. Белица, и улица „Без име“ в с. Лозен, община Любимец”/ в посока от кметството на с. Лозен към село Черна могила/	1 448 000	0		217 200	15%	1 230 800	85%						ПРСР					
„Реконструкция и рехабилитация на улици- улица ”Силистра” и локалните платна и тротоари на бул. „Одрин” в гр. Любимец	808 000	0		121 200	15%	686 800	85%						ПРСР					

ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ • ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ 2014-2020 ГОД

	Реконструкция и рехабилитация на общинска междуселищна пътна мрежа НКV2081 Любимец - Белица от km 0+000 до km 5+800 и път НКV1082 Любимец - Георги Добрево от km 0+000 до km 7+000 и реконструкция на улична водопроводна мрежа на с. Белица и с. Георги Добрево	5 705 000	0		855750	15%	4 849 250	85%						ПРСР					
Мярка 6	Управление на водните ресурси	26 203 562	60 000	0,23 %	3 921 534	14,9 7%	22 222 028	84,8 1%											
	Рехабилитация и изграждане на ВИК цикъл на гр. Любимец	22 943 562			3 441 534	15%	19 502 028	85%						ОПОС					
	Изграждане и доизграждане на вододайни зони	60 000	60 000	100 %															
	Пречистяване на питейни води	200 000	0		30 000	15%	170 000	85%						ВиК					
	„Реконструкция на улична водопроводна мрежа на с. Малко градище, Община Любимец“	3 000 000	0		450 000	15%	2 550 000	85%						ПРСР					
Мярка 7	Създаване и поддържане на благоприятна жизнена среда - зелени и пешеходни пространства, видео наблюдение, енергоспестяващо осветление	1150000	0		172 500	15%	977 500	85%											
	проект „Обновяване и развитие на жизнената среда в селата на община Любимец	150000	0		22500	15%	127500	85%						ПРСР					
	проект „Обновяване и развитие на жизнената среда в гр. Любимец“	1000000	0		150000	15%	850000	85%						ПРСР					

Мярка 8	Обновяване и развитие на публичната административна, образователна, културна, социална и спортна инфраструктура и съобразяването ѝ със съвременните потребности	12 360 000	0	1 854 000	15%	10 506 000	85%												
	проект „Актуализация на проект и довършване на строителството на „Общинска комплексно обслужваща сград“ в гр.Любимец”	2 000 000	0	300 000	15%	1 700 000	85%					ТГС							
	проект „Благоустрояване на 4 бр. училищни дворове и изграждане на спортна инфраструктура”	400 000	0	60 000	15%	340 000	85%					ПРСР/ ТГС							
	проект „Благоустрояване на дворовете на 3 детски градини и изграждане на детски площадки”	200 000	0	30 000	15%	170 000	85%					ПРСР/ ТГС							
	проект „Обновяване и разширяване на дом за стари хора”	1 000 000	0	150 000	15%	850 000	85%					ПРСР							
	проект „Изграждане на инфраструктура на „Център за специализирана детска подкрепа”	200 000	0	30 000	15%	170 000	85%					ПРСР							
	проект „Реконструкция и оборудване на „Младежки център „Любимец”	500 000	0	75 000	15%	425 000	85%					ПРСР							
	Ремонт и реконструкция на МБАЛ	500 000	0	75 000	15%	425 000	85%					ПРСР/ ТГС							
	Ремонт и реконструкция на НУ "Христо Ботев" в гр. Любимец	400 000	0	60 000	15%	340 000	85%					ТГС							
	Ремонт и реконструкция на НУ Кирил и Методи, с. Мало Градище	400 000	0	60 000	15%	340 000	85%					ПРСР/ ТГС							

ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ • ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ 2014-2020 ГОД

	Изграждане на мулти функционално игрище за спорт и отдих	350 000	0		52 500	15%	297 500	85%					ПРСР/ТГС						
	Изграждане на зона за отдих "Извън градски парк" до с Георги Добрево	800 000	0		120 000	15%	680 000	85%					ПРСР/ТГС						
	Проект "Реконструкция и ремонт на чителище "Родолюбие" в. Лозен"	400 000	0		60 000	15%	340 000	85%					ПРСР/ТГС						
	Проект "По-добро образование чрез спорт" Засилване на устойчивото и социалното развитие в региона на Любимец – Люлебургас чрез създаване на инфраструктура за съвместни образователни и спортни дейности	770 000	0		115 500	15%	654 500	85%					ТГС						
	„Изграждане на спортна зала и спортни площадки в населените места на Община Любимец»	4 440 000	0		666 000	15%	3 774 000	85%					ПРСР						
Специфична цел 1.4. Предпазване на населението от бедствия и аварии		4 678 170	300 000		6%	656 726	14%	3 721 445	80%										
Мярка 9	Проектиране и осъществяване на отводняване на южната част на града (от ж.п. линия за гр. Ивайловград до р. Белишка)	2 300 000	0		345 000	15%	1 955 000	85%					ТГС						
Мярка 10.	Въвеждане на превантивни, противопожарни мерки в горски фонд на община Любимец	578 170	0		86 726	15%	491 445	85%					ПРСР						
Мярка 11.	Управление на твърдите битови отпадъци	1 800 000	300 000		17%	225 000	13%	1 275 000	71%										
	Проект за закриване и рекултивация на съществуващо сметище	1 500 000	0		225 000	15%	1 275 000	85%					ОПОС						

ДОГОВОР ЗА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ МЕЖДУ ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ И МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ, ПРОЕКТ № 13-13-117/2013,
„МЕХАНИЗМИ ЗА МОНИТОРИНГ, КОНТРОЛ И ОЦЕНКА ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКИ ПОЛИТИКИ В ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ, ФИНАНСИРАН ПО ОП
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ”

ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ • ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ 2014-2020 ГОД

	Подобряване на сметосъбирането и сметоизвозването чрез закупуване на техника	300 000	300 000	100 %										общински бюджет					
ПРИОРИТЕТ 2. ПОВИШАВАНЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА МЕСТНАТА ИКОНОМИКА		12 485 000	20 000	0,16 %	1 759 750	14,09 %	10 705 250	85,74 %											
Специфична цел 2.1. Развитие на инфраструктура, допринасяща за засилване на местната конкурентоспособност		5 730 000	20 000	0,35 %	856 500	14,95 %	4 853 500	84,70 %											
Мярка 1	Изграждане на „Пазар на производителя” – проектиране и строителство	5 000 000	0		750 000	15%	4 250 000	85%						ПРСР					
Мярка 2	Управление на микроязовири	20 000	20000	100 %	0	0%	0	0%											
Мярка 3	Гпазване и развитие на горските екосистеми	500 000	0		75 000	15%	425 000	85%						ТГС					
Мярка 4	Първоначално залесяване на неземеделски земи в Община Любимец	210 000	0		31 500	15%	178 500	85%						ПРСР					
Специфична цел 2.2. Подобряване на условията за развитие на туризма чрез развитие на инфраструктура и туристически продукти		4 555 000	0	0%	683 250	15%	3 871 750	85%											
Мярка 5	Развитие на екологичния туризъм	1675000	0		251250	15%	1423750	85%											
	проект "Парк „Ерусалимово"	1 000 000	0		150 000	15%	850 000	85%						ТГС					
	проект „Глухите камъни” 2	500 000	0		75 000	15%	425 000	85%						ТГС					
	проект "Гласът на скалата"	175 000	0		26 250	15%	148 750	85%											
Мярка 6	Развитие на културен туризъм	1200000	0		180000	15%	1020000	85%											

ДОГОВОР ЗА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ МЕЖДУ ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ И МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ, ПРОЕКТ № 13-13-117/2013,
„МЕХАНИЗМИ ЗА МОНИТОРИНГ, КОНТРОЛ И ОЦЕНКА ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКИ ПОЛИТИКИ В ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ, ФИНАНСИРАН ПО ОП
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ”

ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ • ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ 2014-2020 ГОД

	проект „Изграждане на музей в читалище „Родолубие“ с артефакти от Глухите камъни“ гр.Любимец”	300 000	0		45 000	15%	255 000	85%											ПРСР/ ТГС/М К									
	проект „Ремонт на зала, сцена и сценична техника читалище „Братолубие 1884“ гр.Любимец“ (надграждане)	600 000	0		90 000	15%	510 000	85%											ПРСР									
	Проект за реставриране на църква с. Лозен	300 000	0		45 000	15%	255 000	85%											ПРСР									
Мярка 7	Атракции на туристически забележителности	1 080 000	0		162 000	15%	918 000	85%																				
	Проект за анимиране на туристически обекти	300 000	0		45 000	15%	255 000	85%											ТГС									
	Проект "Гласът на скалата"	780 000	0		117 000	15%	663 000	85%											ТГС									
Мярка 8	Популяризиране на туризма	600 000			90 000	15%	510 000	85%																				
	Проект: Синергия на дадености и политики – път за развитие на туристически дестинации за община Любимец, Ивайловград и Маджарово	300 000	0		45 000	15%	255 000	85%											ОПРР									
	Проект за участие в туристически борси	300 000			45 000	15%	255 000	85%											ОПРР									
	Специфична цел 2.3. Развитие на МИГ за водено от общността местно развитие	2 200 000	0		220 000	10%	1 980 000	90%																				
Мярка 9	Изграждане на капацитет за местната общност, за прилагане на подхода „водено от общностите местно развитие“	200 000	0		20 000	10%	180 000	90%											ПРСР									
Мярка 10.	Разработване и прилагане на стратегия на МИГ	2 000 000	0		200 000	10%	1 800 000	90%											ПРСР									
ПРИОРИТЕТ 3: РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ		3 130 000	595000		19%	767 000	25%	1 768 000	56%																			

ДОГОВОР ЗА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ МЕЖДУ ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ И МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ, ПРОЕКТ № 13-13-117/2013,
„МЕХАНИЗМИ ЗА МОНИТОРИНГ, КОНТРОЛ И ОЦЕНКА ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКИ ПОЛИТИКИ В ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ, ФИНАНСИРАН ПО ОП
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ“

ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ • ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ 2014-2020 ГОД

Специфична цел 3.1. Подобряване на достъпа до качествено образование и учене през целия живот		1 000 000	0		150 000	15%	850 000	85%												
Мярка 1	Развитие на алтернативни форми за социална реинтеграция на отпадналите от образователната система млади хора от 18 до 25 г.																			
	Проект „Учене през целия живот“	200 000	0		30 000	15%	170 000	85%			###	ОПНО ИР								
Мярка 2	Създаване на условия за насърчаване на творчеството, иновациите и предприемачеството сред младите хора																			
	проект „Насърчаване на творчеството и развитие на интересите на младите хора в община Любимец“	400 000	0		60 000	15%	340 000	85%				ОПНО ИР								
Мярка 3	Подобряване на материалната база в образованието и внедряване на съвременни ИКТ технологии																			
	проект „Нови технологии за по-качествено образование“	400 000	0		60 000	15%	340 000	85%				ОПНО ИР								
Специфична цел 3.2. Осигуряване на равен достъп до качествени здравни услуги		530 000	0	0%	79 500	15%	450 500	85%												
Мярка 4	Инвестиции в ново оборудване в системата на здравеопазване, вкл. за мобилна услуга	300 000	0		45 000	15%	255 000	85%				ПРСР/ТГС								
Мярка 5	Повишаване на информираността на населението за ранна превенция на заболяванията	230 000	0		34 500	15%	195 500	85%												

ДОГОВОР ЗА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ МЕЖДУ ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ И МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ, ПРОЕКТ № 13-13-117/2013, „МЕХАНИЗМИ ЗА МОНИТОРИНГ, КОНТРОЛ И ОЦЕНКА ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКИ ПОЛИТИКИ В ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ, ФИНАНСИРАН ПО ОП „АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ“

ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ • ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ 2014-2020 ГОД

	Проект „Да знаем, за да живеем по-дълго”(семинари и открити дискусии)	80 000	0		12 000	15%	68 000	85%					ОПРЧ Р						
	Проект за профилактични прегледи сред рискови групи	150 000	0		22 500	15%	127 500	85%					ОПРЧ Р						
Специфична цел 3.3. Повишаване на качеството на социалните услуги		550 000	0		82 500	15%	467 500	85%											
Мярка 6	Разширяване на мрежата от социални услуги за подкрепа на уязвими групи и общности	550 000	0		82 500	15%	467 500	85%											
	проект „Вие сте част от нас” (за социална интеграция на възрастни хора)	250 000	0		37 500	15%	212 500	85%					ПРСР						
	проект „Център за специализирана детска подкрепа” (услуги за развитието на детската личност и специализирана грижа за деца с увреждания)	300 000	0		45 000	15%	255 000	85%					ОПРЧ Р						
Специфична цел 3.4. Развитие на условия за оползотворяване на свободното време, културен живот и спорт		1 050 000	595 000		57%	455 000	43%	0	0%										
Мярка 7	Съхраняване и развитие на общинския културен календар (културни инициативи, фестивали, отбелязване на официални празници)	700 000	420000		60%	280 000	40%												
Мярка 8	Развитие на спортно-физическата активност на населението (насърчаване на масовия спорт)	350 000	175000		50%	175 000	50%												

ПРИОРИТЕТ 4: УКРЕПВАНЕ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНАТА СРЕДА В УСЛУГА НА ГРАЖДАНИТЕ И БИЗНЕСА		2 065 000	0	0%	309 750	15%	1 755 250	85%											
Специфична цел 4.1. Развитие на институционалната среда		1 060 000	0	0%	159 000	15%	901 000	85%											
Мярка 1	Въвеждане на интегрирана информационна система за административно-техническо обслужване	500 000	0		75 000	15%	425 000	85%					ОПДУ						
Мярка 2	Трансфер на добри практики за подобряване на местното самоуправление чрез изграждане на партньорства с други общински администрации от страната	260 000			39 000	15%	221 000	85%											
	Проект „Заедно можем повече“	60 000	0		9 000	15%	51 000	85%					ОПДУ						
	Проект: "Укрепване на административния капацитет и по ефективно управление в общинските администрации на Любимец и Свиленград"	200 000	0		30 000	15%	170 000	85%					ОПДУ						
Мярка 3	Разработване и изпълнение на политики за местно развитие	300 000	0		45 000	15%	255 000	85%					ОПДУ						
Специфична цел 4.2. Повишаване на качеството на публичните услуги		525 000	0	0%	78 750	15%	446 250	85%											
Мярка 4	Повишаване на компетенциите и квалификацията на общинските служители за предоставяне на услуги с високо качество и ефективност	175 000			26 250	15%	148 750	85%											

ДОГОВОР ЗА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ МЕЖДУ ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ И МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ, ПРОЕКТ № 13-13-117/2013,
„МЕХАНИЗМИ ЗА МОНИТОРИНГ, КОНТРОЛ И ОЦЕНКА ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКИ ПОЛИТИКИ В ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ, ФИНАНСИРАН ПО ОП
„АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ“

ОБЩИНА ЛЮБИМЕЦ • ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ 2014-2020 ГОД

	Повишаване на ефективността на служителите в община Любимец.	85 000	0		12 750	15%	72 250	85%					опду						
	Повишаване капацитета на служителите на Община Любимец за по-качествено предоставяне на услуги на гражданите и бизнеса	90 000	0		13 500	15%	76 500	85%					опду						
Мярка 5	Въвеждане на система за управление на качеството на административните услуги	350 000			52 500	15%	297 500	85%					опду						
Специфична цел 4.3. Участие на общността в процеса на местно самоуправление		230 000	0		34 500	15%	195 500	85%											
Мярка 6	Разработване и прилагане на мерки за повишаване на информираността на гражданите за общинската политика и услуги																		
	Проект „Информираност за развитие“	150 000	0		22 500	15%	127 500	85%					опду						
Мярка 7	Разработване на ефективни механизми за участие на гражданите и бизнеса в процеса на вземане на решения (граждански съвети)																		
	Проект: "Механизми за мониторинг, контрол и оценка при изпълнението на общински политики в общината"	80 000	0		12 000	15%	68 000	85%					опду						
Специфична цел 4.4. Засилване на международното сътрудничество		250 000	0	0%	37 500	15%	212 500	85%											

Мярка 8	Създаване на ефективни международни партньорства за трансфер на добри практики в областта на местното самоуправление и насърчаване развитието на регионите																			
	проект „Без граници“	250 000	0			37 500	15%	212 500	85%					ОПРЧ						
	Общо	94 038 902	1302000			13 059 285		77 157 617						Р/ТГС						

Легенда:

ПРСР - Програма за развитие на селските райони

ОПОС - Оперативна програма "Околна среда"

ОПНОИР - Оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж"

ОРЧРЧ - Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси"

ОПДУ - Оперативна програма "Добро управление"

ТГС - Програма "Трансгранично сътрудничество България-Гърция"

ТГС - Програма "Трансгранично сътрудничество България-Турция"

МИП - Министерство на инвестиционното проектиране

VIII. ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ПЛАНА

Предварителната оценка се разработва от независим консултант, успоредно с подготовката на проекта на Общинския план за развитие. Тя ще съдържа прогнозна оценка за въздействието на плана върху процесите на социално-икономическо развитие на общината и екологична оценка.